

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΣΤ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1989

ΑΡΙΘ. 9

ΜΝΗΜΟΝΙΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΟΥ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΕΩΣ *

15. Ἡ ὑγιᾶς ἀγωγὴ πρέπει νὰ ὀλοκληρῶσιν τὴν γενετήσιον διαφώτισιν³⁷, ὑποδεικνύουσα εἰς τοὺς νέους, ὅτι ἡ σκέψις διὰ τὸ εὐτυχές ἐν τῷ γάμῳ μέλλον συμβάλλεται τὰ μέγιστα εἰς τὴν νικηφόρον ἀντιμετώπισιν τοῦ σεξουαλικοῦ προβλήματος. Ὅταν συνειδητοποιήσῃ τις τὸ μεγαλεῖον, τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν πληρότητα τοῦ μυστηρίου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δημιουργίας, τότε θὰ ἀποφεύγῃ εὐκολώτερον πᾶν ὅ,τι διαβιβρώσκει καὶ ὑπονομεύει τὴν βίωσιν τοῦ μυστηρίου τούτου³⁸. Ἡ σκέψις αὕτη «ἔχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὸν νεαρὸν ἄνθρωπον καὶ εἶναι ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι δι' αὐτὸν ἰσχυρότατον ἐλατήριον. Νὰ σκεφθῆς, — τοιοῦτοτρόπως θὰ πρέπει νὰ εἴπῃ τις εἰς τὸν νέον—, τὴν εὐθύνην, τὴν ὁποίαν ἔχεις διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Ὅταν ἔλθῃ ὁ χρόνος νὰ παραδώσῃς τὴν πολυτιμὴν κληρονομίαν εἰς τὸ μέλλον, εἰς τὴν ἐπομένην γενεάν, εἰς τὰ τέκνα σου, πρέπει νὰ τὴν παράδῃς καθαρὰν καὶ ἀκεραίαν»³⁹.

Αὐτὸς ὁ Nietzsche, ὁ ὁποῖος πᾶν ἄλλο ἢ προκατελημμένος εἶναι ὑπὲρ τοῦ χριστιανικοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, ἐν τῷ ἔργῳ

τοῦ «Ζαρατούστρας» καὶ μάλιστα ἐν τῷ κεφαλαίῳ «περὶ παιδὸς καὶ γάμου», κατὰ τὸν ἀποκαλύπτοντα τὴν ἔντονον δύναμιν τῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ ὕφους του, στρέφεται πρὸς τὴν νέαν γενεάν καὶ ζητεῖ νὰ τὴν ἀφύπνισῃ ἐκ τοῦ ληθάργου, λέγων τὰ ἑξῆς:

«Ἐχω μόνον μίαν ἐρώτησιν διὰ σέ, ἀδελφέ μου. Ὡς βυθομετρικὴν βολίδα ρίπτω τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν εἰς τὴν ψυχὴν σου, διὰ νὰ γνωρίζω πόσον βαθεῖα εἶναι αὕτη.

Εἶσαι νέος καὶ ἐπιθυμεῖς γάμον καὶ τέκνον. Ἀλλὰ σέ ἐρωτῶ: Εἶσαι ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιθυμῇ ἐν τέκνον;

Εἶσαι ὁ νικητὴς, ὁ δαμαστής τοῦ ἑαυτοῦ σου, ὁ ἄρχων τῶν αἰσθήσεων, ὁ κύριος τῶν ἀρετῶν σου; Σὲ ἐρωτῶ καὶ περιμένω ἀπάντησιν.

Ἡ ὁμιλοῦν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας σου τὸ ζῶν καὶ ἡ ἀνάγκη; Ἡ ἡ ἀπομόνωσις; Ἡ τὸ ἀνικανοποίητον μὲ τὸν ἑαυτὸν σου;

Θέλω ἡ νίκη σου καὶ ἡ ἐλευθερία σου νὰ ἐπιθυμοῦν σφοδρῶς ἐν τέκνον. Πρέπει εἰς τὴν νίκην σου καὶ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν σου νὰ οἰκοδομήσῃς ζωντανὰ μνημεῖα.

Δὲν πρέπει νὰ φυτεύσῃς τὸν ἑαυτὸν σου μόνον εἰς ἕκτασιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄνω! Εἶθε νὰ σέ βοηθήσῃ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ὁ κῆπος τοῦ γάμου!»⁴⁰.

Οἱ νέοι πρέπει νὰ κατανοήσουν, ὅτι ἡ ἀρίστη λύσις τοῦ γενετησίου ζητήματος εἶναι

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 308 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8 τεύχους.

37. Σχεδιάγραμμα τῆς πορείας τῆς γενετησίου διαφώτισεως καὶ τῆς «σεξουαλικῆς παιδαγωγικῆς» ἰδὲ ἐν U. Kutzleb-A. Schmidt - L. Walczak - B. Weber, Zeit für Zärtlichkeit — Ein neuer Zugang zur Sexualpädagogik, Wuppertal 1977.

38. Πρβλ. Χρ. Γιανναροῦ, Ὁ Ἰησοῦς καὶ τὸ πρόβλημα τῶν φύλων, ἐκδ. Χριστ. Φοιτητικῆς Ἐνώσεως, Ἀθήναι, 1960, σ. 67.

39. Ch. Haebelin, Geschichtsnot und Seelsorge, Gotha, σ. 21.

40. Joh. Hessen, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 109-110.

ὁ χριστιανικὸς γάμος, ὅστις ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ δημιουργικὸν θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ καθηγιασθῆ ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ (Γεν. α', 27· β', 24. Ματθ. ιθ', 4-5. Μάρκ. ι', 6-8. Α' Κορ. στ', 16. Ἐφεσ. ε', 28-31). Ὁ ἐν Χριστῷ γάμος ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τοῦ φυσικοῦ δεσμοῦ καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς Θείας Χάριτος⁴¹. Ἐν τῷ χριστιανικῷ γάμῳ πραγματοποιεῖται πλήρως τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀληθοῦς ἔρωτος, διὰ τοῦ ὁποῖου, ὡς θὰ ἔλεγεν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «τὸν ἅπαντα θαλαμειομένην ἢ κόρη χρόνον, μηδέποτε τὸν νυμφίον ἔωρακυῖα, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας οὕτω ποθεῖ καὶ στέργει ὡς σῶμα οἰκεῖον»⁴². Κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον, «οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος τὴν Ἐκκλησίαν» (Ἐφεσ. ε', 28-29).

Διὰ τοῦ χριστιανικοῦ γάμου οἱ ἐρχόμενοι εἰς γάμου κοινωνίαν εὐρίσκουν ἀλληλοσυμπλήρωσιν καὶ ἀλληλοβοήθειαν. Τὸ περισσεύμα τοῦ ἑνὸς ἀναπληροῖ τὸ ὑστέρημα τοῦ ἄλλου. Τὰ δύο κεχωρισμένα ἡμίση συναπαρτίζουσιν τὸ πλήρες καὶ τὸ τέλειον. Τὸ «ἐγὼ» εὐρίσκει τὴν πλήρη αὐτοῦ ἀνάπτυξιν συγχωνεύμενον μετὰ τοῦ «σύ» εἰς ἓν «ἡμεῖς»⁴³. Διὰ τοῦ ἐν Χριστῷ γάμου οἱ συζευγόμενοι γίνονται ἐν ὄν καὶ δημιουργοῦν, ὡς λέγει ὁ Μπερδιάγιεφ, ὄντολογικὴν ἑνωσιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ ἀνθρώπιον ὄν εὐρίσκει «ἐκεῖνο τὸ ὄν, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶναι προκαθορισμένον»⁴⁴ καὶ οὕτως ἀποκαθίσταται ἢ «κατ' εἰκόνα» Θεοῦ πλασθεῖσα ἀνθρωπίνη ὑπαρξίς (Γεν. α', 27: «Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς»).

41. Χρ. Ἀνδροῦτσου, Δογματικὴ, Ἀθήναι, 1907, σ. 397. Πρβλ. Conrad Gröber, Ehe und Familie, ἐν Handbuch der religiösen Gegenwartsfragen, Freiburg im Breisgau 1935, σ. 138 ἔξ.

42. Ἰ. Χρυσόστομου, Ἐγκώμιον εἰς Μάξιμον, Migne Ἐ.Π. 51, 227.

43. René Biot, Ἐρωτικὴ ἀγωγή, Ἀθήναι, σ. 22.

44. Νικ. Μπερδιάγιεφ, Περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου (Δοκίμιον παραδόξου Ἠθικῆς), μτφρ. ὑπὸ Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, Ἀθήναι, 1950, σ. 323. Πρβλ. Andrew Greeley, μν. ἔ., σ. 63-64.

Οἱ νέοι πρέπει νὰ κατανοήσουν, ὅτι ὁ ἐν τῷ χριστιανικῷ γάμῳ ἔρως αὐξάνει τὴν ζωτικότητα· συντελεῖ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ἀνθισιν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ἀφυπνίζει τὰς μυστικὰς καὶ ὑπνωττούσας δυνάμεις τῆς ψυχῆς· ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους ἐγγύτερον πρὸς τὸν Θεόν· ἐξασφαλίζει εἰς αὐτοὺς καταφύγιον· καθιστᾷ δυνατὴν μίαν καθημερινὴν ἀνακούφισιν καὶ ἀναζωογόνησιν τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ διαλόγου καὶ διὰ ψυχανάλυσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἥτις γίνεται μετὰ τῶν συζύγων· διανοίγει τὴν θύραν «πρὸς τὸν ἱερώτατον ἐκεῖνον κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ὑποχωροῦν μαζὶ πρὸ τῆς δυνάμεως καὶ ὠραιότητος ἑνὸς βρέφους, σκιρτοῦν μαζὶ διὰ τὰ ἀνέκφραστα αὐτοῦ θέληγτρα καὶ αἰσθάνονται, ὅτι αἱ καρδίαι των σφίγγονται ἀπὸ τὰ μικρὰ χερᾶκια μὲ ἐκπληκτικὴν μυστηριώδη δύναμιν»⁴⁵. Ἡ ἀληθὴς χριστιανικὴ συζυγικὴ ἀγάπη αὐξάνεται διαρκῶς καὶ εἶναι σταθερὰ καὶ μόνιμος. Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ ἀνακαινίζει τὴν ἀγάπην ταύτην, κρατεῖ πάντοτε ἠνωμένας τὰς ψυχὰς τῶν συζύγων καὶ ὀδηγεῖ αὐτὰς εἰς τὸ νὰ αἰσθάνωνται πάντοτε «τὴν ἀγάπην των ἄσπιλον καὶ γιγαντώδη, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν τοὺς ἦγωνεν ὁ ὑμέναιος, ὅταν ἐστεφάνωνε τὰς ψυχὰς των μὲ τὰ λευκὰ ἄνθη τῶν λεμονεῶν»⁴⁶.

Ἡ χριστιανικὴ οἰκογένεια μεταβάλλεται εἰς «ἐκκλησίαν κατ' οἶκον», εἰς ἱερόν θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου τελεσιουργεῖται τὸ θεῖον καὶ ἐξαισιον μυστήριον τῆς ἐκκολάφσεως καὶ ὀλοκληρώσεως χριστιανικῶν προσωπικοτήτων. Πρωτίστως ἐν τῇ ποιητικῇ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ γάμου, τὴν ὁποῖαν ἐξαίρουν αἱ ὠραῖαι εὐχαὶ τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας αὐτοῦ, αἱ ψυχαὶ τῶν συζύγων ὀδηγοῦνται ἠνωμένοι εἰς τὴν ἐν Χριστῷ τελείωσιν. Ἐπειτα καὶ αἱ νέαι ὑπαρξίς, τὰς ὁποίας οὗτοι θὰ φέρουν εἰς τὸν κόσμον, «τὰ ἄνθη τοῦ γάμου, ἃ τῶν σαρκικῶν λειμώνων ὁ θεὸς δρέπεται γεωργός»⁴⁷, θὰ ἀναδειχθοῦν τὰ στελέχη τῆς ἐκπολιτι-

45. A. Herbert Gray, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 43.

46. Κωνστ. Καλλινίκου, Ἡ προσευχή¹², Ἀθήναι 1929, σ. 85.

47. Κλήμης Ἀλεξανδρεῦς, ἐν, περ. «Ζωή», 1949, σ. 184.

στικῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐργασίας καὶ οἱ παράγοντες τῆς ἐξυψώσεως αὐτῆς.

Ἡ διὰ τῶν αἰώνων «εποποιῖα τοῦ αἰωνίου θήλεος», ὅπερ παρουσιάζει εὐαισθησίαν, στοργήν, τρυφερότητα, ἀγνότητα καὶ γενικῶς πάντα τὰ στοιχεῖα, ἅτινα εἶναι ἡ ἀληθῆς ὠραιότης τῆς γυναικός, «εὐρίσκει εἰς τὴν χριστιανικὴν λύραν» τῆς ὀρθοδόξου ὕμνογραφίας ὠραίους τόνους καὶ φθόγγους⁴⁸. Οὐ μόνον ἡ Θεομήτωρ εἶναι «μητέρων τὸ στήριγμα», ἀλλὰ καὶ πᾶσα σοφὴ σύζυγος, — ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κακοποιόν, ἥτις «ὡσπερ ἐν ξύλῳ σκώληξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσιν» —, «οἰκοδομεῖ οἴκους» καὶ εἶναι «τιμιωτέρα λίθων πολυτελεῶν», «στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς» διὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς, ἕνεκα τῶν ὁποίων «θαρσεῖ ἐπ' αὐτῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς»⁴⁹.

Κατὰ τὰς ὠραίας — βιβλικοῦ περιεχομένου — ἐκφράσεις τῶν λειτουργικῶν κειμένων, ἐν τῇ χριστιανικῇ οἰκογενεῖᾳ «αἱ συζυγίαι ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀρμονίᾳ διατηροῦνται, τὰ νήπια ἐκτρέφονται, ἡ νεότης παιδαγωγεῖται, τὸ γῆρας περικρατεῖται», ὁ υἱὸς ἀκούει («παιδείας» ἢ «νόμων μητρός»), δεχόμενος οὕτω «στέφανον χαρίτων». Ὅθεν «καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος· ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ». «Οἱ υἱοὶ ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης» αὐτοῦ καὶ «στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων· καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν»⁵⁰.

Ἡ «κατ' οἶκον Ἐκκλησία» δὲν ἀσχεῖ μόνον ἐσωτερικὴν οἶονεὶ ἱεραποστολήν πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς, ἀλλ' ἀγωνίζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τοῦ καθ' ὅλου ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ φιλοξενία, ἡ φιλοανθρωπικὴ ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἐργασία, αἱ κατ' οἶκον συγκεντρώσεις μετ' ἄλλων ὁμοῦδεατῶν συνενοριτῶν δι' ἱεραποστολικούς σκοπούς, ἡ μεταβολὴ τῶν οἴκων εἰς τόπους λατρευτικῶν συνάξεων, ἡ ἀξιοποίησις πάσης δυνατότητος πρὸς ἐπέκτασιν τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἀπετέλουν καὶ ἀποτελοῦν πτυχὰς τινὰς καὶ

ἐκφάνσεις τοῦ ἔργου τῆς «κατ' οἶκον Ἐκκλησίας»⁵¹.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ χριστιανικὸς γάμος γίνεται κλῆσις δι' ὑπηρεσίαν καὶ ἐντονωτέραν δημιουργικὴν ἐργασίαν, δίδει περιεχόμενον εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἶναι πηγὴ χαρᾶς, εὐτυχίας, παρηγορίας καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀντιξόους περιστάσεις τῆς ζωῆς.

Ἡ χριστιανικὴ ἀγωγή δύναται νὰ προβάλῃ εἰς τοὺς νέους ὡς πρότυπα πολλὰ ἀνδρόγυνα, λ.χ. τὴν Πρίσκιλλαν καὶ τὸν Ἀκύλαν (Ρωμ. ιστ', 4-5. Πράξ. ιη', 1-3), τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ Στεφανᾶ (Α' Κορ. ιστ', 15), τὸν Τίτον Φλάβιον Κλήμεντα καὶ τὴν Δομιτίλλαν, τὸν Τιμόθεον καὶ τὴν Μαύραν, τὸν Ἀδριανὸν καὶ τὴν Ναταλίαν, τοὺς ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου⁵².

Ὅθεν οἱ Χριστιανοὶ νέοι δέον νὰ καθοδηγῶνται, ἵνα ὅσον τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον ζητοῦν τὴν ὀλοκλήρωσιν αὐτῶν ἐντὸς τῆς «κατ' οἶκον Ἐκκλησίας», χωρὶς νὰ ὑπερτιμοῦν τὰς οἰκονομικὰς δυσκολίας. Ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔχουν συναίσθημα εὐθύνης, εἶναι φιλόπονοι καὶ ἐργατικοὶ καὶ ἐμπιστεύονται ἑαυτοὺς εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, διαπιστώνουν, ὅτι «ἔστι πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας» (Α' Τιμ. στ', 6), καὶ μετὰ θάρρους ἀντιμετωπίζουν τὰ εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς οἰκογενείας παρουσιαζόμενα προσκόμματα.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

51. Αἱ ἱερεῖαι τῆς κατ' οἶκον Ἐκκλησίας ταύτης, αἱ Χριστιαναὶ σύζυγοι, ὡς πληροφορεῖ ὁ Τερτυλλιανός, μετέβαινον εἰς ἀγνώστους καὶ πτωχικὰς καλύβας, ἵνα ἐπισκεφθοῦν τοὺς πτωχοὺς ἀδελφοὺς· ἐλάμβανον μέρος μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν εἰς βραδυνὰς συνάξεις· μετέβαινον εἰς φυλακὰς ἵνα ἀσπασθοῦν τὰς ἀλύσεις τῶν μαρτύρων, καὶ μετέφερον ὕδωρ, ἵνα πλύνουν τοὺς πόδας τῶν ἁγίων (Εὐαγγ. Θεοδώρου, Οἰκοδόμοι πολιτισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1962, σ. 108-109).

52. Αὐτόθι, σ. 109-112.

Μιχαὴλ Γαλανοῦ

«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»

Κυκλοφοροῦν ἤδη καὶ οἱ 12 τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειῶδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θεσαύρισμα γιὰ κάθε διδασθῆκη. Ἐκδόση τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.

48. Λεων. Φιλίππιδου, Ἐρησεία καὶ Ζωή, Ἀθήναι, 1938, σ. 18.

49. Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριφιδίου, σ. 100, ἔνθα ἰδὲ καὶ παραπομπάς.

50. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 101.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΣΩΤΑΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΗΣ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Με ποιό τρόπο ο άνθρωπος θα μπορέσει να προσφέρει τον εαυτό του στο Θεό, και ειδικότερα, αφού σταματήσει και πάψει τις σκέψεις τις μεγάλες, καθώς και τους συλλογισμούς.

"Έτσι λοιπόν, σε παρακαλώ, μὴν ασχολείσαι πιά καθώς σου είπα, καθώς σου εξήγησα και καθώς σου έγραφα πάρα πάνω, παρά μόνον σκέψου και διαλογίσου άπλά, ό,τι είσαι, δηλαδή αυτό που είσαι. Ποτέ μὴν αισθάνεσαι τί είσαι, ούτε πόσο μολυσμένος είσαι, ούτε πόσο συντριμμένος, αφού ήδη (και πιστεύω ότι το έχεις ήδη πράξει), έκανες τις ανάλογες προσπάθειες να συγχωρηθούν και να έπουλωθούν όλες οι άμαρτίες σου, και γενικά και ειδικά, μέσα από την Έκκλησιαστική μυστηριακή πρακτική, όπως όρίζει ή Άγία του Χριστού Έκκλησία.

Γιατί ούδέποτε τίποτ' άλλο, τίποτ' άλλιότιμο και κανένας τρίτος έστω και με άλλου τή συγκατάθεση, μπορεί να γίνη και να φερθή τόσο θρασύς, ώστε να σου επιβάλη αυτό του είδους το έξαιρέτο έργο. Έσύ μόνος σου, κι αφού αισθανθής ότι έχει επιτελέσει, όσα το καθήκον σου και ό έσωτερικός σου εαυτός σου λένε και σου υπαγορεύουν τότε είσαι ώριμος για το έργο το πνευματικό έτούτο. Κι έστω κι εάν άκόμη νομίζης τον εαυτό σου αδύναμο, ή φαύλο ή κατερειπωμένο, παρ' ότι όσον άφορά στα έμπόδια για σένα, δέν ήμπορείς να γνωρίζης ποιός είναι ό καλύτερος τρόπος να τ' αντιμετώπισης. Λοιπόν, κάνε τελικά, άκριδώς, και πράξε κι ένέργησε, όπως κι όσα σου παραθέτω γραπτά έδω, σε τούτη τή μικρή έπιστολή μου.

Πάρε τον Εύλογητό Θεό, έτσι όπως είναι, άπλός και χωρίς είδος κι άπόθεση σ' Έκείνον τον αυθεντικό σου εαυτό, άκριδώς όπως είναι τος. "Η για να το ξαναπώ με άλλα λόγια, σήκωσε τον αδύναμο εαυτό σου, όπως άκριδώς αυτός είναι, και προσπάθησε με αγαθή θέληση και με μεγάλη έπιθυμία να άγγίξης τον Έλεήμονα Θεό, όπως Έκείνος είναι, γνώριζε δέ, ότι, το άγγιγμα αυτό προς τον Θεό, είναι πηγή παντοειδούς κι άτελευτήτης υγείας, όπως συνέδη κι άποδείχτηκε και γράφτηκε στο Εύαγγέλιο «και μόνο ν' άκουμπήσω στα ρούχα Του (του Θεάνθρωπου) θά σωθώ» (Ματθ. 9,21). Πολύ περισσότερο σ' έσένα, θά θεραπεία τις ασθέ-

νεις, τις αδυναμίες και τις άτέλειές σου, αυτή ή ούρα-για έπαφή με την Υπέρτατη του Θεού Όντότητα. Βάδιζε λοιπόν και προχώρα με θάρρος και με γενναιότητα και δοκίμασε και χρησιμοποίησε αυτό που σου υπενθύμισα το φάρμακο, γιατί είναι το μόνο θεραπευτικό αντίδοτο. Προσκάλεσε τον άρρωστημένο κι αδύναμο εαυτό σου, όπως αυτός είναι, προς τον Φιλάνθρωπο Θεό, στον Ίδιο, όπως Έκείνος είναι, χωρίς καμμιά από τις ειδικές, χωρίς καμμιά άπ' τις άποκτημένες γνώσεις, γύρω στις ιδιότητες ή τής ύπαρξής σου ή και στα ιδιώματα του Ίδιου του Θεού, ό,τι κι όποια κι αν είναι και τούτα κι εκείνα, είτε ξεκάθαρα και διαφανή, είτε θαμπά κι άόριστα, είτε πνευματικά, είτε φυσικά, είτε θεϊκά, είτε ανθρώπινα. Μή σε ενδιαφέρουν όλα αυτά, παρά μόνον πώς, ή τυφλή, χωρίς είδος, θεώρηση του γυμνού εαυτού σου θά σε φέρη, εύτυχημένα, επάνω, ύψηλά, μαζί με την εύρωστη άγάπη και θά σε συνυφάνη και θά σε έννοποιήση κατά Χάρη πνευματικά με την υπερπολύτιμη ύπαρξη του Ίδιου του Θεού, όπως Έκείνος είναι, τόσο, κι όχι περισσότερο.

Κι αν και το άχαλίνωτο, για να ψάχνη, μυαλό σου δέν θά μπορέσει να βρή ουσία σ' αυτά, μ' αυτόν τον τρόπο ένέργειας και συνεπώς γογγύζοντας, θά σε παρακινή πάντοτε να έγκαταλείψης το έργο, έτούτο που σου λέω και να το άφήσης για να κάνης, κατ' αυτό (το μυαλό σου), κάτι καλό και ώφέλιμο κατά τους γνωστούς κι έφαρμοσμένους, κατ' αυτό πάλι, τρόπους — γιατί δέν πρέπει να ξεχνάς ότι νομίζεται πώς το παρόν έργο στο όποιο έχεις παραδοθή, δέν έχει καμμιά άξια, κι όλα αυτά γιατί εκείνοι που έτσι νομίζουν δέν έχουν μέσα τους τή θέληση και τή έπιδεξιότητα με τήν άφοσίωση που χραιάζονται, για τέτοιο έργο — λοιπόν, άγάπησε όσο είναι δυνατόν περισσότερο το έργο τής άφοσίωσής σου έτούτης, γιατί για όλους τους πάρα πάνω, που αναφέρθηκαν, λόγους, δείχνεται άρκετά ότι είναι το άξιώτερο από κάθε άλλο έργο, άξιας και ώφέλειας.

Και γιατί να μὴν το άγαπήσω το άφοσιωτικό του-το έργο περισσότερο από κάθε τι άλλο, αφού ειδικότερα δέν μου φέρνει κάποια άποσχόληση για να μ' άπασχολήση, κι ούτε μου δίνει, με τήν άφαιρετικότητά του τήν πιθανότητα να έργασθώ με το «πνεύμα περιέργειας», του μυαλού μου είτε για τά ύλικά και κοσμικά, είτε για τά πνευματικά, άπεναντίας δέ έχει τή δυνατότητα να με όδηγήση και να με φέρη, όσο τίποτε άλλο

(*) Συνέχεια έκ τής σελ. 312 του ύπ' άριθ. 8 τεύχους.

τόσο κοντά στο Θεό, γὰ μὲ ἀπομακρύνῃ δὲ ἐπίσης τόσο πολὺ ἀπὸ τὸν κόσμο, κι ὅλα αὐτὰ διὰ μέσου τῶν γυμνῶν καὶ φτωχῶν μου αἰσθημάτων καὶ τῆς ἐπίσης μικρῆς προσφοράς μου, ὅλων ὧσων δηλαδὴ ἢ τυφλῆ ὑπαρξή μου ἢμπορεῖ νὰ προσφέρῃ;

Κατὰ συνέπεια ἀφοῦ οἱ διανοητικές μου ἀνθρώπινες δυνάμεις δὲν ἢμποροῦν ἀπὸ μόνες τους γὰ θροῦν τὴν οὐσία ἐτούτου τοῦ ἔργου, ἐσύ, τὸ καλῦτερο πού κάνεις, εἶναι, τὸ ὅτι τίς ἐγκαταλείπεις. Πλὴν ὅμως ἔχε ὑπ' ὄψῃ σου ὅτι τὸ γὰ τίς ἀπορρίψῃς καὶ γὰ τίς ἀπειπολήσις δὲν εἶναι ἀρκετό, γιατί πρέπει ἐπὶ πλέον γὰ κυριαρχήσις ἐπάνω σ' αὐτὲς καὶ ὅπως θὰ λέγαμε, γὰ τίς δαμάσις, χωρὶς ἄσκοπα κι ἀνώφελα γὰ τίς συντηρήσις καὶ γὰ τίς θάλπις. Δοκίμασε καὶ κάνε κι αὐτὸ καὶ θρέψε καὶ περίθαλψε τίς διανοητικές σου δυνάμεις κι ἰκανότητες, ὅταν ἐκεῖνες ὑποφέρουν, ψάχνοντας γὰ θροῦν μὲ ἀντίθετους ἀναζητητικούς συλλογισμούς τίς ιδιότητες καὶ τὴν ποιότητα τοῦ εἶναι σου, δηλαδὴ τῆς ὑπαρξήσις σου. Αὐτοὶ οἱ συλλογισμοί, καίτοι πολλὰς φορές εἶναι πολὺ καλοὶ κι ὠφέλιμοι, ὅμως συγκρινόμενοι τελικὰ μὲ τὸ γυμνὸ καὶ τυφλὸ αἰσθημα τῆς ἀφοσίωσις καὶ προσφοράς τοῦ εἶναι σου, ἀντίθετα, θὰ σὲ γεμίσουν μὲ ἀποπροσανατολισμὸ καὶ μὲ διάσπαση ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς μοναδικῆς τελειότητις πού θὰ ἦταν δυνατὸν γὰ ὑπάρξις μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς σου. Γι' αὐτὸ, κράτησε γερά, πρὶν ἀπ' ὅλα, τὸ πρῶτο σημεῖο πνεύματός σου, πού εἶναι ἡ ὑπαρξή σου καὶ μὴ γυρίζῃς ποτὲ πίσω γὰ κανένα πρᾶγμα, γὰ γὰ δῆς πόσο καλὸ καὶ πόσο ἅγιο εἶναι αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο πού σοῦ λέει ἢ διανόησή σου, ὁ συλλογισμὸς σου, γὰ ἐξετάσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

"Ὅτι τὸ ἔργο τοῦτο βασίζεται καὶ στὴν Ἁγία Γραφή καὶ ὅτι σὲ τοῦτο τὸ ἔργο ὅλα τὰ καθήκοντα καὶ εἰδικὰ τὸ καθῆκον τῆς φιλανθρωπίας εἰδικὰ μεταμορφώνονται.

Ἐκπλήρωσε τὴν προτροπή καὶ τὴν διδασκαλία τοῦ Σολομῶντα πού λέει στὸ παιδί του τὰ πάρα κάτω: «τίμα τὸν Θεὸ μὲ θυσίες ἀπὸ τοὺς ἰδικούς σου κόπους καὶ ἀπὸ τοὺς πρῶτους καρπούς πού παράγεις δῶσε γὰ τραφή ὁ φτωχὸς διὰ γὰ γεμίζουσι αἱ ἀποθήκαι σου ἀπὸ ἀφθονίαν σίτου καὶ γὰ ἀναδύξις σάν ἀπὸ πηγῆ πολὺ πλούσιος ὁ μουστὸς ἀπὸ τὰ πατητήρια τῶν σταφυλιῶν σου» (Παροιμίαι 3, 9, 10). Αὐτὰ εἶναι περίπου τὰ λόγια τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομῶντα πού τὰ εἶπε μὲ τὴν σωματική, δηλαδὴ μὲ τὴ φυσική τους ἔννοια. Ἄλλ' ἐὰν τὰ λόγια αὐτὰ ἐλέγονταν σ' ἐσένα μὲ τὴ σαθεῖα τὴν μεταφορική καὶ πνευματική ἔννοια, θὰ ἢμποροῦσαν

γὰ εἶναι τὰ ἐξῆς: πνευματικὲ φίλε ἐν Θεῷ, ἔχε ὑπ' ὄψῃ σου ὅτι ἀφίγοντας κι ἐγκαταλείποντας ὅλες τίς περιεργειακὲς ἀναζητήσις τῶν φυσικῶν σου διανοητικο-πνευματικῶν ἰκανοτήτων κάνε κι ἀποδίδεις πλήρη λατρεία στὸν Θεὸ καὶ Κύριό σου μὲ τὴν οὐσία τῆς φύσις σου, μὲ αὐτὰ πού ἔχει καὶ διαθέτει τὸ εἶναι σου, ἢ ὑπαρξή σου, μὲ ὅ,τι εἶσαι. "Ὅμως προσφέροντας σ' Ἐκεῖνον ἀπλᾶ τὴν ὅλη ὑπαρξή σου, ὅλο τὸ εἶναι σου, ὀλόκληρο τὸν ἑαυτὸ σου, ἀφιερώνοντας τὰ πάντα, ὅ,τι εἶσαι, αὐτὸ πού εἶσαι κι ὅπως εἶσαι, γενικὰ καὶ ὄχι εἰδικὰ, δηλαδὴ χωρὶς εἰδικὲς σκέψεις καὶ παρατηρήσις γὰ ἐκεῖνο πού εἶσαι κι ὑπάρχεις, τότε ἢ πνευματικὴ ὄρασή σου δὲν θὰ διασκορπίζεται, καὶ τὰ αἰσθημάτά σου δὲν θὰ μολύνονται, ὅλα δὲ αὐτὰ θὰ εἶναι γεγονότα καὶ πραγματικότητες πού θὰ σὲ πλησιάσουν, στὸ παρὰ ἕνα, ὅπως λέμε, πολὺ κοντὰ στὸ Θεὸ μὲ καθαρότητα πνεύματος. Στὴ συνέχεια μὲ τίς ἀπαρχές, δηλαδὴ μὲ τοὺς πρῶτους καρπούς, διάθρεψε τὸ φτωχὸ, πρᾶγμα πού γίνεται μὲ τίς πρῶτες ἢ πνευματικὲς ἢ φυσικὲς ιδιότητες, οἱ ὁποῖες ἔτσι θὰ ἀξάνωνται μέσα σου ἀπ' τὴν ἀρχή — ἀρχὴ μὲχρι σήμερα, μὲ ὅλα τὰ χαρίσματα πού σοῦ χάρισε ἢ φύση καὶ μ' αὐτὰ πού ἢ Χάρη τοῦ Θεοῦ σοῦ ἐμπιστεύτηκε. Αὐτὰ ὅλα τὰ ὀνομάζω δικούς σου καρπούς τοὺς ὁποῖους εἶσαι ὑποχρεωμένος γὰ τοὺς παραγάγις καὶ γὰ τοὺς συντηρήσις σ' ἐτούτῃ τῇ ζωῇ καὶ σωματικά, δηλαδὴ φυσικά, καθὼς καὶ πνευματικά, ὅπως ὅλους τοὺς φυσικούς ἢ κατὰ Χάρη Θεοῦ ἀδελφούς, καθὼς καὶ τίς ἀδελφές, σάν γὰ ἦσαν ἕνα γνήσιο κομμάτι τοῦ ἑαυτοῦ σου. Τὸ πρῶτο ἀπ' τὰ χαρίσματα τοῦτο τὸ ὀνομάζω ἀπαρχή δηλαδὴ τὸ πρῶτο ἀπ' τοὺς δικούς σου καρπούς, γιατί τὸ πρῶτο δώρημα, ἢ χάρισμα σὲ κάθε πλάσμα εἶναι μόνον τὸ εἶναι του, ἢ ὑπαρξή αὐτοῦ τοῦτο τοῦ πλάσματος. Μόλις λοιπὸν σοῦ χαρίστη αὐτὸ τὸ πρῶτο Χάρισμα, ἢ ὑποτακτικὴ ἀντίληψη τῆς ποιότητις τοῦ ἑαυτοῦ σου μὲ τίς ιδιότητές σου, θὰ γίνῃ τὸ χάρισμα αὐτὸ γρήγορα ἕνα μὲ τὸ ἴδιο τὸ εἶναι, χωρὶς κανένα χωρισμό, κι αὐτὸ γιατί ὅλα κρέμονται ἀπὸ ἐκεῖνο. Γι' αὐτὸ ἀληθινὰ ἢμποροῦμε γὰ τὸ ὀνομάσουμε μὲ τὸ ὄνομά του, δηλαδὴ τὸ πρῶτο ἀπ' τὰ δωρήματα, ἀπ' τὰ Χαρίσματα, πρὸς ἐσένα. Ἔτσι τὸ εἶναι σου αὐτὸ τοῦτο καὶ μόνον, ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο ἀπ' τοὺς σὲ σένα χαρισμένους καρπούς σου. Γι' αὐτὸ ἐὰν σκορπίσις τίς περιεργειακὲς νοητικὲς διεργασίες τῆς καρδιάς σου, πρὸς κάποιες ἢ πρὸς ὅλες τίς λεπτοφυσεῖς ιδιότητες καὶ πρὸς τίς ἀξιόλογες ἰκανότητες πού ἔχει μέσα του τὸ ἀνθρώπινο πλάσμα — πού ὀπωσδήποτε τὸ εὐγενέστερο ἀπ' ὅλα στὴ γῆ δημιουργήματα — ἀκόμη περισσότερο θ' ἀνακαλύψῃς τελικὰ τὴν ἀξία τοῦ πρῶτου σημείου, καὶ ἢ διαπεραστικὴ ἰκανότητα τῶν παρατηρή-

σεών σου, οτιδήποτε και όποσδήποτε κι αν είναι, αποτελεῖ τὸ γυμνὸ εἶναι σου κι εἶναι ἢ γυμνὴ ὑπαρξή σου.

Όταν συμπεριφερθῆς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο στὸν ἑαυτὸ σου, σὲ κάθε μιὰ ἀπ' τὶς παρατηρήσεις σου, μὲ τὴ βοήθεια αὐτῶν τῶν διανοητικῶν παρατηρήσεών σου καὶ μὲ τὴν ἀγάπη καὶ μὲ τὴν δοξολογία πρὸς τὸν Θεὸ καὶ Κύριό σου, πού σοῦ ἔδωσε ὄχι μόνον τὴν ὑπαρξή, ἀλλ' ἐπὶ πλέον τὴν εὐγενῆ ἀνθρώπινη ὑπαρξή σου, καὶ ὅπως οἱ ἱκανότερες τοῦ ἑαυτοῦ σου σὲ θεδαιώνουν, ἀφοῦ σὲ ἱκανώνουν νὰ προδαίνῃς σὲ διανοητικὲς παρατηρήσεις, τότε λέγε τὸ ἐξῆς: «Υἰάρχω, βλέπω καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ὑπάρχω. Καὶ ὄχι μόνο ὑπάρχω, ἀλλὰ ὑπάρχω καὶ εἶμαι ἔτσι, κι ἔτσι, κι ἔτσι κ.λπ.», κι ἀριθμησε τὶς παρατηρήσεις μὲ τὸ νοῦ σου καὶ τὶς ιδιότητες εἰδικὰ τῆς ὑπαρξῆς σου. Κι ἔπειτα ἀπὸ τὸ μέτρητα αὐτὸ διπλωσέ τες ὅλες γενικὰ καὶ πὲς τὰ ἀκόλουθα: «Ό,τι εἶμαι καὶ πῶς εἶμαι αὐτὸ πού εἶμαι, εἶτε κατὰ φύση, εἶτε κατὰ Χάρη, ὅ,τι, ὅπως, κι ὅσα ἔχω, εἶναι ἀπὸ Ἐσένα Κύριε κι Ἐσὺ εἶσαι ὅποιο καλὸ ὑπάρχει ἀπὸ ἐκεῖνα. Κι ὅλα τὰ προσφέρω τὰ καλὰ σὲ ἐσένα, κυρίως γιὰ νὰ δοξολογῶ τὸ ὄνομά Σου, γιὰτὶ μὲ βοηθᾷς σὲ ὅλα πού μὲ ἀφοροῦν, καθὼς καὶ τοὺς Χριστιανούς, κι ἐμένα αὐτὸν τοῦτον». Τότε θά 'ναι δυνατὸ νὰ δῆς ὅτι τὸ ἀρχικὸ καὶ τὸ καθαυτὸ σημεῖο τῶν παρατηρήσεών σου, τίθεται μπροστά σου οὐσιαστικώτατα, στὴ γυμνὴ θεά, στὴν τυφλὴ αἰσθησὴ αὐτῆς αὐτῆς τῆς ὑπαρξῆς σου. Τότε μόνον τὸ εἶναι σου, ἢ ὑπαρξή σου, ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρχή, δηλαδή τὸν πρῶτο ἀπ' τοὺς καρπούς σου.

Ἄλλὰ ἂν καὶ εἶναι αὐτὸ ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς καρπούς σου, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι καρποὶ κρέμονται, δηλαδή ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅμως μὴ φροντίζεις νὰ ὠφελῇς σὲ τούτῃ τὴν περίπτωσιν κι οὔτε νὰ προσκλίνῃς πρὸς αὐτό, οὔτε νὰ τὸ ἐγκολπωθῆς, οὔτε αὐτό, οὔτε τὶς ὁποιοσδήποτε περιεργειακὲς ιδιότητές του, πού τὰ ὀνομάζω καρπούς δικούς σου, γιὰ τοὺς ὁποίους κουράστηκες καὶ ὠδινες μέχρις ἐδῶ. Ἰκανοποιήσου τώρα, νὰ ἀποδίδῃς πλήρη καὶ θαθεῖα τὴν λατρεία πρὸς τὸν Θεό, καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως ἢ φιλανθρωπία ἀπαιτεῖ, χωρὶς οὔτε νὰ ἐγκολπωθῆς ὁποιαδήποτε ιδιότητα ἢ καὶ τυχὸν ὁποιαδήποτε εἰδικὴ σκέψη καὶ παρατήρησιν ὁποσδήποτε κι ἐὰν ἀνήκει ἢ κι ἂν ἀναφέρεται στὴν ὑπαρξή σου, ἢ στὸ εἶναι κάποιου ἄλλου, ὅπως θά 'κανες μὲ τὶς σκέψεις σου γιὰ νὰ βοηθήσῃς τὴν ἀνάγκη, τὴν ἐπιτάχυνσιν ἢ ἀλλιώτικα τὴ σπουδὴ καὶ τὴν αὐξηση τῆς ὠφέλειας γιὰ τὴν τελειοποίησιν ἢ τελειότητα καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου καὶ κάποιων ἄλλων. Ἐὰν γίνῃ κι ἔτσι, δὲν θά γίνῃ σὲ τέτοια περίπτωσιν, ὅπως θά 'πρεπε, ἐπειδὴ εἶναι πῶς ὠφέλιμο — τὸ τέτοιο τυφλὸ κοινὸ διανόημα, ὁ τέτοιος συλλογισμὸς γιὰ τὴν

ἀνάγκη πρὸς τὴν ἐπιτάχυνσιν καὶ γιὰ τὴν τελειοποίησιν, δηλαδή τὴν τελειότητα τοῦ ἑαυτοῦ σου καὶ ὄλων τῶν ἄλλων, μὲ καθαρότητα πνεύματος, παρὰ κάθε ἄλλη εἰδικὴ παρατηρητικὴ σκέψη πού ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη, ἔστω κι ἂν οὐδέποτε φαίνεται αὐτὸ τόσο μεγάλο.

Τὰ πάρα πάνω ὅλα, εἶναι μιὰ ἀλήθεια πού μαρτυρεῖται ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή, ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰδιοῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ τὴ λογικότητα. Ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐχάθησαν μὲ τὴν παράδωσιν τῶν πρωτόπλαστων Ἀδάμ καὶ Εὐά, ἀφοῦ ἐκεῖνοι ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν ἐνωτικὴ μὲ τὸν Θεὸ κοινωνία, κι ὅπως ὅλοι πού ἐργάζονται σύμφωνα μὲ τὴν κλήσιν τους, θά θεδαιώνουν τὴ θέλησὴ τους γιὰ τὴ σωτηρία, θά σωθοῦν καὶ μὲ τὴ δύναμιν καὶ μὲ τὴ Χάρη τοῦ Παύλου, μόνον τοῦ μοναδικοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεάνθρωπου, πού πρόσφερε τὸν Ἐαυτὸ Του στὴν πῶς γνήσια θυσία, ὅλο πού Ἐκεῖνος ἦταν γενικὰ, κι ὄχι εἰδικὰ γιὰτὶ δὲν εἶχε καμμιά προτίμησιν πρὸς ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπο στὴν ἐπίγειαν ζωὴ Του, ἀλλὰ ἀγαποῦσε γενικὰ καὶ φυσικὰ ὅλους. Ἐτσι ἀκριβῶς ἕνας πού θυσιάζει τὸν ἑαυτὸ του ἀληθινὰ καὶ τέλεια, σὰν φυσικὴ συνέπειαν καὶ σὰν σκοπὸ, κάνει γιὰ ὅλους σύμφωνα μ' αὐτὸ πού ἔχει μέσα του. Δηλαδή πλέκει καὶ συνυφαίνει ὅλους τοὺς ἄνθρωπους μὲ τὸν Θεὸ στὸ μέτρο πού εἶναι κι ἐκεῖνος συνυφασμένος καὶ πλεγμένος μ' Ἐκεῖνον. Περισσότερη καὶ μεγαλύτερη φιλανθρωπία, νομίζω ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ καὶ νὰ προσφερθῇ, ἀπ' ὅ,τι νὰ θυσιάσῃ τὸν ἑαυτὸ του γιὰ ὅλους τοὺς κατὰ φύσιν καὶ κατὰ Χάρη ἀδελφούς καὶ ἀδελφές του.

Όπως ἢ ψυχὴ ἔχει μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ ἢ συνύφανσιν καὶ τὸ πλέξιμο τῆς ψυχῆς μέσα στὸ Θεὸ (μὲ τὴ ζωὴ της) διὰ τῆς οὐράνιας πνευματικῆς τροφῆς, τῆς ἀνώτερης, ὅπως διατυπώθηκε πάρα πάνω, φιλανθρωπίας, εἶναι καλύτερο ἀπὸ τὴ συνύφανσιν καὶ τὸ συμπλέξιμο τοῦ σώματος μὲ τὴν ψυχὴ (μὲ τὴ ζωὴ της), ἀπὸ ὁποιαδήποτε ὕλικὴ καὶ γήινη τροφή σ' ἐτούτῃ τὴ ζωὴ. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἀγαθὸ ἐξ ἑαυτοῦ της ἀλλὰ χωρὶς τὸν Θεὸ τίποτε δὲν κατορθώνει καὶ μένει στὸ μηδέν. Τὸ εἶναι ἀγαθὸ, δηλαδή καλὸ, τὸ ἄλλο ὅμως εἶναι τὸ ἄριστο τῶν ἀρίστων, εἶναι τὸ ἀπόλυτο ἄριστο, πρὸ παντός στὴν περίπτωσιν, ψυχῆς καὶ Θεοῦ. Ἄλλὰ καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ καὶ γιὰ τὸ σῶμα τὸ ἄριστο εἶναι ἢ ψυχὴ ἀπέναντι στὸ ἀγαθὸ πού εἶναι τὸ σῶμα. Τὸ σῶμα δὲν ἀξίζει μόνον τοῦ τῆ σωτηρία, ἐνῶ ἢ ψυχὴ ἐξ ἑαυτοῦ της (καὶ πόσοι δυστυχῶς ἀποτυχαίνουν σ' αὐτό), ἀξίζει ὄχι μόνον τῆ σωτηρία, ἀλλὰ ὁδηγεῖ καὶ σὲ μέγιστη τελειότητα.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

199. (Βενετία 1686). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, νεωστὶ ἐκ δευτέρου ἀναλώμασι καὶ δαπάναις ἀφειδέσι Νικολάου Γλυκέως τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, μετατυπωθὲν καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας παρὰ Μιχαὴλ Ἱερῶος Μήτρου διορθωθὲν, ἀφιερωθὲν δὲ τῷ πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας κυρίῳ Μελετίῳ τῷ Τυπάλλῳ, ὑπεριμῶ καὶ ἐξάρχῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. *CON PRIVILEGIO*. "Ἐτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀχρῶσι".

Διαστάσεων 21X31. Φύλλα σνζ', μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ τὸ Εὐαγγελιστάριον. Βιβλιοδεσία ξυλόδετος μετὰ περιβλήματος ἐκ βελούδου, εἰς τὰς δύο πλευρὰς παραστάσεις μεταλλικαί.

Χειρόγραφο σημείωσις: «Ἐπιτοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον νεωστὶ ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τῆς Μπουνάσιας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ». Ἄλλη, «Τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον ἀνήκει τῆς Ἱερῶος Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, χρησιμοποιηθήσεται δὲ παρὰ τοῦ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς πόλεως Γρεβενῶν, ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, 21 Ἰουλίου 1933, ὁ Γρεβενῶν Νικόλαος».

200. (Βενετία 1760). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, νεωστὶ μετατυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ Γεωργίου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. *SUPERIORUM PERMISSU*. Ὁ τίτλος πλαισιοῦται ἀπὸ κίονας κορινθιακοῦ ρυθμοῦ. Εἰς τὸ ἄνω μέρος ὁ Χριστὸς ἐδλογῶν καὶ εἰκόνες τῶν Εὐαγγελιστῶν. Κάτωθεν ὑπάρχει ἀετὸς δικέφαλος ἐστεμμένος κρατῶν διὰ τῶν ὀνύχων ξίφη καὶ τὰ ἀρχικά Δ.Θ. Εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα πρὸς τὸ τέλος ἡ ἐπιγραφὴ *MIMHTAI EΣTE XPICTOY*. Τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον καλύπτεται ἀπὸ βελούδου καὶ μεταλλικὰς παραστάσεις συνήθεις.

201. (Βενετία 1671). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, τὸ πάλαι μὲν παρὰ Ἀντωνίου τοῦ Πινέλλου τυπωθὲν νῦν δὲ τοῖς ἴσοις τύποις παρὰ Νικολάου τοῦ Γλυκέως μετατυπωθὲν καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας διορθωθὲν, ἀφιερωθὲν δὲ τῷ πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Μητροπολίτῃ Φιλαδελ-

φείας κυρίῳ Μελετίῳ τῷ Χορτακίῳ ὑπεριμῶ καὶ ἐξάρχῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἐνετίησιν παρὰ Νικολάῳ τῷ Γλυκεῖ ἀχρῶσι. Εἰς τὸ τέλος Εὐαγγελιστάριον.

Διαστάσεων 21X31. Σελ. σνζ' σὺν τὰς σελ. τοῦ Εὐαγγελισταρίου. Βιβλιοδεσία μὲ ἐπέπνυσι βελούδου.

202. (Βενετία 1671). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, δευτέρου ἀντύπου τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως. Ἐχων ἐπὶ πλέον στοιχεῖα: Βιβλιοδεσία δεγματόδετος, μετὰ μικρῶν μεταλλικῶν παραστάσεων καὶ τινὰς λίθους.

203. (Βενετία 1768). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, νεωστὶ μετατυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ τοῦ Ἱεροδιακόνου Σπυρίδωνος τοῦ Παπαδοπούλου, ἐνετίησι ἀρξῆ', παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐπίτιπλον κόσμημα: Κίονες Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ. Εἰς τὸ ἄνω μέρος ὁ Χριστὸς ἐδλογῶν, εἰς τὰ ἄκρα οἱ Εὐαγγελισταί, κάτωθεν ἐστεμμένος δικέφαλος ἀετὸς, ὁ ὁποῖος φέρει ξίφη, καὶ τὰ ἀρχικά Δ. Θ. Εἰς τὸ τέλος μὲ κεφαλαῖα στοιχεῖα, *MIMHTAI EΣTE XPICTOY*.

Διαστάσεων 21X31. Σελ. 256. Ὁμοῦ δεμένον εἰς τὸ τέλος καὶ Εὐαγγελιστάριον συντεθὲν παρὰ Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου, ἔχον σελ. 32.

204. (Βενετία 1771). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*: τὸ πάλαι μὲν παρὰ Ἀντωνίου τοῦ Πινέλλου τυπωθὲν, νῦν δὲ τοῖς ἴσοις τύποις παρὰ Νικολάου τοῦ Γλυκέως μετατυπωθὲν, καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας διορθωθὲν, ἀφιερωθὲν δὲ τῷ πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας κυρίῳ Μελετίῳ τῷ Χορτακίῳ καὶ ἐξάρχῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου *CON PRIVILEGIO*. "Ἐτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀχρῶσι, διορθώσεται τοῦ Λογιωτάτου Γραδενίγῳ βιβλιοφύλακος. Ὁμοῦ δεμένον καὶ Εὐαγγελιστάριον.

Διαστάσεων 21X31. Σελ. σνζ' καὶ ἐπὶ πλέον τοῦ Εὐαγγελισταρίου.

Βιβλιοδεσία ξυλόδετος μετὰ βελούδου, φέρει μεταλλικὰς παραστάσεις συνήθεις.

205. (Βενετία 1776). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν*

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 314 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

Εὐαγγέλιον, νεωσι μεταυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν, ἐνετίησιν ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οικονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀρσῆ, παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐπίτιτλον κόσμ.: Ἐμπροσθεν κίωνων οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, πρὸς τὰ ἄνω ὁ Κύριος εὐλογῶν, εἰς τὰ ἄκρα οἱ Ἐθαγγελισταί, πρὸς τὰ κάτω τῆς σελίδος ἐστεμμένος δικέφαλος ἀετὸς κρατεῖ ξίφη καὶ τὰ ἀρχικὰ Δ. Θ.

Διαστάσεων 21X31. Σελ. 256 καὶ 48 τοῦ Ἐθαγγελισταρίου.

206. (Βενετία 1776). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, δεύτερον ἀντίτυπον τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως.

207. (Βενετία 1781). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, ἀφιερωθὲν μὲν τῷ ποτὲ Μακαριωτάτῳ καὶ Σοφωτάτῳ Πατριάρχῳ Ἱεροσολύμων, Κυρίῳ Κυρίῳ Χρυσάνθῳ τῷ Νοταρῶ. Νεωσι δὲ μεταυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν ἀρπα'. Ἐνετίησιν 1781 παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. *CON LICENZI DE SUPERIORI*. Ὁ ὡς ἄνω τίτλος ἐντὸς πλαισίου ἐκ δύο ραβδωτῶν κίωνων κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἐστεγασμένων δι' ἀειώματος, εἰς τὰ ἄκρα αὐτοῦ οἱ τέσσαρες Ἐθαγγελισταί μετὰ τῶν συμβόλων του ἕκαστος, εἰς τὸ μέσον ἄνω ὁ Χριστὸς εὐλογῶν καθήμενος ἐπὶ νεφέλης. Τυπογρ. σῆμα: Μέλισσα ἐντὸς ἔλλειροειδοῦς πλαισίου καὶ τὰ ἀρχικὰ Ν. ΓΑ. Ὁμοῦ δεμένον καὶ *ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑΡΙΟΝ* περιέχον τὴν τῶν Ἐθαγγελιστῶν διαδοχὴν, πόθεν ἀρχοῦσιν καὶ ποῦ καταλήγουσιν. Ἔτι δὲ κανόνα ΔΕ' ἐν οἷς εὐρίσκονται ἀεῖποτε τὸ Ἐθαγγέλιον καὶ ὁ Ἀπόστολος καὶ ποῖος ἤχος φάλλεται ἐν ἐκάστη Κυριακῇ, καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα περὶ τοῦ εὐρίσκου τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, καὶ Πασχάλιον διηγετικῶς. Συντεθὲν παρὰ Ἐμμανουήλου τοῦ Γλυζονίου. Τὰ δὲ Κανόνια νεωσι ἐπανορθώθησαν προτροπῇ τοῦ ποτὲ Μακαριωτάτου Ἱεροσολύμων Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Χρυσάνθου. Ἐνετίησιν ἀρπα', παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. *CON LICENZA DE SUPERIORI*.

Διαστάσεων 0,24X0,34. Φύλλα Α - Q ἅπαντα τετράδια, δύο φύλλα ἁ.δ. (α - σσι') καὶ ἀπὸ 1 ἕως 48 σελ. Ἐθαγγελισταρίου. Βιβλιοδεσία ξυλινὴ μετὰ περιθλήματος ἀπὸ βελούδου, φέρει ἐπὶ τῶν δύο ὄψεων μεταλλικὰς παραστάσεις συνήθεις.

Χειρόγραφος σημείωσις: «Τὸ παρὸν Ἐθαγγέλιον ἠπάρχι τῆς ἁγίας Μονῆς τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ τῆς ἐπονομαζομένης Ποννάσιας διὰ συνδρομῶν καὶ ἐξόδου

ἀρσενίου Ἱερομονάχου τῆς αὐτῆς Μονῆς 1827 ἐν μη-νὶ αὐγούστου διὰ μημηδουνοσ».

208. (Βενετία 1785). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, ἀφιερωθὲν μὲν τῷ ποτὲ Μακαριωτάτῳ καὶ Σοφωτάτῳ Πατριάρχῳ Ἱεροσολύμων Κυρίῳ Κυρίῳ Χρυσάνθῳ τῷ Νοταρῶ. Νεωσι δὲ μεταυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν. Ἐνετίησι ἀρπα' παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. Ὁμοῦ δεμένον καὶ Ἐθαγγελισταρίου.

Διαστάσεων 21X31. Σελ. 256 καὶ 48 Ἐθαγγελισταρίου. Βιβλιοδεσία δερματιδόειος.

209. (Βενετία 1791). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως πλὴν μεταγενέστερον τοῦ ἔτους 1791.

210. (Βενετία 1818). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, ἕτερον τῆς αὐτῆς σειρᾶς μεταγενέστερον, ἦτοι ἔτους 1818.

211. (Βενετία 1860). *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον*, ἐξ ἀρίστων ἐκδόσεων τῆς Νέας Διαθήκης, ἐπιμελῶς διορθωθὲν, καὶ νῦν λαμπρότερον ἐκδοθὲν τῇ ἐγγράφῳ ἀδείᾳ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἐκδοσις Β' ἐν Βενετίᾳ ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τυπογραφίας τοῦ Φοίνικος 1860. Ὁμοῦ δεμένον καὶ *ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑΡΙΟΝ*. Τυπογραφικὸν σῆμα: Φοῖνιξ.

Διαστάσεων 23X33. Σελ. 254 καὶ 48 Ἐθαγγελισταρίου. Βιβλιοδεσία δερματιδόειος.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Καθηγ. Ἰ. Μ. Φουντούλη

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ,

τόμος Α' - ἔκδοσις Γ'

Βιβλίον - θησαυρὸς, πρωτίστως γιὰ τοὺς κληρικούς καὶ γενικώτερα γιὰ κάθε ὀρθόδοξο ποῦ ἐνδιαφέρεται νὰ μάθει τὸ «τί» καὶ «πῶς» στὶς λεπτομέρειες τῶν Ἀκολουθιῶν ποῦ τελοῦνται καθὼς καὶ σ' ἄλλα θέματα θ. Λατρείας.

Ἀπευθύνεσθε: Βιβλιοπωλεῖο ὁδ. Δραγατσίου 2 — Πλατ. Κλαυθμῶνος.

Γράψατε: Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλέφ. 7228.008.

ΕΡΜΙΟΥ (ἢ ΕΡΜΕΙΟΥ) ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ "ΔΙΑΣΥΡΜΟΣ ΤΩΝ 'ΕΞΩ, ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ," (IRRISIO GENTILIIUM PHILOSOPHORUM)

Νέαι απόψεις περί τοῦ συγγραφέως, τοῦ περιεχομένου
 καὶ τοῦ χρόνου συντάξεως τοῦ ἔργου*

Εἴθισται ἡ 'Ακαδημία νὰ μὴ ἀποστέλλῃ ἰδιαιτέρας προσκλήσεις δι' ἐπιστημονικὰς 'Ανακοινώσεις, ἀναφερομένας εἰς θέματα, ἅτινα ἐνδιαφέρουν τοὺς εἰδικούς ἐπιστήμονας. Διὸ καὶ ἐπιτρέπει ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὰς δημοσίας συνεδρίας διὰ νὰ δύνανται νὰ προσέρχωνται ὅσοι ἐνδιαφέρονται.

Τῇ παρακλήσει μου ἀπεστάλησαν προσκλήσεις διὰ τὴν σημερινὴν 'Ανακοίνωσιν διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. Τὸ θέμα τῆς 'Ανακοινώσεώς μου εἶναι γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος. Δεύτερον, διότι τὸ ἔργον «'Ερμείου φιλοσόφου, Διασυρμὸς τῶν «ἐξω» φιλοσόφων», σύντομον καὶ περιεκτικόν, δημιουργεῖ ἐρωτήματα καὶ προβλήματα πολλὰ καὶ διάφορα. 'Αφ' ὅτου τὸ 1879 ὁ διάσημος Γερμανὸς φιλόλογος Hermannus Diels ἐξέδωκεν εἰς ὠραίαν φιλολογικο-κριτικὴν ἔκδοσιν τὸ ὑπὸ τοῦ P. J. Migne, P. G. '6, 1167 διὰ πρῶτην φοράν τὸ 1857 ἐκδοθὲν ἐπίσης μετὰ σχολίων, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύντομον ἐργίδιον, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς σπουδαίους ἐρευνητὰς νὰ ἀσχοληθοῦν περὶ τὸ ἔργον, λόγῳ ἀκριβῶς τῶν δημιουργημένων προβλημάτων ἐκ τοῦ περιεχομένου. Δυστυχῶς οὐδεὶς μέχρι σήμερον ἐπέτυχεν νὰ λύσῃ οὔτε τὸ πρόβλημα τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως, οὔτε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἀπέβλεπεν ὁ συγγραφεύς, ἀλλ' οὔτε ἠδυνήθησαν οἱ ἐρευνηταὶ νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὰ πολλὰ ἐρωτήματα καὶ προβλήματα, ἅτινα συνάγονται ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἔργου. Σημειῶ ἰδιαιτέρως ὅτι ὁ Diels ἐστήριξε τὴν ἔκδοσίν του ἐπὶ τῇ βάσει τεσσάρων κωδικῶν τοῦ 15ου αἰῶνος, ἧτοι: V. Vindobonensis philos. gr. XIII Ness, Lamb. s. XIV vel XV, M Monacensis DXII s. XV, O Ottobonianus graec. CXCI s. XV, L. Leidensis XVI qu. 486 s. XV, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸν πολὺ ἀρχαιότερον κώδικα τῆς 'I. M. Πατμου 202 τοῦ XI. αἰῶνος.

'Εξ ὅσων λίαν περιεκτικῶς θὰ ἐκθέσω σήμερον περὶ τοῦ ἔργου, ἔχω τὴν γνώμην ἢ μᾶλλον τὴν βεβαιότητα, ὅτι δίδω ἀπάντησιν εἰς τὰ περισσότερα προβλήματα καὶ ἐρωτήματα τοῦ ἔργου. Εἶναι δὲ τόσον πολλὰ, ὥστε οὐχὶ μία ἢ δύο 'Ανακοινώσεις,

ἀλλὰ πολὺ περισσότεραι θὰ ἀπητοῦντο διὰ νὰ ἐκτεθοῦν αἱ παλαιαὶ γνώμαι καὶ αἱ νεώτεραι ἡμέτεραι ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ἀμφισβητούμενων θεμάτων καὶ προβλημάτων. 'Η σημερινὴ μου 'Ανακοίνωσις εἶναι λίαν περιεκτικὴ καὶ περιληπτικὴ, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ δημοσιευθὲν κείμενον. Διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ κουράσω τὸ ἀκροατήριον μὲ λεπτομερείας. Διὸ καὶ ἔκρινα ὅτι θὰ πρέπει νὰ σᾶς δώσω ἤδη ἐκ τῶν προτέρων (a priori) τὰ συμπεράσματα πολυετῶν ἐρευνῶν μου εἰς τὰ ὁποῖα κατέληξα, ὥστε νὰ γνωρίσητε ἐξ ὑπ' ἀρχῆς τὸ θέμα, περιορίζων ὅσον δύναμαι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν συμπερασμάτων.

Καὶ ἐν πρώτοις ἀνακοινῶν ὅτι θεωρῶ τὸ ἔργον περισσότερον ἀντιρρητικὸν καὶ διδακτικὸν παρά πολεμικόν. 'Αποδεικνύω ὅτι πρέπει νὰ ἐγράφη οὐχὶ τὸν β' ἢ γ' αἰ., ὡς ἐδέχθησαν οἱ παλαιότεροι ἐρευνηταί, ἀλλὰ τὸν ε' αἰ. Θεωρῶ ὅτι τὸ ἔργον συνέταξεν ὁ περίφημος ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Σωζομενὸς καὶ ἐξηγῶ διατὶ ὠνομάσθη «Σωζομενὸς» καὶ οὐχὶ «Σωζόμενος». Θεωρῶ ὅτι τὸ ἔργον δὲν εἶναι ἀπλῶς «δοκίμιον», ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον «Σχολικὸν 'Εγχειρίδιον», γραφὲν διὰ νὰ διδάξῃ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποκαλυπτικῆς διδαχῆς τοῦ Εὐαγγελίου 'Αλήθειαν περὶ Θεοῦ, δημιουργίας τῆς Φύσεως, Θείας Προνοίας τῆς διακυβερνήσεως τοῦ κόσμου καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὡς καὶ περὶ 'Ανθρώπου γενικώτερον. 'Ηθελεν ὁ συντάκτης νὰ προφυλάξῃ τοὺς ἀνωτέρων σπουδῶν φοιτητὰς τῶν Σχολῶν ἐκ τῶν ἐπιζημιῶν ἀνατρεπτικῶν διδασκαλιῶν, τὰς ὁποίας ἐπέβαλεν ὁ αὐτοκράτωρ 'Ιουλιανὸς ὁ 'Αποστάτης (361/3) διὰ τῶν ἀπαγορευτικῶν περὶ Παιδείας διατάξεων, ὅπως παύσῃ ἡ διδασκαλία ἢ χριστιανικὴ ὑπὸ χριστιανῶν διδασκάλων, οἱ δὲ μαθηταὶ ὤφειλον νὰ γνωρίσουν τὰς θεωρίας καὶ τὰς γνώμας τῶν ἐνδόξων τῆς ἀρχαιότητος 'Ελλήνων Φιλοσόφων, ἵνα οὕτω σταθεροποιηθοῦν εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην των ἐναντι τοῦ 'Εθνισμοῦ καὶ τῆς εἰδωλοατρικῆς Θρησκείας, τῆς τόσον ὠραίας καὶ τόσον ἀνυψωτικῆς διὰ τὸν 'Ανθρώπου, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ 'Εθνικὴ Θρησκεία δέχεται τὴν «ἀθανασίαν» τῆς ψυχῆς. 'Εναντίον λοιπὸν τῆς κακοδόξου καὶ ἀντιχριστιανικῆς διδασκαλίας ταύτης στρέφεται τὸ ἐν λόγῳ ἐργίδιον.

* Ὀλίγα ἐκ τῶν δημιουργουμένων προβλημάτων.

* Προεισαγωγικὴ 'Ανακοίνωσις ἐν τῇ 'Ακαδημίᾳ τῇ 20.4.1989, Πέμπτη 6 μ.μ. ἐν 'Ολομελείᾳ.

των τοῦ ἔργου ἀναφέρω σήμεραν. Τὸ ἔργον ὁμιλεῖ περὶ τῆς «πτώσεως τῶν ἀγγέλων», ὑπερ ἀποτελεῖ ἤδη ἀπὸ τῆς πρωτοχριστιανικῆς ἐποχῆς θέμα τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο ὅμως τὸ θέμα — ἂν καὶ δὲν ἔχει διατυπωθεῖ ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων — ἀπλῶς γενόμενον δεκτὸν μετ' ἐπιφυλάξεων ὑπὸ τῶν Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, πρέπει νὰ διαχωρίζηται ἀπὸ τὸ θεμελιώδες «δόγμα» τῆς «παράβασις» τῶν πρωτοπλάστων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται καὶ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ «παράβασις» τῶν πρωτοπλάστων ὑποδηλοῖ παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἣτις σημαίνει ἄρνησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν θείαν βούλησιν. Ἡ διδασκαλία ὅμως περὶ «πτώσεως τῶν ἀγγέλων» εἶναι ὡς νὰ εἰσάγη «ἀρχὴν» τοῦ κακοῦ καὶ ἐπομένως ὁδηγεῖ εἰς τὴν διαρχίαν τῆς ὑπάρξεως «ἀγαθοῦ» καὶ «κακοῦ», διὸ καὶ ἀπερρίφθη ἡ διδασκαλία αὕτη τῆς «πτώσεως τῶν ἀγγέλων» ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὰς γνώμας ἐνίων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Πάντως λόγος γίνεται εὐρύτερος περὶ τούτου καὶ εἰς ἅλα τὰ συστηματικὰ Ἐλληνορθόδοξα Δογματικὰ συγγράμματα.

Ὁ «Διασυρμὸς» ἐμφανίζει συσχετισμὸν ἐν τῇ ἀναφορᾷ τοῦ «περὶ πτώσεως τῶν ἀγγέλων» πρὸς τὸ «ἀπόκρυφον» καὶ «ἀποκαλυπτικόν» ἔργον τοῦ Ἐνώχ. Τὸ ἔργον τοῦτο κατ' ἄλλους μὲν συντάχθη περὶ τὸ 200 π.Χ., κατ' ἄλλους δέ, ἐνωρίτερον. Ἀπὸ μέρους τοῦ συναδέλφου Σάββα Ἀγουρίδου περὶ τὸ 50 μ.Χ., ὡς γράφει εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν μελέτην του «Περὶ τῶν Ἀποκρύφων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης», Ἀθῆναι 1974 σ. 15, συντάχθη «στ' Ὁ Σλαβονικὸς Ἐνώχ ἢ Ἐνώχ Π ἢ Βιβλίον τῶν Μυστικῶν τοῦ Ἐνώχ, α' μ.Χ. αἰών». Τὸ ἔργον τοῦ Ἐνώχ μετὰ ἐκτενῶν εἰσαγωγικῶν περὶ τοῦ ἔργου, τοῦ κειμένου, τῆς ἀποδόσεως τοῦ κειμένου καὶ βιβλιογραφίας σ. 263-382.

Ὁ «Διασυρμὸς» ἀναφέρει ἅπαντας τοὺς Ἀρχαίους Ἑλληνας Φιλοσόφους, τοὺς ὁποίους καὶ ἐλέγχει μὲ λίαν ἐπιδέξιον καὶ λογοτεχνικῶς ἐντυπωσιακὸν τρόπον. Μεταξὺ τῶν φιλοσόφων θεωρῶ ὅτι πρέπει νὰ καταλάβη ἰδιαιτέραν θέσιν πρὸς ἀνάπτυξιν ἢ μεία τοῦ Παρμενίδου, τοῦ συντάξαντος τὸ ἐν ἀποσπάσμασι διασωθὲν «Ποίημα», ὅπερ κατέστησε τοῦτον διάσημον καὶ ἀπησχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ καὶ σήμεραν τοὺς ἐρευνητάς, λόγῳ τῶν πολλῶν ἐρωτημάτων, ὅσον καὶ σοφῶν θεωριῶν, τὰς ὁποίας ἐκθέτει ὁ Παρμενίδης. Ὁ συναδέλφος Κ. Δεσποτόπουλος δι' Ἀνακοινώσεώς του ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἠρμήνευσε ὠρισμένον ἀπόσπασμα τοῦ «Περὶ Φύσεως» Ποιήματος τοῦ Παρμενίδου κατὰ λίαν ἐνδιαφέροντα τρόπον, (τῇ Πέμπτῃ 6 μ.μ. τῆς 3 Μαρτίου 1989), εἰς δὲ τὴν συζήτησιν συμμετέσχομεν καὶ ἡμεῖς, ἐκτενῶς ἐκθέσαντες προσωπικὰς γνώμας περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ Παρμενίδου. Εἰς τὸ «Ποίημά» τцу

ὁ Παρμενίδης ὁμιλεῖ περὶ «γνώσεως» καὶ «λόγου», περὶ ἀνθρώπου καὶ τῶν αἰσθήσεων, αἵτινες προμηθεύουν τὰς «δόξας», δεχόμενος «ἐνιστικὴν» ὄντολογίαν. Περαιτέρω ὁμιλεῖ περὶ ἐνότητος καὶ ἀμεταβλήτου τοῦ κόσμου. Ἀρνεῖται ἐπίσης τὴν ὑπαρξίν κινήσεως καὶ μεταβολῆς, τὴν ὑπαρξίν κενοῦ χώρου, μὴ ὄντος καὶ μηδενός, τὴν διαφορὰν («οὐκ εἶναι») καὶ «εἶναι», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἡράκλειτον. Ὁ Παρμενίδης δέχεται ἀπόλυτον ἀκίνησίαν καὶ στατικότητα. Οὗτος ἐπέδρασεν εἰς τὸν Πλάτωνα, ὅστις καὶ τὸν ἐκτιμᾷ καὶ ἐξ αὐτοῦ ὠρμήθη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν περὶ «Ἰδεῶν» θεωριῶν του, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἀνέπτυξε τὴν περὶ «φαινομενολογίας» φιλοσοφικὴν του θεωρίαν ἐκ τοῦ περὶ «αἰσθήσεως» ὡς «δόξας» θεωρουμένου ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου. Πάντα τὰ ἀνωτέρω συνάγονται ἐκ τῆς περὶ Παρμενίδου παρατηρήσεως τοῦ «Διασυρμοῦ», τοῦ ἔργου κατ' ἡμᾶς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ιστορικοῦ Σωζομενοῦ. Περαιτέρω προσπαθῶ νὰ ἐξηγήσω διατὶ τὸ ἔργον δὲν ἀναφέρει τίποτε περὶ τῶν Νεοπλατωνικῶν φιλοσόφων.

Τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον θεωρῶ ὅτι ὀφείλω νὰ διευκρινίσω πρὸς ὑμᾶς, δι' ὅσους δὲν τὸ γνωρίζουν, εἶναι τὸ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Σωζομενοῦ. Οὗτος ἐγεννήθη κατ' ἡμᾶς τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ δ' αἰ. καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνάρξεως τῶν διωγμῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν τῆς Γάζης ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου (361/3), ὅτε ἠναγκάσθη μετὰ πολλῶν ἄλλων χριστιανῶν καὶ ὁ οἶκος τοῦ Σωζομενοῦ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Σαλαμίνα τῆς Κύπρου, ἔθθα θὰ πρέπει νὰ ἐγεννήθη οὗτος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα, ὅπερ ἀπεδόθη εἰς αὐτόν, ἦτοι τὸ τοῦ «Σωζομενοῦ», τοῦ διασωθέντος καὶ οὐχὶ «Σωζομένου». Οὗτος εἶχε πάππον τὸν πεφημισμένον μοναχὸν Ἰλαρίωνα, γεννηθέντα τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς δ' ἑκατονταετηρίδος καὶ οὐδὲν ἀπίθανον τὰ τέλη τοῦ γ' αἰ., ἐφ' ὅσον ἑκατοντούτης ὦν ἀπεβίωσεν ἐν Κύπρῳ καὶ μάλιστα ἐν Πάφῳ περὶ τὰ τέλη τοῦ δ' αἰ. Ὁ Ἰλαρίων εἰδωλολάτρης τὸ πρότερον, μετεστράφη εἰς τὸν Χριστιανισμόν ὑπὸ τοῦ περιφήμου ἀσκητοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου καὶ ἴσως καὶ τοῦ Μεγ. Ἀθανασίου, κατόπιν ταξιδίου του εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔθθα καὶ ἐγνωρίσθη μετ' ἀμφοτέρων. Ἐγεννήθη δὲ εἰς Βεθουλή, κώμην πλησίον τῆς Γάζης, τῆς ἀρχαίας Συχέμ, ἔθθα ὁ Ἀβραάμ ἤνοιξε τὸ περίφημον φρέαρ, τὸ σημερινὸν Ναμπλοῦς, ὅπου αἱ μεγάλαι μάχαι σήμεραν. Ὁ Ἰλαρίων, γενόμενος χριστιανὸς καὶ ἐπανεληθὼν εἰς Γάζαν, πολλοὺς εἰδωλολάτρους μετέστρεψεν εἰς τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἵδρυσεν πολλοὺς Ναοὺς καὶ πολλὰ Μοναστήρια εἰς τὴν ἐγγὺς τῆς Γάζης περιόχην μέχρι τῶν παραλίων τῆς Συροφονικής. Ὁ Ἰλαρίων θεωρούμενος καὶ ὁ ἵδρυτής τῆς περιφήμου Σχολῆς τῆς Γάζης, συνέβαλεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Σχολῆς καὶ τὴν ἀνάδειξιν πολλῶν γνωστῶν συγγραφέων, οἵτινες ἠσχολήθησαν περὶ τὴν ἐξάλειψιν τῶν καταλοίπων τῆς Ἑθνικῆς Θρησκείας καὶ εἰδωλολατρείας, τὴν ὁποίαν πρότερον μετὰ πλείο-

νος φανατισμού των άλλων περιοχών υπερήσπιζον οι κάτοικοι ειδωλολάτραι της όλης περιοχής.

Είς την Σχολήν του πάππου του Ιλαρίωνος ή έμαθήτευσεν ή παρηκολούθησε τους ύστερον του Ιλαρίωνος διδασκάλους («γέροντας» ως τους καλεϊ) και ό Σωζομενός. Ητο φυσικόν ούτος να έγκοιλωθή και τδ πνεύμα τδ άντιρρητικόν της Σχολής και τās κατευθύνσεις αυτής δι' έξάρσεως του μοναχικού βίου και της ύψηλοτέρας ήθικής διδασκαλίας των Αγίων Γραφών. Ταύτα πάντα άντανακλώνται και έν τή Έκκλησιαστική του Ιστορία εις την όλην έκθεσιν αυτής. Ως άνωτέρω είπομεν, πολλοί ή μάλλον αναρίθμητοι κάτοικοι της περιοχής της Γάζης και μάλιστα αί οικογένειαι του οίκου του Ιλαρίωνος, ήναγκάσθησαν, λόγω των άυστηρών μέτρων και των διωγμών κατά της άλλαξοπιστευσάσης πρότερον φανατικής έθνικής τοποθετήσεως των κατοίκων της περιοχής, ήναγκάσθησαν λέγω επί αυτοκράτορος Ιουλιανού (361/3) να έκπατριστούν και να καταφύγουν εις την Κύπρον. Έκει λοιπόν κατέφυγε και ή οικογένεια του ήμετέρου Σωζομενού και μάλιστα εις την μεγαλόπολιν τότε Σαλαμίνα. Έκ τούτου και ό Σωζομενός εις πολλά χφφα καλεϊται και «Σαλαμίνιος», ήδη και υπό του Πατριάρχου Φωτίου. Τούτο δε άκριβώς επικυρώνει και τās περι αυτού ως συντάκτου του «Διασυρμού» ήμετέρας άπόψεις. Άμφισβητεϊται μέχρι σήμερον έκτός του τόπου και ό χρόνος της γεννήσεώς του, διότι ιστορικώς δέν αναφέρεται ούτε ό χρόνος της γεννήσεως ούτε και ό του θανάτου αυτού. Ημεϊς προηγουμένως καθορίσαμεν ότι πρέπει να έγεννήθη έν Σαλαμίνη της Κύπρου, λόγω του προσθέτου επιθέτου του «Σαλαμίνιου», αλλά και του όνόματος «Σωζομενού». Έν επί πλέον έπιχειρήμα είναι και τούτο. Ό Σωζομενός έγραψε την Έκκλησιαστικήν του Ιστορίαν έντός του χρονικού πλαισίου των εκατόν έτών (325-425). Τδ τέλος άπωλέσθη. Η δήλωσις του ότι θα συνεχίση την Ιστορίαν και διά την άρχαίαν έποχήν της Έκκλησίας ή δέν έπρόφθασε να τδ συγγράψη ή άπωλέσθη. Τινές των έρευνητών δέχονται ότι την Έκκλησ. Ιστορίαν συνέταξε περι τδ 429-430 (Pauli - Wissowa-Kroll, R.E.d. altert. Wissensch. έν λ. «Σωζομενός»). Άλλοι υποθέτουν ότι έτελείωσε τδ έργον του περι τδ 450, όπερ αναπόδεικτον. Έάν ό Σωζομενός έγεννήθη κατά τους ήμετέρους ύπολογισμούς, έν Σαλαμίνη επί της έποχής της καταφυγής των γονέων του εις Κύπρον, τούτο πρέπει να είχε γίνει επί της έποχής του Ιουλιανού (361/3). Τδ έργον δε «Διασυρμός», περι του όποιου ή σημερινή Άνακοίνωσις, θεωρώ ότι πρέπει να έγράφη εις νεανικήν ήλικίαν υπό του Σωζομενού και μάλιστα είτε τās τέλη του δ' αϊ. είτε τās πρώτας δεκαετηρίδας του ε' αϊώνος. Έάν δε κατά τους ύπολογισμούς ήμών, έγεννήθη ούτος μετά τδ 361/3 και 370 του δ' αϊ., τότε θα ήτο 50 έως 60 έτών, όταν ήρχισε να συγγράψη την Έκκλησ. Ιστορίαν του, διό και δέν έπρόφθασε να συνεχίση ταύτην, άποβιώσας

λόγω γήρατος (Ίσως περι τδ 440, ήτοι εις ήλικίαν 70 έτών. Οι χρονολογικοί ύπολογισμοί ήμών στηρίζονται βεβαίως εις ύποθετικούς ύπολογισμούς, πάντως ούχι άνατιολογήτους ή άβασίμους.

Έν εισέτι όφείλω να γνωρίσω διά τους πολλούς, ότινες τυχόν τδ άγνοούν, είναι τδ ότι ό άποκαλυπτικός λεγόμενος Ένώχ, κατά την Παλαιάν Διαθήκην ύπήρξεν, υπό τινων μέν έρμηνευτών της Βίβλου τδ τρίτον τέκνον των πρωτοπλάστων, δηλ. ό τρίτος άδελφός των γνωστών Κάϊν και Άβελ. Έπειδή δε ήτο και ό περισσότερον ένάρτεος ήγαπήθη υπό του Θεού, διό και δέν έδοκίμασε τόν θάνατον, άναληφθείς. Κατ' άλλους όμως έρμηνευτάς της Βίβλου ούτος ύπήρξε τδ έβδομον τέκνον της σειράς των πρωτοπλάστων.

Νομίζω ότι διεφώτισα ύμάς επί των σπουδαιότερων προβλημάτων του «Διασυρμού» των «Έξω» φιλοσόφων, πρds άντιδιαστολήν πρds τούς «Έσω» χριστιανούς φιλοσόφους, τους και έμπνευστάς του Μυστικισμού και του άσκητικού ιδεώδους και της άληθοϋς φιλοσοφίας των Πατέρων και Διδασκάλων της Έκκλησίας, ότινες έφιλοσόφησαν όρθώς, έν άντιθέσει πρds τούς «θύραθεν», ως ώνομάζοντο έπίσης οι «Έξω» άρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι. Σημειωθήτω ότι έξω των προθέσεων ήμών και του σκοπού της Άνακοίνωσεως ήμών έτέθη κατ' άάγκην ή ένασχόλησις και των επί μέρος Άρχαίων Έλλήνων φιλοσόφων, των υπό του «Διασυρμού» μνημονευόμενων και των θεωριών αυτών, διότι θα άπηγεϊτο όγκώδης, εάν μη και πολλών τόμων συγγραφή πρds ανάπτυξιν των.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Όμότ. Καθηγ. Παν)μιου Άθηνών - Άκαδημαϊκός

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- ★ Έπισκόπου Άχελώου Εϋθυμίου, ΑΘΩΟΣ (άπάντηση σέ 56 έρείσματα της άπιστίας).
- ★ Πρωτοπρ. Γ. Μεταλληνού, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.
- ★ Καθηγ. Βλασίου Φειδᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988).
- ★ Έπικ. Καθηγ. Γ. Άντουράκη, Ο ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ.

Έπανεκδόσεις

- ★ Άρχμ. Έπιφ. Θεοδωροπούλου, ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ (με έρμηνεία, Ε' έκδοσις).
- ★ Καθηγ. Στυλ. Παπαδοπούλου, Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ: Βασίλειος Καισαρείας (Β' έκδοσις).
- ★ Άρχμ. Ν. Πρωτοπαπά, ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΑΓΙΑ (Β' έκδοσις).

Η ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΒΑΘΥΤΕΡΑΣ ΑΥΤΟΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ ΑΥΤΗΣ*

Πρέπει κατά την εΰσημον ταύτην ἡμέραν καὶ ἀπὸ τοῦ θήματος τούτου νὰ ἀναγνωρισθῆ ὅτι εἰς τὴν προσήκουσαν καὶ ὀφειλομένην ὀπωσδήποτε λαμπρότητα τοῦ κατ' ἔτος σπουδαίου ἑορτασμοῦ συμβάλλει μεγάλως καὶ ἡ διὰ σειρᾶς ἀρμοζουσῶν πανηγυρικῶν ἐκδηλώσεων ἐπιβλητικὴ ὅσον καὶ πρωταγωνιστικὴ συμμετοχὴ τῆς πνευματικῆς ἀμφιτρώγος κατὰ τὴν παρούσαν ἐσπέραν. Τῆς συνεχιζούσης παλαιότεραν λαμπρὰν παράδοσιν²⁷ γεραρᾶς «Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων»²⁸. Ἡ ἔνωσις δεθαίως αὕτη οὐδέποτε ἐπέτρεψεν εἰς ἑαυτὴν νὰ εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον συνδικαλιστικὸν ὄργανον τοῦ οἴκειου κλάδου τῶν λειτουργῶν τῆς β' βαθμίου ἐκπαιδεύσεως. Αἱ καθαρῶς πνευματικαὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ ἐνασχολήσεις τῆς, αἱ συχναὶ αὐτῆς ἐν σώματι κατασκευαὶ καὶ λατρευτικαὶ συστάξεις, αἱ πρὸς δόξαν Θεοῦ πρωτοβουλία τῆς, αἱ κατ' ἐνώπιον Θεοῦ σοβαροὶ θεολογικοὶ προβληματισμοί, αἱ ποικίλαι ἀξιόλογοι δραστηριότητες καὶ αἱ πρὸς θεολογικὴν ἐνημέρωσιν παρεχόμεναι εὐκαιρίαι καὶ δὴ ἡ εἰς πᾶσαν περίστασιν μετὰ παρρησίας θεολογικὴ μαρτυρία τῆς. Ἄμα δὲ καὶ ἡ ζῶσα θεολογικὴ παρουσία τῶν ἐπὶ μέρους μελῶν αὐτῆς, τὴν ἀναδεικνύουν πράγματι εἰς «παρεμβολὴν Θεοῦ» (Γεν. 32,2).

Εἶναι, ὀφείλει νὰ εἶναι, τὸ πνευματικὸν καὶ πνευματοφόρον στράτευμα ἐπιλέκτων, αὐστηρῶς προσηλωμένων εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ δεθαίως πλήρως ἀφωσιωμένων εἰς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν διακονίαν αὐτῆς τέκνων, εἰς τὰ ὅποια αὕτη ἐνεπιστεύθη τὴν μεγίστην εὐθύνην τῶν ἀκοιμήτων φρουρῶν τῶν ἐπάλλξεων τῆς Ὁρθοδοξίας²⁹ καὶ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἰδιαίτατα τῆς νεότητος, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον τὸ τιμητικώτατον ἔργον τῆς κατὰ τὴν

ἐκάστου δυνατότητα θεραπείας τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστήμης³⁰, τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας³¹ καὶ τῆς στόματι καὶ γραφίδι ἐκφράσεως αὐτῆς.

Καὶ ἀγωνίζεται, ὀφείλει ὀπωσδήποτε νυχθημερὸν ἀνυστάκτως νὰ ἀγωνίζεται, τὸ θεολογικὸν τοῦτο στράτευμα, εἰς ὃ ἐν δυνάμει ἀπαντες οἱ θεολόγοι ἔχμεν τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκωμεν, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν ἐμπνευσμένην αἰρετὴν ἡγεσίαν του, ὅπως ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν κλήσιν καὶ ἀποστολὴν του, δικαιοῦνη δὲ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς ἐντολέως του σεπτῆς Μητρὸς - Ἐκκλησίας, ἡ ὅποια ἀνέθηκεν εἰς τὸ «στράτευμα» τοῦτο τὸ λειτουργημα τῆς «διδασκούσης Ἐκκλησίας».

Ἐλλόγως λοιπὸν ὁ ἐκ μέρους τῆς «Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων» διήμερος πανηγυρισμὸς τῆς βαρυσημάντου διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Θεολογίαν «Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας», ἐφ' ὅσον Ἐκκλησία χωρὶς Θεολογίαν καὶ ἀσφαλῶς καὶ Θεολογία χωρὶς Ἐκκλησίαν εἶναι, ἰδιαίτατα δι' ἡμᾶς τοὺς Ὁρθόδοξους, ἀδιανόητον³².

Πρὸς τὴν αὐτοσυειδησίαν τῆς Ὁρθοδοξίας, δηλ. πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς

30. Πρβλ. τὴν κατ' ἐλογὴν περὶ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Θεολογίας νεωτέραν βιβλιογραφίαν: Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς Θεολογίας, Ἀθήναι 1964, σελ. 135 ἐξ., Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ, Ἡ θέσις τῆς Θεολογίας μετὰ τῶν Ἐπιστημῶν, Θεσσαλονίκη 1967, Κ. Ε. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ, Εἶναι ἡ Θεολογία Ἐπιστήμη; Ἀθήναι 1970, βλπ. καὶ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ι. ΔΕΛΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, Ἐπιστημολογικὴ θεώρησις τῆς Θεολογίας, Ἀθήναι 1974.

31. Ὁ ὅρος «Ὁρθοδόξια» ἀφορᾷ πρωτίστως εἰς τὴν Θεολογίαν τῆς Ἐκκλησίας παρατηρεῖ ὁ ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ, Ἡ θέσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν Σύγχρονον Κόσμον (Ἀνάπτυον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας) Ἀθήναι 1974, σελ. 17. Πρβλ. ἐπίσης Ι. Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ, ἐνθ' ἄν., καὶ μάλιστα τοῦ αὐτοῦ, Ὁμιλία περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, Θεσσαλονίκη 1974, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Χαρακτηριστικὰ τινα Γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας (ἀνάπτυον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας), Ἀθήναι 1982. Περὶ τοῦ ὅρου «Θεολογία» καὶ τῆς ἱστορικῆς του ἀνεξίσεως πρβλ. τὴν ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν τοῦ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Θεολογία (ἐν: Ὁρησ. καὶ Ἡθικὴ Ἐγκυκλ., τόμ. 6, σελ. 252-265) 1965, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΟΥ, Ἡ ἔννοια τῆς Θεολογίας (ἐν: «Κληρονομία» τόμ. 1, τεῦχ. Α, σελ. 103-120) Θεσσαλονίκη 1969 καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Β. ΣΚΟΥΤΕΡΗ, μν. ἔργ..

32. Βλπ. καὶ Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ, Ὅποιος πρέπει νὰ εἶναι ὁ Ὁρθόδοξος Θεολόγος..., σελ. 3 ἐξ. Πρβλ. ἐπίσης Ι. Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ, Ὁρθοδόξια καὶ Προτεσταντισμὸς, Ἀθήναι 1937, σελ. 10: «Ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι κυρίως Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἱ. Παραδόσεως, ταῦτόν εἰπεῖν πατρικὴ καὶ συντηρητικὴ». Ἀνάπτειν τῆς τοιαύτης θέσεως ἐν: Χαρακτηριστικὰ τινα Γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας (ἀνάπτυον ἐκ τῆς Ἐκκλησίας), Ἀθήναι 1982.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 323 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους

27. Τὸ ἱστορικὸν τῆς παραδόσεως ἀρξαμένης τὸ 1967 (κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Παναγιώτου Ἱ. Μπρατσιώτου, τοῦ καὶ πρώτου ὀμιλητοῦ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδόξιας) βλπ. εἰς τὸν Πρόλογον εἰς τὴν ὀμιλίαν τοῦ Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, μν. ἔργ., σελ. 7 ἐξ.

28. Βλπ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Δ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΟΥ, Ἡ Πανελλήνιος Ἐνωσις Θεολόγων εἰς τὴν Ἱπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Παιδείας καὶ τοῦ Ἔθνους, Ἀθήναι 1974.

29. Πρβλ. ὅσα σχετικῶς εἰς ἀνάλογον ὀμιλίαν του παρατηρεῖ ὁ σεβαστὴς διαπρεπὴς διδάσκαλός μας Ι. Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ, Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ Ὁρθόδοξοι Θεολόγοι, Ἀθήναι 1975 (ἀνάπτυον ἐκ τῆς «Κοινωνίας»), σελ. 11 ἐξ.

φυσιογνωμίας και θεδαίως τῆς ταυτοτήτος τῆς Ὀρθοδοξίας, ἔστω και ἐν εἴδει ἀδρότητας σκιαγραφήσεως, θά στραφῆ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ λόγου.

Θεωρῶ δὲ περιττὴν τὴν διευκρίνησιν ὅτι ὁ ὁμιλῶν, μὲ τὰ ὀλίγα και στοιχειώδη, τὰ ὁποῖα ἐν προκειμένῳ θά εἶπη, οὔτε τὴν ἐπίσημον θέσιν τῆς Ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιστήμης δύναται νὰ ἐκπροσωπήσῃ, ἀλλ' οὐδὲ καὶ τὴν εἰδικότητα τοῦ συστηματικοῦ θεολόγου διαθέτει. Ὅμως ἐπὶ τοῦ οὕτω θεμελιώδους διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογίαν θέματος δικαιούται και ὀφείλει ὡς Ὀρθόδοξος και αὐτὸς Θεολόγος νὰ ἔχη και νὰ ἐκφράξῃ γνώμην, ἐπικαλούμενος ἀπειδώλως φωτεινὰς μαρτυρίας σεπτῶν διδασκάλων του.

Και κατ' ἀρχὴν ὡς αὐτοσυειδησίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πάντες θεωροῦμεν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὅτι ἀπ' ἀρχῆς, ἀδιακόπως και ἀναλλοίωτως παραμένει ἡ αὐτὴ μία, ἀγία, καθολική και ἀποστολική Ἐκκλησία. Τοῦτο δὲ διότι κατέχει ἀτρέπτως και ἐμμένει ἀταλανταύτως εἰς τὴν μίαν, καθολικὴν ἀποστολικὴν και πατερικὴν πίστιν, τὴν θεμελιωθεῖσαν και ἐκπηγάζουσαν ἰσχυρῶς και ἰσοτιμῶς ἐκ τῆς θεοπνεύστου Ἀγίας Γραφῆς και τῆς σεδασμίας Ἱερᾶς Παραδόσεως, ὅπως ἀκριβῶς ἐκληρονόμησε αὐτὰς ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἀδιαίρετον Ἐκκλησίαν. Ὡς ἡ θεματοφύλαξ δὲ και ἡ κειωτὸς αὐτῶν ἐγγυᾶται τὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων και μέχρι σήμερον ἀκεραίαν, ἀνόθευτον και ἀπαραχάρακτον διαφύλαξιν των. Ἐντεῦθεν μόνῃ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νομιμοποιεῖται νὰ διεκδικῆ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποκλειστικῆς γνησίας κατ' εὐθεῖαν κληρονόμου τῆς ἀρχαίας ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας³³ και ἄρα αὐτὴ μόνῃ δικαιούται πρᾶγματι νὰ διακηρύσῃ σήμερον, ὅπως και πάντοτε, περὶ τῆς πίστεως τῆς ὅτι: «Αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Ὀρθοδόξων...»³⁴.

Δὲν ἐντάσσεται θεδαίως εἰς τὰς προθέσεις μου ἡ δογματικο - συμβολικὴ ἔκθεσις τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀπευθυνόμενος ἄλλωστε πρὸς θεολογικὸν κοινόν, προϋποθέτω ὡς οἰκεῖα ὅσα ἀκριβῶς συριστοῦν τὸ αὐθεντικὸν περιεχόμενον τῆς πίστεως αὐτῆς, τὰ ὁποῖα μάλιστα περιλαμβάνονται εἰς τὴν εὐρύτατα γνωστὴν δίτομον περισοῦδαστον συλλογὴν: «Τὰ Δογματικὰ και Συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας» τοῦ διαπρεποῦς σεδαστοῦ διδασκάλου πλει-

στον ἐξ ἡμῶν και πρυτάνεως σήμερον τῶν Θεολόγων, Καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Ν. Καρμίρη³⁵.

Διὰ δὲ τὴν πλήρη και ἐγκυρον ἐνημέρωσιν ἐπὶ τοῦ αὐθεντικοῦ Ὀρθοδόξου Δόγματος παραμένει ἀνυπέροβλητος μυσταγωγὸς τῆς ἀκραιφνοῦς Ὀρθοδοξίας ἡ τρίτομος Δογματικὴ³⁶ τοῦ Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα³⁷, ὡς τὸ ἀπόσταγμα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγ. Γραφῆς και τῆς Ἀποστολικῆς και Πατερικῆς Ἱ. Παραδόσεως. Περὶ δὲ τοῦ δογματικοῦ ἔργου τοῦ ἐπιφανοῦς Ὀρθοδόξου Θεολόγου Χρήστου Ἀνδρούτσου³⁸ ἐξακολουθοῦν, θεδαίως, νὰ ἰσχύουν ὅσα, ἐκφράζοντα τὴν πεποίθησιν τῶν σοβαροτέρων Ὀρθοδόξων κύκλων, διευτυπώθησαν σχετικῶς ὑπὸ ἐγκύρου γραφίδος³⁹.

Σκόπιμον εἶναι ἐξ ἄλλου νὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἤδη κατὰ τὸ ἐν Ἀθήναις τὸ 1936 (δηλ. πρὸ 53 ἡδῆ ἐτῶν) συνελθὼν περίφημον, ἰδίᾳ διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτὸ τῶν διασημοτέρων Ὀρθοδόξων Θεολόγων τοῦ αἰῶνος, «Α' Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας»⁴⁰, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἡμερησίας διατάξεως αὐτοῦ ἐτέθη τὸ οὐσιωδέστατον πρόβλημα τοῦ ἀκριβεστεροῦ προσδιορισμοῦ τῆς ταυτοτήτος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦτο δεδομένου ὅτι τὸ ἐν λόγῳ πρόβλημα ἀπετέλει μέχρι τότε ἀντικείμενον ἐρεῦνης ὄχι τῶν Ὀρθοδόξων, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς και μόνον τῆς ἑτεροδόξου Θεολογίας. Εἶχον δὲ διατυπωθῆ ὑπὸ διαπρεπῶν Διαμαρτυρομένων, ἀλλὰ και Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων ἀπόψεις, διεκδικουσαι, μάλιστα, ἐγκυρότητα, αἱ ὁποῖαι κυριολεκτικῶς διεστρέβλωναν τὴν πραγματικότητα, κατεσυκοφάντων και καταφώρως ἠδίκουν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, παρέχουσαι περὶ αὐτῆς ἐξαμβλωματικὴν εἰκόνα, προδίδουσαν ἅμα και τὴν πενιχράν, ἀλλὰ και τὴν ἀσυγχωρή-

35. Τόμ. Ι, Ἀθῆναι 1960², τόμ. ΙΙ, Ἀθῆναι 1953, Προσθήκαι εἰς τὰ Δογματικὰ και Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1967.

36. Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Ι, ΙΙ, Ἀθῆναι 1959, τόμ. ΙΙΙ 1961. Βλπ. παρουσίαν τοῦ ἔργου τούτου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ (Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1964, τόμ. 39, σελ. 187-189).

37. Πρβλ. ἐνταῦθα ΜΑΡΚΟΥ Α. ΟΡΦΑΝΟΥ, Παναγιώτης Ν. Τρεμπέλας ὡς Θεολογικὴ Προσωπικότης, Ἀθῆναι 1988 (ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας»), ἔνθα και πλήρης περὶ αὐτοῦ βιβλιογραφία.

38. Δογματικὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1907.

39. Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ, ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΑΡΟΥΤΣΟΣ (1869-1935), Ἐν Μυτιλήνῃ 1939 (ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδ. «Ὁ Ποιμὴν»), τοῦ αὐτοῦ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΑΡΟΥΤΣΟΣ (1869-1935), Ἀθῆναι 1970 (ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας»).

40. Πρβλ. τὰ πρακτικὰ αὐτοῦ: Procès-Verbaux du Premier Congrès de Théologie Orthodoxe a Athènes, Publiés par les soins du Président Prof. HAMILCAR S. ALIVISATOS, Athènes 1939.

33. Πρβλ. ἰδίᾳ Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Ἡ Ἀδολογία Ἀποστολικότητος..., σελ. 10 ἐξ.

34. Βλπ. ὑπόσημ. 11.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ(*)

Έτσι μετά την πτώση απαιτείται κάθαρση του ανθρώπου. Γι' αυτό στα ήδη υπάρχοντα στάδια, δηλαδή τον φωτισμό και την θέωση, συμπεριλαμβάνεται τώρα και η κάθαρση της καρδιάς για την οποία γίνεται πολλές λόγος στα Ευαγγέλια. Γι' αυτό τα στάδια της πνευματικής ζωής κατά πολλούς αγίους Πατέρας είναι η κάθαρση της καρδιάς, ο φωτισμός του νοῦ και η θέωση. Ἡ ὅπως λέγονται στην διδασκαλία του Ἀγίου Μαξίμου πρακτική φιλοσοφία, φυσική θεωρία και μυστική θεολογία. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν περιπλάνησὴ του στὴν κτῆση πρέπει νὰ συγκεντρωθῆ στὴν καρδιά, νὰ ἀπαλλαγῆ ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τὴν ἡδονὴ καὶ τὴν ὀδύνη καὶ συγχρόνως νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴν λήθη καὶ τὴν ἀγνοία. Ἐλευθερωμένος ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν δυναστεία τοῦ θέλου νὰ ἐπιβάλλου τὰ κτῆσματα, πρέπει νὰ ἔχη ἀδιάλειπτη μνήμη τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν μυστηριακὴ καὶ ἀσκητικὴ τῆς ζωῆ ἐπιδιώκει νὰ φθάσῃ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τὸν ἀνθρώπο, δηλαδή θέλει νὰ τὸν ὀδηγήσῃ στὴν κατάστασὴ ἐκείνη πού βρισκόταν ὁ Ἀδάμ πρὸ τῆς πτώσεως καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ ἀκόμη ψηλότερα, δηλαδή στὴν θέωση. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ Ἅγιον Βά-

πτισμα λέγεται φῶτισμα. Καὶ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος προηγείτο Κατήχηση, δηλαδή ἀγώνας καὶ προσπάθεια γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἀνθρώπος τὴν κάθαρση τῆς καρδιάς. Ἐπομένως μπορούμε νὰ διαπιστώσουμε μὲ τὴν ἀνάλυση αὐτὴ ὅτι ἡ Κατήχηση δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀνθρώπο νὰ περάσῃ ἐπιτυχῶς τὸ στάδιο τῆς καθάρσεως καὶ νὰ φθάσῃ στὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ μὲ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα. Ἡ Κατήχηση δὲν ἦταν μόνον θεωρητικὴ ἀνάλυση τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως. Δὲν τὸ ἀποκλείουμε καὶ αὐτὸ, ἀλλὰ κυρίως ἦταν ἡ ἀσκητικὴ προσπάθεια γιὰ νὰ ὀδηγηθῆ ὁ ἀνθρώπος στὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ.

Ἄρα μπορούμε νὰ δεχθῶμε ἀνεπιφύλακτα ὅτι ἡ Κατήχηση στὴν πραγματικότητα εἶναι ἡ ἀσκητικὴ μέθοδος, ἡ μέθοδος τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας ἢ ὅπως λέγεται ἡ θεραπευτικὴ ἀγωγή τὴν ὁποία διαθέτει ἡ Ἐκκλησία. Ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ θεραπευθῆ ψυχικά. Καὶ αὐτὴ ἡ θεραπεία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ διέλευσὴ του ἀπὸ τὴν κάθαρση στὸν φωτισμὸ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ πορεία του πρὸς τὴν θέωση. Ἐδῶ βρίσκεται καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξῆ ἀπὸ αὐτὴν τὴν πορεία δὲν μπορούμε νὰ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 328 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

τως ἐπιπολαίαν ἐνημέρωσιν τῶν εἰρημένων θεολόγων καὶ ὄχι μόνον τὴν δυσμενεστάτην προκατάληψιν των ἐναντίον τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἡ ἐναρκτήριος εἰσήγησις τοῦ πρώτου ἐκείνου «Πανορθόδοξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου», ἐκδοθεῖσα καὶ ἑλληνιστί, φέρει τὸν τίτλον: «Περὶ τῶν θεμελιωδῶν Ἀρχῶν καὶ Γνωρισμάτων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας»⁴¹. Ὁ δὲ εἰσηγητὴς διὰ δαφλοῦς παραπομπῆς εἰς τὰς ἀγιογραφικὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς πατερικὰς πηγὰς καὶ συνεχοῦς κριτικῆς ἀναφορᾶς εἰς τὴν τότε ὑπάρχουσαν κυρίαν βιβλιογραφίαν, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἑτερόδοξον, ἐκθέτει

συστηματικῶς τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ρηξικελεύθους ὅσον καὶ ἐγκύρους θέσεις του, ἀντικρούων ἅμα μετὰ δυνάμει μίαν πρὸς μίαν τὰς τοσοῦτον ἀδικούσας καὶ δυσφημούσας τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐπόψεις τῶν Ἐτεροδόξων. Παρὰ δὲ τὸ ἐπιγραμματικὸν αὐτῆς παρέχει ἡ εἰσηγησις αὐτὴ ἀρτίαν εἰκόνα τῶν ἰδιαιτεροτήτων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀνιχνεύουσα τὴν ὑπαρξίν πασῶν τούτων ἤδη εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, ὥστε νὰ ἀποδεικνύεται πλήρως ὅτι μοναδικὴ γνησίᾳ κληρονόμος καὶ ἀποκλειστικὴ, λόγῳ τῆς ἐμμονῆς εἰς τὰς ἀρχὰς ἐκείνας, διάδοχος αὐτῆς εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, νὰ ἀναδεικνύεται δὲ ἡ ἀκαταγώνιστος ὑπεροχὴ καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς καὶ δὴ καὶ τὸ ἀκέραιον καὶ ἡ αὐθεντικότης τῆς. Οὕτως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία προβάλλεται ὡς ἡ γνησίᾳ Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον μόνη αὐτὴ διεφύλαξεν ἀνόθευτον τὴν Ἀποστολικότητά τῆς⁴².

(Συνεχίζεται)

ΝΙΚ. Π. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

41. Ἡ ἐν λόγῳ εἰσήγησις τοῦ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἑλληνιστί, Ἀθήναι 1937 (ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστ. Ἐπετηρίδος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν) ἀν καὶ ἐξεφωνήθη γερμανιστί, ὅπως καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τὸν τίτλον: Die Grundprinzipien und Hauptmerkmale der Orthodoxen Kirche, Athen 1938 (ἀνάτυπον ἐκ τῶν Πρακτικῶν). Τὸ αὐτὸ ἐν: «Kyrios», 1936, σελ. 331-342, ἐπίσης δὲ καὶ ἀγγλιστί, The Fundamental Principles and Main Characteristics of the Orthodox Church, ἐν: The Ecumenical Review, τ. 12, 1960, σελ. 154-163, καὶ ἐν: The Orthodox Ethos, Vol. I, Oxford 1964, σελ. 23-31, βλ. π. τὸ αὐτὸ ὑπὸ τὸν τίτλον: The Basic Principles and Chief Characteristics of the Orthodox Church, ἐν: Anglican Theological Review, τόμ. 42, 1960, σελ. 101-112.

42. Βλ. Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Ἡ ἄδολος Ἀποστολικότης τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας.

δοῦμε τὸν σκοπὸ τῆς ὑπάρξεως τόσο τοῦ ἀνθρώπου ὅσο καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

4) Ἡ Κατήχηση στὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅ,τι ἀνεφέρθη προηγουμένως δὲν εἶναι αὐθαίρετο συμπέρασμα. Μποροῦμε γὰρ τὸ δοῦμε στὴν Παράδοση τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή φαίνεται καθαρὰ ὅτι οἱ Μαθητὲς τρία χρόνια καθαρίσθησαν, γι' αὐτὸ πρὸ τοῦ Πάθους Του ὁ Χριστὸς εἶπε «ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν» (Ἰω. ιε' 3). Καὶ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἔλαβαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔφθασαν στὸν φωτισμὸ καὶ τὴν θέωση. Μελετώντας πολλὰ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς μποροῦμε γὰρ δοῦμε ὅτι ὁ πρῶτος Χριστιανὸς διέθεταν τὴν δάση τῆς πνευματικῆς ζωῆς ποὺ εἶναι ἡ ἀδιάλειπτη προσευχὴ καὶ ἡ ὁποία εἶναι σαφῆς ἐνδείξη τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στὴν καρδιά.

Τὸ ὅτι αὐτὴ ἦταν ἡ παράδοση τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὅτι ἡ Κατήχηση στὴν πραγματικότητα εἶναι ἡ ἀσκητικὴ μέθοδος καθαρμοῦ τῆς καρδιάς γὰρ γὰρ φθάση ὁ ἄνθρωπος στὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ φαίνεται ἀπὸ ἓνα θαυμάσιο κείμενο τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ποὺ ὀπωσδήποτε ἐκφράζει τὴν Παράδοση πολλῶν αἰώνων στὸ θέμα αὐτὸ ποὺ μελετοῦμε. Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀναλύοντας τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει ἡ Ἐκκλησία γὰρ δέχεται τίς διαφορὲς κατηγορίες τῶν αἵρετικῶν, προκειμένου γὰρ τοὺς Βαβελλιανούς ποὺ δέχονταν πολλὰς αἵρέσεις καὶ κυρίως τὴν υἱοπατοριανὴν λέγει ὅτι πρέπει γὰρ τοὺς δεχθοῦμε ὡς Ἕλληνας, δηλαδὴ ὡς εἰδωλολάτρες. Γράφουν χαρακτηριστικὰ: «Πάντας τοὺς ὑπ' αὐτῶν θέλοντας προστίθεσθαι τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ὡς Ἕλληνας δεχόμεθα. Καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν ποιούμεν αὐτοὺς χριστιανούς· τὴν δὲ δευτέραν κατήχουμένους, εἶτα τῇ τρίτῃ ἐξορκίζομεν αὐτούς, μετὰ τοῦ ἐμφυσαῖν τρίτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὰ ὦτα, καὶ οὕτω κατήχουμέν αὐτούς, καὶ ποιούμεν χρονίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀκροᾶσθαι τῶν Γραφῶν, καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζομεν»²⁸. Στὸ κείμενο αὐτὸ τῶν ἐγκρίτων Πατέρων τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου φαίνεται ὅτι στὸ στάδιο τῶν Κατήχουμένων συνδυαζόταν ἡ Κατήχηση, δηλαδὴ ἡ θεωρητικὴ ἀνάλυση τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, μὲ τὸν ἐξορκισμό, τὴν διαμονὴν στὴν ἐκκλησία καὶ τὴν ἀκρόαση τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ὅλα αὐτὰ προηγούντο καὶ στὴν συνέ-

χεια ἀκολουθοῦσε τὸ Ἅγιο Βάπτισμα. Καὶ ἀφοῦ μὲ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα καὶ ἰδίως μὲ τὸ Ἅγιον Χρίσμα ἔφθανε ὁ ἄνθρωπος στὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ αὐτὸ σημαίνει ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Κατήχσεως γινόταν ἡ κάθαρση τῆς καρδιάς. Καὶ ὅταν μιλοῦσαν οἱ Πατέρες γὰρ ἐξορκισμό ἐγνοοῦσαν τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ νοῦ ἀπὸ τὴν δυναστεία τοῦ διαβόλου. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐλευθέρωση δὲν εἶναι ἀσχετὴ ἀπὸ τὴν κάθαρση τῆς καρδιάς.

Βλέπουμε, λοιπόν, καθαρὰ ὅτι ἡ Κατήχηση εἶναι ὀλόκληρη μέθοδος καθάρσεως τοῦ ἀνθρώπου γὰρ γὰρ φθάση στὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ. Δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ θεωρητικὴ μύηση τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, πολὺ δὲ περισσότερο δὲν εἶναι ἡ συσσώρευση διαφόρων λογικῶν γνώσεων καὶ λογικῶν ἐπιχειρημάτων. Μόνον μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο μποροῦμε γὰρ δοῦμε τὸ περιεχόμενο τῆς Ὀρθοδόξου Κατήχσεως κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἔτσι μποροῦμε γὰρ δοῦμε τὸ περιεχόμενο τῆς Ὀρθοδόξου Κατήχσεως καὶ στὴν ἐποχὴ μας, ἂν θέλουμε γὰρ τὴν ἐντάξουμε στὰ πραγματικά τῆς πλαίσια.

5) Συμπέρασμα.

Ἔστερα ἀπὸ ὅσα ἀνέφερα νομίζω ὅτι μποροῦμε γὰρ καταλήξουμε στὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα.

α) Ἡ Κατήχηση στὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία δὲν εἶναι μιὰ θεωρητικὴ μύηση στὸν χῶρο τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως. Δὲν εἶναι μιὰ διανοητικὴ ἐπεξεργασία τοῦ περιεχομένου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἡ εἰκόνα ποὺ οἱ περισσότεροι ἔχουμε τῆς ὀρθοδόξου Κατήχσεως τὸ γὰρ κάθονται τὰ παιδιά ἐπὶ μιὰ ὥρα στὶς καρέκλες καὶ γὰρ ἀκοῦν μερικὲς ἱστορίες, μιὰ στείρα ἀπολογητικὴ ἢ γὰρ συζητοῦν νεανικούς προβληματισμούς, ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη Παράδοση, ὅπως τὴν ἀναφέραμε προηγουμένως. Γιατί, ἀφοῦ Παράδεισος, κατὰ τὸν ἅγιο Νικήτα τὸν Στηθάτο, εἶναι τὸ πεδίο τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἐκκλησία καὶ ὁ ἄνθρωπος μετὰ ἀπὸ τὴν διέλευση ἀπὸ τὴν πράξη ποὺ εἶναι ἡ κάθαρση τῆς καρδιάς πρέπει γὰρ φθάση στὴν γεύση τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, δηλαδὴ στὴν φυσικὴ θεωρία, ποὺ εἶναι ὁ φωτισμὸς τοῦ νοῦ, ὥστε στὴν συνέχεια γὰρ γευθῆ καὶ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, τῆς θεώσεως, αὐτὸ σημαίνει ὅτι μὲ τὴν Κατηχητικὴ δρᾶση πρέπει γὰρ διέλθῃ ὁ κατηχούμενος ἀπὸ τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἡ Κατήχηση δὲν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὴν θεραπευτικὴ μέθοδο τὴν ὁποία διαθέτει ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἔτσι ἡ Κατήχηση εἶναι μιὰ ὑπαρξιακὴ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι μιὰ διαρκὴς πορεία. Μόνον ἔτσι ὁ Χριστιανισμὸς παύει

28. Νικοδήμου ἀγιορείτου: Πηδάλιον, σελ. 163.

Θέματα 'Απολογητικής του Χριστιανισμού

Η ΙΔΕΑ «ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ» ΣΤΗΝ «ΚΟΣΜΙΚΗ» ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐποχή μας χρειάζεται ἓνα «νέον ἄνθρωπο», εἶναι κάτι ποῦ συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, ἀνελεύθερα ἢ ἐλεύθερα καὶ ὑπεύθυνα, ὑποκριτικὰ ἢ ἀνυπόκριτα ὁμολογεῖται καὶ ἐπιδιώκεται ἢ μόρφωσὴ του «ὑπαρξιακὰ» ἢ «περιφερειακὰ», «ἐκκοσμικευμένα» ἢ «θρησκευτικὰ» ἀνάλογα μὲ τὴν ἰδεολογία, τὶς θρησκευτικὲς πεποιθήσεις καὶ τὴ ζωὴ κάθε λαοῦ, γίνεται συνεπῶς ὄλο καὶ πιὸ συχνὰ ἢ πιὸ πάνω ἰδέα θέμα ἔντονων παιδαγωγικῶν συζητήσεων στὸν καθημερινὸ ἢ περιοδικὸ Τύπο ἢ ἀπασχολεῖ μεθοδικὰ τὰ διάφορα κέντρα τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἀγωγῆς.

Ἡ ἴδια ἰδέα ἀπασχόλησε στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα, χῶρες μὲ ὀλοκληρωτικὴ πολιτικοκοινωνικὴ δομὴ, ὁπότε καὶ τὰ παιδαγωγικὰ συστήματα ποῦ ἀναπτύχθηκαν ἦταν ἐπίσης ὀλοκληρωτικὰ. Ἔτσι, πολλὰ κράτη τῆς Ἀνατ. Εὐρώπης μιλοῦν σήμερα γιὰ τὸν «νέον ἄνθρωπο», βασίζοντες ὁμως τὴ θεωρία τῆς ἀγωγῆς τους στὸ διαλεκτικὸ - ἱστορικὸ ὕλισμό (Μαρξισμὸς - Λενινισμὸς - Σταλινισμὸς). Καὶ ὅταν λέμε διαλεκτικὸ ὕλισμό ἐννοοῦμε τὸν ὕλισμό, κοσμοθεωρία ἀντίθετη καὶ ἀντιχριστιανικὴ. Ἡ μεταφυσικὴ του εἶναι ὕλιστικὴ, ἀθεϊστικὴ. Δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν χῶρος γιὰ πίστη σὲ Ἀνώτατο Δημιουργό, σὲ ψυχὴ, σὲ πνεῦμα, σὲ πνευματικὸ κόσμο. Ὅ,τι λέμε πνεῦμα, εἶναι, λένε οἱ ἴδιοι οἱ

νά εἶναι ἰδεολογία, ἠθικολογία καὶ λογικὴ ἐνασχόληση καὶ γίνεται ζωὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ ἔλεγα στὴν ἀρχὴ τῆς εἰσηγήσεως αὐτῆς ὅτι δυστυχῶς σήμερα ἔχουμε κρίση τοῦ περιεχομένου τῆς Ὁρθοδόξου Κατήχησεως. Οἱ νέοι σήμερα, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν ἐνσυνείδητα, ζητοῦν τέτοιου εἴδους Κατήχηση. Ἡ ποιμαντικὴ πείρα καὶ ἡ ἐνασχόλησή μου μὲ νέους μὲ δόξησαν στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ νέοι δὲν ζητοῦν ἀπλῶς βελτίωση τῶν Κατήχητικῶν βοηθημάτων, ἀλλὰ ἀποκάλυψη καὶ χρησιμοποίησι τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ἱεροκήρυξ

Δ/ντὴς Νεότητος Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

ὕλιστές «ἀπλῶς τὸ ἀνώτερο προϊόν τῆς ὕλης». «Ἡ εἰκόνα τοῦ κόσμου εἶναι μία εἰκόνα, ποῦ δείχνει πῶς ἡ ὕλη κινεῖται καὶ πῶς ἡ ὕλη σκέφτεται» («Ἀκτίνες», 1946, σ. 211/6.12.13 στὸ «Γιατὶ δὲν εἶμαι Μαρξιστῆς» τοῦ Γεωργίου Β. Μελέτη, ἐκδ. «Ζωή», Ἀθήνα 1976, σ. 12-13).

Ὁ Λένιν, ὁ μεγαλύτερος θεωρητικὸς καὶ πρῶτος ἐφαρμοστῆς τοῦ Μαρξισμοῦ ποῦ στεκόταν ἀνυποχώρητος στὶς ἀπόψεις του καὶ δὲν δεχόταν κανένα συμβιβασμό¹, εἶπε τὰ ἑξῆς γιὰ τὸν ὕλισμό: «Γιὰ τοὺς ὕλιστές, ἡ ὕλη, ἡ φύση εἶναι πρῶτα, τὸ πνεῦμα, ἡ αὐτοσυνείδηση, ἡ αἴσθηση, ἡ ψυχικὴ φύση εἶναι δεύτερα»².

Μολαταῦτα, στὰ ὀλοκληρωτικὰ αὐτὰ συστήματα μὲ τὴν προσπάθεια τῆς ὕλικῆς καὶ τεχνικῆς βάσης τοῦ κομμουνισμοῦ, γιὰ τὴν μετατροπὴ τῶν σοσιαλιστικῶν κοινωνικῶν σχέσεων σὲ κομμουνιστικὲς εἶναι στενὰ δεμένη καὶ ἡ διαμόρφωση τοῦ «νέου ἀνθρώπου», ἡ ἀνάπτυξη κομμουνιστικῆς συνείδησης καὶ ἠθικῆς σοσιαλιστικῆς ἰδεολογίας καὶ σοσιαλιστικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Χρυσόστοφος ὑπογράμμισε τὴν ὑπάρχουσα διαλεκτικὴ σχέση ἀνάμεσα στὴν ὕλικοτεχνικὴ βάση τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τὴ διαμόρφωση τοῦ νέου ἀνθρώπου³.

Πῶς γίνεται ἡ διαμόρφωση τοῦ νέου ἀνθρώπου; Ἡ διαμόρφωση τοῦ νέου ἀνθρώπου, γίνεται κατὰ τὴ μετατροπὴ τοῦ σοσιαλισμοῦ σὲ κομμουνισμό, μὲ τὴν καλλιέργεια στοὺς ἀνθρώπους ποιοτικὰ νέων, κομμουνιστικῶν πνευματικῶν γνωρισμάτων. Στὸ πέρασμα ἀπ' τὸν σοσιαλισμὸ στὸν κομμουνισμό, ἀναπτύσσεται καὶ ἡ πνευματικὴ τους ζωὴ, καὶ ἀναπτύσσεται ἀρμονικὰ καὶ ἡ προσωπικότητά τους, συνταιριασμένη σὲ μία διαλεκτικὴ ἐνότητα μὲ τὴ διαμόρφωση τῆς ἐπιστημονικῆς κοσμοθεωρίας.

Θεωρητικὴ βάση λοιπὸν τοῦ «νέου ἀνθρώπου» ἀποτελεῖ ὁ Μαρξισμὸς - Λενινισμὸς.

Ἡ πορεία τῆς ὀλοκληρώσεως τοῦ

1. Θαν. Διαμαντόπουλου, «Μεγάλοι Πολιτισμοί», Τόμ. Β', Ἐκδ. «ΔΙΟΓΕΝΗΣ», Ἀθήνα 1976, σ. 344.

2. Ν. Ο. LOSSKI, «HISTOIRE DE LA PHILOSOPHIE RUSSE», Ἐκδ. PAYOT, Παρίσι 1954, τόμ. II, σ. 364.

3. Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν ΕΣΣΔ, «Παγκόσμιος Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας», ἐκδ. Ἀναγνωστίδη, τόμ. Β', σ. 377.

ἀνθρώπου γίνεται μέσα στο σοσιαλισμό. (Σκιαγράφηση τῆς πορείας αὐτῆς μπορεί ν' ἀναζητηθεῖ ὁ ἀναγνώστης στο ἐπιστημονικὸ σύγγραμμα μιᾶς διακλαδικῆς ἐπιστημονικῆς ομάδας μαρξιστῶν ἐρευνητῶν κάτω ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Ράντοβαν Ρίχτα, ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν τῆς Τσεχοσλοβακίας, διευθυντῆ τοῦ 'Ινστιτούτου Φιλοσοφίας τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν στὴν Πράγα κ.λπ. πού φέρει τὸν τίτλο «'Ο πολιτισμὸς στὸ σταυροδρόμι» (Οἱ συνέπειες τῆς ἐπιστημονικοτεχνικῆς ἐπανάστασης στὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπου, 'Εκδ. Α. Ράπα, 'Αθήνα 1976).

Καὶ σήμερα, μέσα σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση ἐργάζεται ἡ ὀλοκληρωτικὴ παιδαγωγικὴ καὶ διαμορφώνει ὀλοένα τὴν τεχνολογία καὶ τὰ ιδεώδη τῆς. «'Η κομμουνιστικὴ ἀγωγή σκοπεύει νὰ δημιουργήσει τὸν νέο ἄνθρωπο τῆς νέας κοινωνίας». Τὴν τελευταία αὐτὴ πληροφορία μᾶς τὴν δίνει ὁ Γάλλος παιδαγωγὸς - ἐρευνητῆς 'Αλέξανδρος Vexliard στὴν ἐρευνά του γιὰ «τὸ παιδαγωγικὸ σύστημα στὴ Ρωσία καὶ γιὰ τὴν ἐπίδρασή του στὸν κόσμος»⁴.

'Ο 'Αλ. Vexliard μᾶς λέγει ἐπίσης, ὅτι ἡ σοβιετικὴ 'Ενωσὴ ἄνοιξε τὸ δρόμο πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς δημιουργίας τοῦ «νέου ἀνθρώπου», δημιουργώντας τὸ δικὸ τῆς ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ τροποποιώντας τὸ συνεχῶς ἀπὸ τὸ 1918 ἀνάλογα μὲ τὶς ἀνάγκες πού ἐπιβαλλόταν ἀπὸ τὶς διάφορες φάσεις τῆς ἐξελίξεως τῆς χώρας. Τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὰ σοβιετικὰ πειράματα ἐπηρέασαν βαθιὰ ὀλόκληρο τὸν κόσμον καὶ ιδιαίτερα τὶς σοσιαλιστικὲς χώρες (ἴδιο σ. 343).

'Η ιδέα τοῦ «νέου ἀνθρώπου» δὲν ἔχει πάψει νὰ γοητεύει τὰ πνεύματα καὶ στὶς ἄλλες χώρες. Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ πιστέψουμε ὅτι πίσω ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ δῆθεν ἀναγεννητικὰ συστήματα τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει μιὰ «παιδοτεχνικὴ οὐτοπία», ὅπως τὴν ὀνόμασε ὁ Ρῶσος παιδαγωγὸς π. Βασ. Ζενγκόφσκυ, ἕνας ὀποιοσδήποτε ὑπολογισμὸς σχετικὰ μὲ τὴν ψυχοτεχνικὴ παιδαγωγικὴ πρόοδο τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. 'Η ἀναζήτηση τοῦ «νέου ἀνθρώπου» στὶς ὀλοκληρωτικὲς ιδεολογίες δὲν ταυτίζεται μὲ τὶς αὐταπάτες τῆς θεωρίας τῆς προόδου, οὔτε μὲ τὶς οὐτοπίες πού ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ J. Rousseau εἶχαν βαθιὰ ἐπίδραση πάνω στὶς φιλοσοφικὲς καὶ κοινωνικὲς ιδέες τῶν δύο τελευταίων αἰώνων. Προφα-

νῶς μπορεί νὰ βρεθεῖ ἐκεῖ κάποια ἀναλογία, ἀλλὰ ἀπλῶς ἀναλογία⁵.

Μέσα στὴν ιδεολογία τῆς προόδου (Locke) ὑπῆρχε μιὰ σταθερὴ πίστη, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ, πού στὴν πραγματικὴ εἶναι μιὰ «tabula rasa», μπορεί νὰ ὑποστῆ τὶς ἐπιδράσεις τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἐπομένως νὰ μορφοποιηθεῖ ἀπ' αὐτές. 'Ο Taine θὰ τὸνίσει κι αὐτὸς τὴ σπουδαιότητα τοῦ περιβάλλοντος καὶ θὰ μιλήσει γιὰ τὴ δημιουργία κατάλληλης ἀτμόσφαιρας, ἔτσι ὥστε ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ νὰ δεχθεῖ ἀβίαστα τὶς ἐπιδράσεις.

'Ο Rousseau κηρύσσει τὴν πίστη στὴ φύση καὶ στὴν ἀνθρώπινη φύση. Ὑπερτόνισε ὁμως τὸ νοησιοκρατικὸ ιδεώδες, δηλ. τὴν πίστη στὸ λογικὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συνεπῶς τὴν ἐπίλυση τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο λογικόν. 'Ἐτσι, ὄχι μόνο συγχέονται τὰ ὄρια «λόγου» καὶ «πίστεως», ἀλλ' ἡ ὑπερτίμηση τοῦ «λόγου» καὶ ἡ μεγάλη ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν, εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὸν κλονισμὸ τῆς «πίστεως», τὴν ἀμφιβολία καὶ τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴ θρησκεία, ἐπίσης τὴν προώθηση στὶς σύγχρονες τεχνικο - μηχανικὲς ἐξελίξεις⁶. Μολαταῦτα, ὁ Rousseau θὰ μιλήσει βασικὰ γιὰ τὸ εὐμετάβλητο τῆς παιδικῆς ψυχῆς, πού συνδέεται μὲ τὴ διάλυση τοῦ «ψεύδους τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ» καθὼς καὶ μ' ὅτιδήποτε ἐπίπλαστο ἢ λαθεμένο μέσα στὸ περιβάλλον πού ζοῦν τὰ παιδιά. Σ' ὀλόκληρη τὴν παιδαγωγικὴ τοῦ 19ου αἰώνα καὶ ὡς σήμερα, διατηρήθηκε τὸ ὄνειρο αὐτοῦ τοῦ «νεοανθρωπισμοῦ», τῆς δημιουργίας ἑνὸς νέου ἀνθρώπου, μοναδικοῦ φορέα ἀξιών (ἴδιο) μὲ τὴν ἀποδέσμευση τῶν φυσικῶν του δυνάμεων ἀπ' τὶς ἀρνητικὲς ἐπιδράσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Δὲν ἔχει πάψει οὔτε στὶς μέρες μας νὰ διατηρεῖται ἡ ἐλπίδα, πὼς θὰ μποροῦσε τὸ σχολεῖο νὰ γίνεῖ ἕνα θερμοκήπιο μέσα στὸ ὀποῖο οἱ δάσκαλοι θὰ μορφώνουν τὶς ψυχὲς τῶν νέων μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀρνητικὲς ἐπιδράσεις τοῦ ψεύδους καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, συμβάλλοντας ἔτσι στὴν ἀνοικοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας.

'Ὅλ' αὐτὰ ὁμως, δὲν εἶναι, παρὰ ἕνα μακρινὸ ὄνειρο γιὰ τὶς ὀλοκληρωτικὲς κοινωνίες καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴ παιδαγωγικὴ, πού ἀναμφισβήτητα ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τὸ «νέο ἄνθρωπο», καὶ διψοῦν νὰ τὸν ἀναπτύξουν καὶ νὰ τὸν συνταιριάσουν σὲ μιὰ διαλεκτικὴ ἐνότητα μὲ τὴ διαμόρφωση τῆς ἐπιστημοτεχνικῆς κοσμοθεωρίας. 'Επομένως ἡ οὐτοπιστικὴ ιδεολογία, αὐτὴ ἡ

4. MAURICE DEBESSE καὶ GASTON MIALARET, «TRAITE DES SCIENCES PEDAGOGIQUES», τόμ. III, 'Εκδ. P.U.F., Παρίσι 1972. 'Επίσης γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Παιδαγωγικῆς στὰ ὀλοκληρωτικὰ συστήματα βλ. ἰδιαίτερα τὸν τόμο II τοῦ ἴδιου ἔργου.

5. Β. Ζενγκόφσκυ, «Προσπάθεια ὀρθοδόξου θεωρήσεως τῆς 'Αγωγῆς», Μετ. 'Αλ. Κοσμπόπουλου, 'Αθήνα 1979, σ. 14-15.

6. Γ. Πιζαλλόγυ, «Γεν. Παιδαγωγικὴ», σ. 99-100.

χίμαιρα «νέος άνθρωπος», χαμένος παράδεισος, χαμένος ορίζοντας, τῆς ολοκληρωτικῆς ἀγωγῆς δὲν ἐξετάζει τὸ φυσικὸ ἄνθρωπο, ἀλλ' ὑποστηρίζει τὴν ἐκδήλωση ἑνὸς πνεύματος «τιτανισμοῦ» κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ π. Ζενγκόφσκυ (ἴδιο σ. 16).

Μ' ἄλλα λόγια ἡ δημιουργία τῆς φιλοσοφίας τοῦ Νίτσε γιὰ τὸν ὑπεράνθρωπο, ἀλλὰ καὶ ἡ φιλοσοφία τοῦ Μάρξ καὶ τοῦ Φρόυντ, αὐτῆς τῆς τριάδας τῶν ἀπαθητῶν τοῦ ἀπόλυτου, ποὺ μπαίνουντας στὴν ὑπηρεσία τοῦ μυστικιστικοῦ ἀθεϊσμοῦ, ποὺ θὰ ἴθελαν ταυτόχρονα ν' ἀρνηθοῦν καὶ νὰ διατηρήσουν τὸ Θεὸ κατὰ τὸν Ὁρθόδοξο διαπρηπῆ Θεολόγο Ὁλ. Κλεμάν, δηλ. νὰ τὸν ὑπερβοῦν, νὰ τὸν πραγματώσουν, καταργώντας τον ὡς «Ἄλλον» καὶ ξαναβρίσκοντάς τον ὡς «Ἐγώ», ἀπὸ τὸ ἀτομικὸ στὸ συλλογικὸ ἐπίπεδο⁷, καρποφόρησαν ἐδῶ καὶ ἡ ἀντιθρησκευτικὴ καὶ ἀθεϊστικὴ προπαγάνδα ἔφτασε στὸ ἀποκορύφωμά της. Ἐδῶ θὰ πρέπει ν' ἀναφέρουμε τὸ ἀθεϊστικὸ φοιτητικὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ 1968 στὴ Γαλλία καὶ τὰ μανιφέστα τῶν Situationnistes ποὺ ἀποτελοῦσαν σύνθεση τῶν ἰδεῶν τοῦ Μάρξ, Νίτσε καὶ Φρόυντ καὶ ποὺ ἀνακεφαλαιώνει τὸν ἀντιθεϊσμό καὶ τὴν ἀναζήτηση τῆς ολοκληρωτικῆς ζωῆς. «Κάτω οἱ Θεοί», «κάτω οἱ αὐθεντίες», «ὁ θεὸς εἶμαι ἐγώ» εἶναι λίγα ἀπὸ τὰ συνθήματά τους (ἴδιο).

Τὸ ξεκίνημα τὸ πῆραν ἀπὸ τὴ γεμάτη πάθος, δηλητήριο καὶ μίσος, γιατί ἔχει καὶ μεταφυσικὴ νοσταλγία φράση τοῦ Νίτσε «Ὁ Θεὸς εἶναι νεκρός. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀνώτεροι. Αὐτὸς ὁ Θεὸς ὑπῆρξε ὁ πιὸ μέγας κίνδυνός σας. Δὲν εἴσαστε ἐσεῖς ἀναστημένοι, παρὰ ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Θεὸς βρίσκεται μέσα στὸν τάφο. Ὁ Θεὸς εἶναι νεκρός. Ζήτω ὁ ὑπεράνθρωπος» (Ζαχατούστρας)⁸. Νὰ γιατί συναντοῦμε σήμερα, στὰ ολοκληρωτικὰ καθεστῶτα ἕνα νέο πνεῦμα θρησκείας. (Αὐτὸ ἐκφράζεται σὲ μιὰ ὡραία φράση τοῦ Ρενάν: ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν ἄνθρωπο «κατ' εἰκόνα» δική του καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ τὸ ἀνταπέδωσε δημιουργώντας τὸ Θεὸ «κατ' εἰκόνα δική του»⁹, τὸ ὁποῖο καὶ προώθησε ἕνα σύστημα παιδαγωγικῶν ἀρχῶν ποὺ ἀντιστρατεύεται τὸ Χριστιανισμό, ἀκόμα καὶ οἱ ἔννοιες «νέος ἄνθρωπος», «νέα κοινωνία», «νέα ζωή», εἶναι χριστιανικὲς ἀρχές καὶ βιώματα μὲ τὶς ὁποῖες ἡ θύραθεν παιδαγωγικὴ ἀντιστρατεύεται τὸ Χριστιανισμό. Ὁ «νέος ἄνθρωπος» δὲν συνδέεται ἐδῶ μὲ κανένα παιδαγωγικὸ ὀπτιισμό —λέει ὁ μέγας ὀρθόδοξος Παιδαγωγὸς π. Βασ. Ζεν-

γκόφσκυ («Προσπάθεια ὀρθ. θεωρ. τῆς Ἀγωγῆς», σ. 17)— καὶ ἀκόμη περισσότερο μὲ καμιά ἐλπίδα ἀνανέωσης, τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων διὰ μέσου τοῦ σχολείου, ἀλλὰ μόνο μ' ἕνα ἰδιαίτερο θρησκευτικὸ σχέδιο. Διευκρινίζει ἀκόμη ὅτι ὁ ολοκληρωτικὸς οὐτοπισμὸς (ποὺ ἐκδηλώνεται μέσα στὴν Ἀγωγή) διασαφηνίζεται ἀπὸ τὸν ἀντιχριστιανισμό καὶ καλύπτει ἕνα θρησκευτικὸ χαρακτήρα μὲ ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ στενοῦ καὶ φανατικοῦ φατριασμοῦ. Ὁ ἴδιος καθηγητῆς τῆς Παιδαγωγικῆς στὴ Ρωσικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Πορισίων, ὁ ὁποῖος γνῶριζε καλὰ τὶς ἀδυναμίες μιᾶς τέτοιας πολιτικῆς (ὑπῆρξε βουλευτῆς στὴν προεπαναστατικὴ Ρωσία) θὰ χαρακτηρίσει τὴν ἀνάπτυξη αὐτοῦ τοῦ οὐτοπιστικοῦ πνεύματος ὡς ἀπαίσιο σύμπτωμα μιᾶς ἐξαντλητικῆς πνευματικῆς ἀρρώστιας ποὺ διαδόθηκε ταχύτατα σ' ὅλοκληρο τὸν εὐρωπαϊκὸ πληθυσμό. Κι αὐτὸ διότι ἡ οὐσία κάθε οὐτοπιστικοῦ κινήματος βρίσκεται, κατ' αὐτόν, στὴν ἐπιθυμία νὰ προσεγγίσει ἕνα ἰδεῶδες μὲ τὴν ἀποκλειστικὴ βοήθεια τῶν φυσικῶν δυνάμεων τῆς ἱστορίας καὶ τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων τῆς ψυχῆς.

Ἀπὸ τὶς πιὸ πάνω ἀπόψεις λοιπὸν ποὺ συναντᾶ κανένας στὴν ολοκληρωτικὴ παιδαγωγικὴ σχετικὰ μὲ τὴ δημιουργία τοῦ «νέου ἀνθρώπου» τῆς νέας κοινωνίας ἀπὸ παιδαγωγικῆς σκοπιᾶς, θὰ μπορούσαμε νὰ συμπεράνουμε τὰ παρακάτω:

Στὰ ολοκληρωτικὰ συστήματα, μιὰ πνευματικὴ καὶ πολιτικοοικονομικὴ κίνηση τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ διαλεκτικὸ ὕλισμό τοῦ Μάρξ καὶ τοῦ Ἐνγκελς, ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται ἀποκλειστικὰ «κοινωνικὸ ὄν», τὸ ὁποῖο ὀφείλει νὰ θέσει στὴν ὑπηρεσία τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου τὶς ἀτομικὲς του ἰκανότητες, τὶς φιλοδοξίες καὶ τὶς ἀνάγκες του.

Τὸ ἄτομο ἐξουθενοῦται καὶ κατατᾶ σ' ἀνώνυμο ἀριθμὸ, ἐκτελεστὴ τυφλὸ ἐντολῶν ποὺ δίνονται ἀπὸ ψηλά, χωρὶς τὸ δικαίωμα γιὰ ἐλεύθερη βούληση καὶ σκέψη πρὸς αὐτοαγωγή. Σὰν ἄτομο ὁ ἄνθρωπος παραμένει χωρὶς σημασία. Ἔτσι, ἡ κοινωνικὴ ἀγωγή στὴ σοσιαλδημοκρατία κατατᾶ μονομερῆς καὶ δὲν ἀπαντᾶ στὴν ἀπαίτηση τῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἀτόμου¹⁰. Ὁ Μαρξισμὸς καὶ ὁ Λενινισμὸς δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν παιδεία τοῦ «ἀνθρώπου καθ' αὐτόν» οὔτε γιὰ τὴν ἠθικὴ αὐτονομία τῆς προσωπικότητας, ἀλλὰ γιὰ τὴν ὀργάνωση ὅλων τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων στὴν ὑπηρεσία «τοῦ συλλογικοῦ», δηλ. τῆς «παραγωγικῆς κοινωνίας».

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ε. ΜΑΡΝΕΛΛΟΣ

Σχολάρχης Ἐκκλ. Γυμνασίου - Λυκείου Κρήτης

7. Ὁλιβιέ Κλεμάν, «Ἡ Θεολογία μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Θεοῦ», ἐκδ. ΑΘΗΝΑ, 1973, σ. 13-33.

8. Γ. Μελιέρ, «Γιατὶ δὲν εἶμαι ἄθεος», ΖΩΗ, 1976, σ. 42.

9. Παύλου Εὐδοκίμου, «Ἡ πάλιν μετὰ τὸν Θεόν». Μετ. Ι. Παπαδοπούλου, Θεολογικὴ 1975, σ. 23-55.

10. Γεωργίου Παλασιολόγου, «Γεν. Παιδαγωγική», Ἐκδ. Σιδέρης, σ. 150.

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Πεντηκοστή εἶναι μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἐορτὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ ἀρχαιότερη, μετὰ τὸ Πάσχα, καὶ μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τὸν Εἰρηναῖο († 202) καὶ τὸν Ὠριγένη († 254). Κατ' αὐτὴν ἐορτάζεται τὸ μεγάλο γεγονός τῆς καθόδου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στοὺς ἀποστόλους, μὲ τὴ μορφή πυρίνων γλωσσῶν (Πράξ. Β' 13), οἱ ὁποῖοι «ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἔδιδεν αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι» (Πράξ. Β' 1-5). Ἐπίσης ἡ ἁγία αὐτὴ ἡμέρα δόρισθη ὡς ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας, προφανῶς τῆς ἱστορικῆς, γιὰ αὐτὴ ὑπάρχει ἀπὸ καταβολῆς κόσμου (Αὔγουστίνου, De civit. Dei, XVII, P.L. 41,523).

Αὐτὴ ἐορταζόταν ἀνέκαθεν λαμπρότατα στὴν Ἐκκλησία. Ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς τὴν ὀνομάζει «ἡμέρα τοῦ Πνεύματος» (Λόγος ΜΔ'), ὁ ἱ. Χρυσόστομος «μητρόπολιν τῶν ἐορτῶν» (Λόγος εἰς τὴν Πεντηκοστήν) καὶ ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος «μεγίστην ἐορτὴν» καὶ «πάνσεπτον καὶ παναγίαν Πεντηκοστήν» (Εὐσ. Βίος Κων)νου, IV, 64 καὶ II. Τρεμπέλα ἄρθρ. στὴν Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπ. τόμ. Θ', σελ. 924).

Α) Τὸ Ἁ γ. Πνεῦμα ὡς συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διεῖδαν στὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τρεῖς περιόδους, στὶς ὁποῖες πρωτοστάτησαν ἀντίστοιχα τὰ Τρία Πρόσωπα τῆς Θεότητας. Ἡ πρώτη περίοδος εἶναι ἡ μεγαλύτερη σύλληψη καὶ ἡ προετοιμασία τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὸ Θεὸ - Πατέρα (Γέν. Γ' 17, Ἱ. Χρυσόστομος, εἰς Ἐφες. ὁμιλ. I, 4, P.G. 62,15), ἡ ὁποία ταυτίζεται χρονικὰ μὲ τὴν προχριστιανικὴ ἐποχὴ. Ἡ δευτέρα περίοδος εἶναι ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι (Λουκ. Α' 35) σάρκωση τοῦ Λόγου (Ἰωάν. Α' 14, Γαλ. Δ' 4), καὶ τὸ ἐπὶ γῆς ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Ἡ τρίτη, τέλος, περίοδος εἶναι ἡ ἐπιδημία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν κόσμον καὶ τὴν ἱστορία, τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς (Πράξ. Β' 1-41), γιὰ νὰ συνεχίσει καὶ νὰ ὀλοκληρώσει τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Κύριος λίγο πρὶν ἀπέλθῃ ἀπὸ τὸν κόσμον ὑποσχέθηκε στοὺς μαθητὲς Του πὼς «οὐκ ἔασω ὑμᾶς ὀρφανούς... κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ἢ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,

τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας» (Ἰωάν. ΙΔ' 15). Ἐτσι ἡ ἀποδημία τοῦ Χριστοῦ ἀναπληρώθηκε μὲ τὴν ἐπιδημία τοῦ Παρακλήτου στὴν Ἐκκλησία. Τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας δὲ σταμάτησε μὲ τὴν ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ συνεχίζεται ἀπὸ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο παραμένει στὴν Ἐκκλησία μέχρι τὸ τέλος τῆς ἱστορίας (Ἰω. ΙΔ' 15).

Ἡ ἔκχυσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐπὶ πάσαν σάρκα» (Ἰωήλ Γ' 1) εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἐσχατολογικὸ γεγονός (Ἦσ. ΙΑ' 1), γιὰτι «Πνεῦμα Κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην» (Σοφ. Σολ. Α' 7). «Μετὰ τὸν Ἰδ - Χριστό, πὺ ἐνώνει τὴν ἀνθρωπότητα μέσα στὴ κοινωνία τοῦ σώματός Του, γράφει ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν π. Γ. Μεταλληνός, τὸ Ἁγ. Πνεῦμα ὀδηγεῖ τὰ πρόσωπα στὴν ἐν Χριστῷ Κοινωνία, στὸ σῶμα. Ἡ Πεντηκοστή σὰν πραγμάτωση τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμον, εἶναι ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πὺ ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη συνεχίζει καὶ διαιωνίζει τὴ λυτρωτικὴ παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἀνάμεσά μας» (Γ. Μεταλληνός, Ἡ Ἐκκλησία, σ. 21). Τὸ Ἁγ. Πνεῦμα «εἶναι Χριστοῦ ἀναπληρωτῆς (vicarius)» (Τερτυλ. P.L. 2,47). «Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Μέγας Πρόδρομος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ρ. Ενδοκιμον, Τὸ Ἁγ. Πνεῦμα στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση, σελ. 114) καὶ τὸ «Πνεῦμα ὀλοκληρώνει τὸ ἔργο τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ» (Μ. Βασιλ. ΒΕΠ. 52, 262).

Τὸ Ἁγ. Πνεῦμα φανερώσει τὴ δόξα τοῦ Ἰησοῦ στὸν κόσμον καὶ μαρτυρεῖ περὶ τοῦ Προσώπου καὶ τοῦ ἔργου Του (Ἰωάν. ΙΔ' 26, Πράξ. Α' 8, Β' 33). Ὁ Ἰησοῦς εἶναι καὶ πάλι μετὰ τὴν ἀνάληψή Του παρὼν στὸν κόσμον, ὄχι πλέον «σωματικά», ἀλλὰ «κατὰ Πνεῦμα» (Ρωμ. Α' 4). Τὸ Ἁγ. Πνεῦμα εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ στὴν Ἐκκλησία μέσα στὴν ὁποία συνεχίζει νὰ ἐπεργάζεται τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Οἱ πιστοὶ βρίσκονται σὲ κοινωνία μὲ τὸ Χριστὸ μέσῳ τοῦ Πνεύματος (Ἰωάν. ΙΔ' 26, Ρωμ. Η' 10, Α' Κορ. ΙΕ' 45), γιὰτι «ὁ Κύριος (τῆς Ἐκκλησίας πλέον) τὸ Πνεῦμά ἐστιν» (Β' Κορ. Γ' 17). Τὸ Πνεῦμα, γράφει ὁ καθηγητὴς Μ. Φαράντος, μένει διὰ παντός εἰς τὸν Ἰησοῦν (Ἰωάν. Α' 33) καὶ ἀφ' ἐνός μὲν ἐκφράζει τὴν πλήρη καὶ διαρκὴ σχέση καὶ ἐνότητα τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀποκαλύπτει διὰ τοῦ Ἰησοῦ τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον ἐν τῇ πραγματώσει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ» (Μ. Φαράν-

του, 'Η περί Θεοῦ 'Ορθ. διδασκαλία, σελ. 211). 'Η Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν Εὐάγγελιο (Ε' αἰών) εἶναι ἡ ἴδια ἡ παρουσία τοῦ 'Αγ. Πνεύματος (Λόγος περὶ Προσευχῆς ΝΗ'). «'Ο Παράκλητος, παρατηρεῖ ὁ Ρ. Ενδοκίμων, εἶναι ταυτόχρονα ὁ Χριστὸς πάνω στὸν ὁποῖο ἀναπαύεται τὸ Πνεῦμα καὶ εἶναι τὸ Πνεῦμα ἐκεῖνο ποὺ μαρτυρεῖ καὶ φανερῶνει τὸ Χριστὸ μέσα στὴν ἀδιαίρετη ἀμοιβαιότητα καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσή τους» (β, ἀνωτ. σελ. 116). 'Ἐτσι ὁ Χριστὸς εἶναι παρὼν στὴν Ἐκκλησία «εἰς τὸ διηνεκές» ('Ἐβρ. Ζ' 3) χάρις στὴν παρουσία τοῦ Πνεύματος καὶ ἔργο τοῦ Παρακλητοῦ εἶναι νὰ ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὸ Χριστὸ ('Ιωάν. ΙΔ' 9-14).

'Η παρουσία τοῦ 'Αγ. Πνεύματος στὴν Ἐκκλησία δὲ σημαίνει βέβαια τὴν ἀπουσία τῶν ἄλλων δύο θείων Προσώπων ἀπ' αὐτή, γιατί ὅπως τονίζει ὁ 'Ι. Χρυσόστομος, «ὅπου γὰρ ἂν μία τῆς Τριάδος ὑπόστασις παρῆ, πᾶσα πάρεστιν ἡ Τριάς, ἀδιασπᾶστος γὰρ ἔχει πρὸς ἑαυτὴν καὶ ἥνωται μετ' ἀκριβείας ἀπάσης» (Ρ.Γ. 60, 519). 'Ἐπίσης κατὰ τὸ Μ. Βασίλειο ἡ σωτηρία διενεργεῖται στὴν Ἐκκλησία «ἀπὸ Θεοῦ (Πατρὸς) διὰ Χριστοῦ ἐν 'Αγίῳ Πνεύματι» (Ρ.Γ. 29, 664).

Β) 'Η ἐν 'Αγίῳ Πνεύματι συγκρότηση, τήρηση καὶ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

'Η Πεντηκοστή, ὅπως ἀναφέραμε, θεωρεῖται ὡς ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας, γιατί κατ' αὐτή, μετὰ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ 'Αγίου Πνεύματος στοὺς ἀποστόλους καὶ τὸ θεομὸ κήρυγμα παρθενίας καὶ θάρρους τοῦ Πέτρου (Πράξ. Β' 14-36) «ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησαν... ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια» (Πράξ. Β' 41). Πρόκειται γὰρ τὴν ἴδρυση τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας συγκροτητὴς εἶναι τὸ 'Αγ. Πνεῦμα (Λουκ. ΚΔ' 49, Πράξ. Α' 4). «'Η Ἐκκλησία, γράφει ὁ Jacques Guillet, ὡς νέα δημιουργία, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο γεννιέται ὅ,τι προέρχεται ἀπὸ τὸ Θεὸ ('Ιωάν. Γ' 5). Τὸ βιβλίο τῶν Πράξεων εἶναι ἓνα Εὐαγγέλιο Πνεύματος» (Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας, στ. 832).

'Η ἴδρυση τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἐπαγγέλλθηκε ὁ Χριστὸς (Ματθ. ΙΣΤ' 18) συμπίπτει μὲ τὴν ἑναρξη τῆς τρίτης περιόδου στὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας, κατὰ τὴν ὁποία ὅπως εἶδαμε, τὸν κύριο ρόλο ἔχει ὁ ἐνδημῶν σ' αὐτὴ Παράκλητος. 'Ο συγγραφέας τῶν Πράξεων Λουκᾶς ἀμέσως μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἀναφέρει ὡς πρῶτο γεγονός τῆς νεαρῆς Ἐκκλησίας τὴν πνευματικὴ ἐνότητα τῶν πιστῶν, «ἐν τῇ κλάσει τοῦ 'Αρτου» (Πράξ. Β' 42), ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς νέας πραγματικότητας ποὺ ἐγκαινίασε τὸ 'Αγιο Πνεῦμα. «Εἶναι, ὅπως

τονίζει ὁ ἅγ. Εἰρηναῖος, ἡ νέα σχέση τῶν πιστῶν, ἡ Ἐκκλησία, ποὺ συγκροτεῖ τὸ 'Αγ. Πνεῦμα, ἡ ἀλήθεια, ἡ χάρις, ἡ ἀρχὴ τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀρραβὼν τῆς ἀθανασίας» (Εἰρην. 'Ἐλεγχ. ΙΙΙ, 17, 2. Ρ.Γ. 7, 993, 931, 966. Ρωμ. Η' 23, Β' Κορ. Α' 22). «Τὸ Πνεῦμα, γράφει ὁ Μ. Φαράντος, μὲ ἑναρκτήριον ἡμέραν τὴν Πεντηκοστὴν, ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ συγκροτεῖ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας (Λουκ. ΚΔ' 49, Πράξ. Α' 4). 'Επιφοιτῆσαν δὲ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς παραμένει ἑσαεὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δι' αὐτῆς εἰς πάντας τοὺς πιστοὺς, ὡς μία νέα καθ' ἐκάστην τελειομένη Πεντηκοστή, ἡ ὁποία ἀνανεώνει καὶ συγκεκριμενοποιεῖ ἐδῶ καὶ τώρα τὴν πρώτην Πεντηκοστὴν διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Παρακλητοῦ κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν πρὸς μεταβολὴν τῶν στοιχείων τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ... οὕτω τὸ Πνεῦμα συγκροτεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς κοινωνίαν χάριτος καὶ δικαίου. 'Η Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Παναγίου Πνεύματος» (Μ. Φαράντος ὁ. ἀνωτ. σελ. 214).

Τὸ 'Αγιο Πνεῦμα εἶναι ὁ ἐγγυητὴς τῆς αὐθεντικότητας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ φορέας τῆς ἀλήθειας σ' αὐτή. Εἶναι «ὁ στύλος καὶ τὸ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α' Τιμ. Γ' 18), γιατί εἶναι τὸ ἴδιο «τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας» ('Ιωάν. ΙΔ' 17, ΙΕ' 26). 'Ο ἅγ. Εἰρηναῖος τονίζει πῶς, «ὅπου ἡ Ἐκκλησία, ἐκεῖ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅπου τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ πᾶσα χάρις. Συνεπῶς ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια, διότι τὸ Πνεῦμα εἶναι ἡ ἀλήθεια» (Εἰρην. 'Ἐλεγχ. ΙΙΙ, 24, 1, Ρ.Γ. 7, 966). 'Ἐτσι καμιά ἐνέργεια δὲ γινόταν στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία καὶ καμιά ἀπόφαση δὲν παίρνονταν χωρὶς τὴν ἐπίκληση τοῦ 'Αγ. Πνεύματος. Οἱ ἀπόστολοι στὴν Σύνοδο τῆς Ἱερουσαλήμ (48 μ.Χ.) ἀποφάνθησαν μόνο ἀφοῦ «ἔδωξε τῷ 'Αγίῳ Πνεύματι» (Πράξ. ΙΕ' 28). Τὸ ἴδιο καὶ οἱ Πατέρες τῆς Α' Οἴκου. Συνόδου, «οὐκ ἄνευ τῆς τοῦ 'Αγ. Πνεύματος συνεργίας ἐφθέγγαντο» (Μ. Βασιλ. ἐπ. 144, Ρ.Γ. 32, 529). 'Ἐπίσης καὶ οἱ Πατέρες τῆς ΣΤ' Οἴκ. Συνόδου διακήρυξαν ὅτι «ἀπλανέστατον τε καὶ ἀσφαλέστατον τῇ συνεργίᾳ τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος ὅρον ἐξεφωνήσαμεν» (Mansi 4, 1184, 1196 καὶ 6, 972). 'Ἐτσι «τὸ 'Αγ. Πνεῦμα προφυλάσσει τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης πλάνης» (Χ. Ἀνδρουτσου, Δογματικὴ, σελ. 271).

Τὸ 'Αγ. Πνεῦμα διατηρεῖ τὴν Ἐκκλησίαν σὲ διαρκὴ ἐνότητα καὶ κοινωνία (Α' Κορ. ΙΒ' 13, Πράξ. Β' 42, Δ' 32, Ρωμ. ΙΒ' 5), γιατί τὸ ἴδιο εἶναι ἡ κοινωνία τῶν Θεῶν Προσώπων τῆς Τριάδος (Ματθ. ΙΒ' 28, Β' Κορ. ΙΓ' 13). Γὰρ τὸν ἀπόστολο Παῦλο ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἔργο τοῦ 'Αγ. Πνεύ-

ματος και προτρέπει τις εκκλησίες να διατελούν «σπουδάζοντας την ενότητα του Πνεύματος εν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. Δ' 3). Ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς τονίζει πὸς «τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ Πνεύματος συνδεθέντες... ἐν ἄρτιον ἀποδειχθεῖ σῶμα καὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ὄντως ἀντάξιον» (Λόγος 32, P.G. 36, 185). Ἀντίθετα ἡ διάσπαση τῆς ενότητας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἄρνησης τῆς ἀλήθειας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Ἰωάν. ΙΔ' 17) καὶ τῆς κοινωνίας (Β' Κορ. ΙΓ' 13) τὴν ὁποία μόνο ὁ Παράκλητος ἐξασφαλίζει σ' αὐτή. Πρόκειται γιὰ τὴν βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, πὸν ἀνέφερε ὁ Κύριος (Ματθ. ΙΒ', Μάρκ. Γ' 28) ὡς ἄρνηση τοῦ ρόλου Του στὴν Ἐκκλησία (αἴρεση - σχίσμα).

Ὁ Παράκλητος μέσα στὴν Ἐκκλησία, ὡς συνεχιστῆς τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, ἐπεργάζεται τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ μέσω τῶν μυστηρίων καὶ τελετῶν. «Ὁ Παράκλητος ἐπιτελεῖ τὰ πάντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπως ὁ Χριστὸς κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν Του... Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ τὴν ενότητα καὶ τὴν κοινωνίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μὲ τὴν ποικιλίαν τῶν χαρισμάτων (Α' Κορ. ΙΒ' 4), διὰ τῆς ὑπὸ τῶν πιστῶν μετοχῆς εἰς τὴν «πνευματικὴν» τροφήν, ἥτοι εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον «ζωοποιεῖται» διὰ τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας» (Μ. Φαράντου, ὁ, ἀνωτ. σελ. 214). Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πραγματοποιεῖ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων μέχρι τῆς Β' παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, μὲ συνεργοὺς τοὺς «διακόνους» τῆς Ἐκκλησίας, πὸν Αὐτὸ καθιστᾷ ὄργανα Του (Πράξ. ΙΓ' 4, Α' Κορ. ΙΒ' 28, Ἐφεσ. Δ' 11). Ἐνώνει τὸν πρῶτο (πτωτικὸ) Ἀδὰμ (Α' Κορ. ΙΕ' 22) ὀργανικὰ μὲ τὸν ἔσχατο Ἀδὰμ, τὸ Χριστό, μὲ τὸ μυστικὸ Του Σῶμα, τὴν Ἐκκλησία (Ἐφεσ. ΣΤ' 23), πὸν εἶναι ἡ μοναδικὴ θύρα τῆς σωτηρίας (Κυριανοῦ Epist. 73.21 P.L. 3, 1169).

Γ) Ὁ καταρτισμὸς τῶν ἀγίων.

Ἡ ἔλευση τοῦ Παρακλήτου στὸν κόσμο τὴν ἡμέρα τῆς Παντηκοστῆς ἀνοιξε ἕνα νέο κεφάλαιο στὴν ἱστορία καὶ στὶς προσωπικὲς καὶ διαπροσωπικὲς σχέσεις. Τὸ ἀπελπισμένο καὶ κουρασμένο ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸ κακὸ ἀνθρώπινο γένος ἔλαβε «δύναμιν ἐξ ὕψους» (Λουκ. ΚΔ' 49, Πράξ. Α' 8), ἀφοῦ ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ ἀνατέλει ἡ νέα ἐσχατολογικὴ περίοδος τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ (Ἰωήλ Γ' 1, Πράξ. Β' 17, Ρωμ. Γ' 13, Τίτ. Γ' 6). Ἡ παρουσία καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στὴ νέα κοινωνία τῶν λυτρωμένων,

τὴν Ἐκκλησία, δημιουργεῖ «μίαν νέαν ζωὴν, ζωογονεῖ ἐκ νέου τὸν ἄνθρωπον, ὅπως τὰ ὄστα τὰ νεκρὰ εἰς τὸ Ἰεζ. κεφ. 37, μὲ ὕδωρ ζωῆς, ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὸ Ἡσ. ΜΔ' 3, τὸ ὁποῖον «ὕδωρ ζῶν» ταυτίζει ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸ Πνεῦμα (Ἰωάν. Ζ' 37). Ὅπως τὸ Πνεῦμα ἐξωποίησε τὴν πρώτην δημιουργίαν καὶ τὸν ἄνθρωπον (Γεν. Α', Β' κεφ.), ἔτσι ζωοποιεῖ ἐκ νέου καὶ τὴν πεσοῦσαν κτίσιν» (Μ. Φαράντου, ὁ ἀνωτ. σελ. 216).

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν κατοικεῖ μόνο στὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ καθιστᾷ καὶ τὸν κάθε πιστὸ χωριστὰ ναὸ καὶ κατοικητήριό Του (Α' Κορ. Γ' 16, Γαλ. Ε' 18, Β' Θεσ. Β' 13-17), γι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἐπιμένει στὴν καθαρότητα τοῦ σώματος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ἔτσι ὡς «Πνευματοφόρος» ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μεταμορφθεῖ καὶ νὰ γίνεи νέα ὑπαρξη, προσωπικότητα, ἅγιος καὶ «σύμφυτος τῷ Χριστῷ» (Ρωμ. ΣΤ' 5). «Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπισημαίνει ὁ καθηγητῆς τοῦ Παν. Ἀθηνῶν Ν. Μητσόπουλος, φωτίζει τὸν χριστιανόν, τὸν καθαρίζει ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, ἀγιάζον αὐτὸν καὶ τὸν κατευθύνει πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ. Γενικῶς εἰπεῖν τὸ Ἅγ. Πνεῦμα εἶναι τὸ «θεοποιεῖν» τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» (Ν. Μητσόπουλος, Θέματα Ὁρθοδόξου Δογματικῆς Θεολογίας, σελ. 243).

Ὁ Παράκλητος χορηγεῖ στοὺς πιστοὺς χαρίσματα, γιὰ τὴν προσωπικὴ τους καταξίωση, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν κοινωνικὴ (Ἐκκλησιαστικὴ) τους προσφορά. «Διαιροῦν τὸ Πνεῦμα, τονίζει ὁ Θεοδώρητος († 446), ἰδίᾳ ἐκάστῳ, καθὼς βούλεται. Οὐ γὰρ τῆς δουλικῆς ἐστὶ, φησί, διακονίας, ἀλλὰ τῆς δεσποτικῆς ἀξίας, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, οὐδὲ ὑπουργεῖ, ἀλλὰ συνεργεῖ καὶ δεσποτικῶς ἐνεργεῖ» (P.G. 83, 456). Ἐπίσης ὁ ἅγ. Κύριλλος Ἱεροσολύμων († 386) ἐπισημαίνει: «Πολλὰς νεύματι Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι Χριστοῦ τὰς ἀρετὰς ἐνεργεῖ... ἄλλου φωτίζει τὴν ψυχὴν ἐν προφητείᾳ· ἄλλω δίδωσιν δύναμιν ἀπελάσαι δαίμονας· ἄλλω δίδωσιν ἐρμηνεῦσαι τὰς θείας Γραφάς, ἄλλω τὴν εὐφροσύνην ἐνισχύει· ἄλλω διδάσκει τὰ περὶ τῆς ἐλεημοσύνης· ἄλλω ἐτοιμάζει πρὸς μαρτύριον· ἄλλον ἐν ἄλλοις· αὐτὸ οὐκ ἄλλο ἑαυτοῦ. Μέγα τι ἐστὶ καὶ παντοδύναμον ἐν χαρίσμασι καὶ θαυμάσιον» (Κατηχ. ΙΣΤ' 11, P.G. 33, 933). Ἀκόμη ὁ Ρ. Ενδοκίμων πολὺ εὔστοχα σημειώνει πὸς, «ἂν ὁ Χριστὸς ἀνακεφαλαίωνει καὶ ὀλοκληρώνει τὴν ἀνθρώπινη φύση μὲ τὴν ενότητα τοῦ σώματός Του, τὸ Ἅγ. Πνεῦμα ἀναφέρεται στὰ πρόσωπα καὶ τὰ ἀγιάζει στὴ χαρισματικὴ πληρότητα τῶν δωρεῶν κατὰ ἕνα μοναδικὸ τρόπο, προσωπικὸ γιὰ τὸν καθένα. Ἡ διήγηση τῆς Πεντηκοστῆς προσδιορίζει ἀκριβῶς ὅτι ἡ χάρις κατέρχεται προσωπικὰ σὲ κάθε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«*Αὐτοάγαθον καὶ πηγὴ ἀγαθότητος*».

Αἱ ἔσονται τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὑπομιμνήσκουν διὰ τὴν περὶ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, παραληφθεῖσα ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὁμολογεῖται καὶ κηρύττεται ἐπ' αὐτῆς πάντοτε.

Ἐὰν ἐν τῇ Δύσει ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἦτο παρημελημένη ἡ Πνευματολογία, ἀντιθέτως αὕτη εἶναι ἀνεπιτυγμένη ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολῇ. Ἐξ ἄλλου ἡ βίωσις τῆς ἀνακαινιστικῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου

Πνεύματος εἶναι τι, ὅπερ χαρακτηρίζει πάσας τὰς πυχὰς τῆς ζωῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ διαμορφώνει τὸν ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα τῆς Ἐδδαρισιακῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν λοιπῶν λατρευτικῶν μορφῶν τῆς. Κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον», τὸ ὁποῖον «ἦν μὲν ἀεὶ καὶ ἔστι, καὶ ἔσται, οὔτε ἀρχάμενον, οὔτε πανσόμενον, ἀλλ' ἀεὶ Πατρὶ καὶ Υἱῷ συντεταγμένον καὶ συναριθμώμενον», εἶναι ἐπὶ πλέον «ζωὴ καὶ ζωοποιόν· φῶς καὶ χορηγὸν φωτός· αὐτοάγαθον καὶ πηγὴ ἀγαθότητος» ... Πνεῦμα υἰοθεσίας,

παριστάμενο, ὀνομαστικὰ» (Ρ. Ενδοκίμων, ὄπ. ἀνωτ. σελ. 111).

Ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, εἶναι ζωὴ καινὴ, τὴν ὁποία προανήγγειλε ὁ Θεὸς στὴν Π.Δ., «δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ὑμῖν καὶ ζήσεσθε» (Ἰεζ. ΛΣΤ' 26). Τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀλλάζουν καὶ ἀνακαινίζουν τὸν ἔσω ἄνθρωπο, ἔτσι ὥστε νὰ ζεῖ καὶ νὰ πορεύεται σύμφωνα μὲ τὸ θεῖο θέλημα. «Τὸ Πνεῦμα, γράφει ὁ καθηγητὴς Μ. Φαράντος, μεταμορφώνει ποιοτικῶς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ καταστρέφει τὴν ταυτότητά του, χωρὶς δηλ. νὰ παύει νὰ ὑπάρχει ἢ ταύτισις τοῦ παλαιοῦ πρὸς τὸν καινὸν ἄνθρωπον... ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἀποθνήσκει διὰ νὰ ἀναστῆθῃ ὁ νέος ἐκ τοῦ παλαιοῦ· ζωοποιεῖται ὁ παλαιός, ἀποθνήσκων καὶ ἀνιστάμενος» (Μ. Φαράντος, ὄπ. ἀνωτ. σελ. 216, καὶ Μ. Βασιλείου Ρ.Γ. 32, 693). Ὁ Παράκλητος, ἔτσι, εἶναι αὐτὸς πὺν ἐνώνει μυστικά, μέσῳ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ μυστικὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀποκαθιστώντας τὴν ἀνθρώπινη φύσιν στὴν αὐθεντικὴ τῆς ὑπαρξῆς. Ἡ ζωὴ τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀναγεννημένου ἀνθρώπου εἶναι μὴ συνεχῆς ἀνοδικὴ πορεία πρὸς τὴ σωτηρίαν, τὴν ἀγιότητα καὶ τὴ θέωση. Ὁρατὸ σημεῖο αὐτῆς τῆς νέας ζωῆς εἶναι οἱ καρποὶ τοῦ Πνεύματος, ἡ «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. Ε' 22).

Τὸ Ἁγ. Πνεῦμα διαπαιδαγωγεῖ τοὺς πιστοὺς (Ἰω. ΙΣΤ' 14) καὶ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενο στὸν κόσμον. Ὁδηγεῖ τοὺς λυτρωμένους σὲ ὁδοὺς δικαιοσύνης (Ρωμ. Η' 14, Γαλ. Ε' 25), καὶ ἐνεργεῖ τὸν ἁγιασμόν των (Α' Πέτρ. Α' 2, Β' Θεσ. Β' 13). Παρηγορεῖ τοὺς ἀδυνάτους ὡς ὁ Παράκλητος (Ἰωάν. ΙΑ' 16-18). Ἐλέγχει τοὺς ἀπιστοῦντες καὶ τοὺς ὀδηγεῖ στὴ

μετάνοια (Β' Κορ. Β' 5-11). Διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ (Ἰωάν. ΙΑ' 26) ὀδηγώντας τοὺς «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. ΙΣΤ' 13, Α' Ἰωάν. Β' 20). Τοὺς ἐμπνέει στὶς προσευχὰς τοὺς (Ἰούδα 20, Ἐφεσ. ΣΤ' 18) καὶ τοὺς ἐνδυναμώνει (Ρωμ. Η' 26, ΙΕ' 19, Α' Κορ. Β' 4, Α' Θεσ. Α' 5, Πράξ. Δ' 31, Ζ' 55-57, Π' 9) καὶ ἐὰν ὀνειδίζονται ἀναπαύεται ἐπ' αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τῆς δόξης (Α' Πέτρ. Δ' 14). Τὸ Ἁγ. Πνεῦμα εἶναι γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ «δύναμις ἐξ ὕψους» (Λουκ. ΚΔ' 49, Πράξ. Α' 8).

Ἡ παρουσία, λοιπόν, καὶ τὸ ἔργο τοῦ Παρακλήτου μέσα στὴν Ἐκκλησία εἶναι γεγονός σημαντικώτατο γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία εἶναι πλέον ἐφικτὴ χάρις στὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἡ ἐπιφοίτησή Του στὸν κόσμο σήμανε τὴν μεταστροφὴ τοῦ ροῦ τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας ἀπὸ τὴ συνεχὴ πτωτικὴ τῆς πορεία, στὴν ὁδὸ τῆς ἀξιολογικῆς ἀνοδικῆς πορείας. Οἱ ἀνθρώπινες κοινωνίες ἀπὸ ἀγγελικὲς ομάδες, στὶς ὁποῖες βασιλεύαν οἱ νόμοι τῆς ζούγκλας, ἄρχισαν νὰ γίνονται κοινωνίες ἀναγεννημένων προσώπων καὶ τέλος ἡ πτωτικὴ ἀνθρώπινη φύση ἀποκαθίσταται καὶ ὁ ἄνθρωπος προσωποποιεῖται. «Ὅλη ἡ προσπάθεια τοῦ Πνεύματος, καταλήγει ὁ διαπρεπὴς βιβλικὸς θεολόγος Jacques Guillet στὴ σχετικὴ μελέτη του, εἶναι νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὸ Θεό, νὰ μᾶς φέρει σὲ ἐπικοινωνία ζωντανὴ μὲ τὸ Θεό, νὰ μᾶς εἰσάγει στὰ ἱερὰ βάθη καὶ νὰ μᾶς ἀποκαλύψει «νοῦν Κυρίου» (Α' Κορ. Β' 10)... Ἀπὸ τὴ στιγμή πὺν ἔχουμε τὸ Πνεῦμα, τίποτε στὸν κόσμο δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ἀφανίσει, γιὰτὶ ὁ Θεὸς δόθηκε σὲ μᾶς καὶ μεῖς ζοῦμε ἐν αὐτῷ» (Λεξικὸ Βιβλικῆς Θεολογίας, στ. 834).

ΛΑΜΠΡΟΣ ΣΚΟΝΤΖΟΣ

ἀληθείας, σοφίας, συνέσεως, γνώσεως, εὐσεβείας, βουλής, ισχύος...» (Migne Ἐ.Π. 36, 441).

Δι' αὐτὸ αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐορταί καλοῦν τοὺς Ὀρθοδόξους πιστοὺς πρὸς αὐτοεξέτασιν καὶ αὐτοκριτικήν, ἵνα διαπιστώνουν κατὰ πόσον ἰσχύει δι' αὐτοὺς τὸ «Πνεύματι περιπατεῖτε» (Γαλ. ε' 16) καὶ κατὰ πόσον εἰς τὴν προσωπικὴν τῶν ζώῃν «ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε' 22).

«Σεισμικὰ σημειώματα».

Ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν πολυετῆ συνετὴν ποιμαντικὴν δρασίαν καὶ διὰ τὸ πλουσιώτατον συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος ἐξέδωκε προσφάτως βιβλίον ἐκ 216 σελίδων μεγάλου δοῦ σχήματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Σεισμικὰ Σημειώματα» (ἔκδ. Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἀρ. 45, Καλαμάτα 1988).

Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος Σημειώματα, ἅτινα ἀνευπωθήσαν ἐκ τοῦ σεμνοῦ μηνιαίου Ἐκκλησιαστικοῦ Περιοδικοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως «Διδαχὴ» (ἀρ. τευχῶν 436 - 451, Ἰανουάριος 1987 μέχρι Αὐγούστου 1988), περιέχουν, ὡς ἀναφέρεται ἐν ἐπιτενεῖ ὑποτίτλω, «λεπτομερῆ χρονικὰ περὶ τῶν ἐν Καλαμάτα καὶ εἰς Κοιρώτηας πλησίον αὐτῆς ἐπισημασθέντων καταστροφικῶν σεισμῶν κατὰ τὴν 13ην καὶ 15ην Σεπτεμβρίου 1986 καὶ περὶ τῆς στοιχειῆς συμπαροστώσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας πρὸς τοὺς σεισμοπλήκτους, γραφέντα τῇ φρονίδι καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου Θέμελη».

Τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον περιέχει καὶ 29 χαρακτηριστικὰ φωτογραφίας, δὲν εἶναι μόνον νέος καρπὸς τῆς ἐξαιρετικῆς γραφίδος τοῦ Σεβασμιωτάτου συγγραφέως του, ἥτις ἔχει κατακοσμήσει τὴν ἐλληνικὴν βιβλιογραφίαν διὰ δημοσιευμάτων, διακρινόμενων διὰ τὴν ποσότητα καὶ τὸ πλῆθος τῶν θεμάτων τῶν, ὡς καὶ διὰ τὸ ἐκλεκτὸν ποιῶν τῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποκαλύπτει τὴν ποιμαντορικὴν δραστηριότητα τοῦ διακεκριμένου Ἱεράρχου, πρὸς τελεσφόρον ἀντιμετώπισιν τῶν συνεπειῶν ἐκ τῶν πληξάντων τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Μεσσηνίας καταστροφικῶν σεισμῶν καὶ πρὸς ἀντικειμενικὴν ἐξισοτήρησιν τῶν.

Νεαὶ λαμπραὶ σελίδες.

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἐπιμέλεια, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης διὰ τῆς προσωπικῆς του φρονίδος καὶ ἐπιστασίας κατέγραψε τὸ χρονικὸν τῶν σεισμῶν καὶ τὴν στοιχεικὴν συμπαρά-

στασίαν τοῦ πρὸς τὸ ταλαιπωρηθὲν Χριστεπώνυμον ποιμνίον του. Χαρακτηριστικῶς ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ βιβλίου του «Σεισμικὰ Σημειώματα» σημειοῖ τὰ ἐξῆς: «Παρὰ τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καταστροφάς, κατὰ ποσοστὸν 80ο)ο, Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Ἱδρυματικῶν κτιρίων, ἦτοι Ἱερῶν Ναῶν, Ἱερῶν Μονῶν καὶ Εὐαγῶν Ἱδρυμάτων τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, καὶ παρὰ τὰς νυχθημερινὰς ἀγωνιώδεις καὶ ἀγχώδεις φροντίδας καὶ προσπαθείας μου, ὡς Ποιμενάρχου τῆς Ἱεραῆς ταύτης Μητροπόλεως διὰ νὰ ἀνταποκρίνωμαι πολλάκις καὶ πέραν τῶν δυνάμεών μου εἰς τὰς παρουσιασθείσας ἐκτάκτους πνευματικὰς καὶ ὑλικὰς ἀνάγκας τῶν σεισμοπλήκτων καὶ δεινῶς δοκιμασθέντων Χριστιανῶν τῆς Καλαμάτας καὶ τῶν πληγεισῶν ὑπὸ τῶν σεισμῶν Κοινοτήτων, ἐφρόντισα, ἀν καὶ στενοχωρημένος καὶ κατάκοπος καθημερινῶς, νὰ συγκεντρώσω εἰς φακέλλους καὶ νὰ καταγράψω χρονικὰ καὶ εἰδήσεις καὶ πληροφορίας καὶ ἔγγραφα καὶ τύπον ἡμερησίων καὶ περιοδικῶν, πολιτικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν, ὥστε νὰ γραφῇ, νὰ δημοσιευθῇ καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν Ἱστορίαν, καὶ μάλιστα τὴν τοπικὴν, τὸ ἐπισημασθέν τραγικὸν γεγονός τῶν ὡς ἄνω σεισμῶν, καὶ νὰ γνωστοποιηθῇ εὐρύτερον ἢ μεγάλη καὶ ἀνεκτίμητος προσφορὰ τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, καὶ γενικώτερον τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν δοκιμασθέντα σεισμοπλήκτον χριστιανικὸν πληθυσμόν».

Ὅθεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον, ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁφειλομένη Ἀπάντησις», τὸ ὁποῖον ὁ Σεβασμιώτατος ἔγραψε κατὰ τὸ 1987, παρέχουν εἰς τοὺς ἱστορικοὺς τοῦ μέλλοντος ἐξαιρετικὸν πηγαῖον ὑλικόν, ἵνα οἷτοι ἐπισημαίνουσι νέας λαμπρὰς σελίδας τῆς Ἱστορίας τῆς συνεχιζομένης διὰ τῶν αἰῶνων Ἐκκλησιαστικῆς Διακονίας. Ἡ Ἱστορία αὕτη θὰ μαρτυρῇ, ὅτι ὁ Ἅγιος Μεσσηνίας, ὡς ἐπεσημάναμεν καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, «ζῶν ἐν πόλει καὶ ἐν ταλαιπωρίᾳ» μετὰ τοῦ δεινῶς πληγέντος Χριστεπώνυμου ποιμνίου του, ὑπὸ βροχὴν καὶ χιόνια καὶ καύσωνα εἰργάσθη ὑπερανθρώπως διὰ τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν, διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτιρίων καὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ποιμνίου του. Τὸ φαινετὸν παράδειγμα του ὑπομιμνήσκει τῷ ὄντι μορφὰς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, αἵτινες ἔλαμψαν εἰς περιόδους μεγάλων θεομηριῶν».

Νέα εὐγλωττος καταγγελία.

Τὸ εἰς 120 χώρας τῆς γῆς κυκλοφοροῦν βρετανικὸν περιοδικὸν («Ἐκόνομιστ») ἐξέδωκε παγκόσμιον ὁδηγὸν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἐν τῷ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μεταξύ ἄλλων, τὸ τρίμηνο Μαρτίου - Μαΐου 1989:

Χοροστάτησε: α) στὶς θεῖες Λειτουργίες: τῆς Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου (12/3), τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (25/3), τῆς Κυρ. Σταυροπροσκυνήσεως (2/4), τῆς Κυρ. τῶν Βαῶν (23/4) καὶ τῆς Κυρ. τῶν Μυροφόρων (14/5), καὶ β) στὶς Ἀκολουθίες τῶν Α' καὶ Β' Χαιρετισμῶν καὶ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου (17/3, 24/3 καὶ 14/4), τοῦ Νυμφίου, τῶν Ἁγίων Παθῶν, τῆς Ἀποκαθλώσεως, τοῦ Ἐπιταφίου, τῆς Ἀναστάσεως, τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀγάπης (Μ. Ἑβδομάδα, 23-30/4).

Προεξήρχε: στὸ Συνοδικὸ Συλλεῖτουργο τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας (19/3) καὶ στὴ θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα (30/4).

Προήδρευσε: στὶς Συνεδριάσεις τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου τοῦ Μαρτίου, τοῦ Ἀπριλίου (17-20/4) καὶ τοῦ Μαΐου (16, 17 καὶ 19/5).

Προσέφερε: στὴν Α. Θ. Μακαριότητα τὸν

Πάπα καὶ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιο τὸ καλλιτεχνικὸ Ἐπίτομο Χρονικὸ τῆς ἐπίσημης ἐπισκέψεώς του στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σὲ εἰδικὴ τελετὴ στὴν Ἱ. Μονὴ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης, παρουσίᾳ τοῦ Προέδρου τῆς Μ.Σ.Ε. Τύπου Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκκης κ. Ἀλεξίου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀξώμης κ. Πέτρου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Δαδῶνης κ. Χρυσοστόμου.

Ἐχθῆκε: σὲ ἐπίσκεψή ἐπίσημη, ἐθιμοτυπικὴ ἢ συνεργασίας, Σεβ. Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν Πατριάρχη τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας κ. Μερκούριο ποὺ πραγματοποίησε ἐπίσημη ἐπίσκεψή στὴ χώρα μας (22/5), ὁμάδα Γερμανῶν ἐπισκεπτῶν (3/4), τὸν Πρεσβευτὴ τῆς Βουλγαρίας (12/4), τὸν ἐκπρόσωπο τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἑλλάδα (13/4), τὸν Πρεσβευτὴ τῆς Φινλανδίας καὶ τὸν Καθηγητὴ τοῦ Πολυτεχνείου κ. Τριανταφυλλίδη (9/5), τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῶν Ἀποφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (11/5), ποικίλες ἄλλες Ἐπιτροπές καὶ μεμονωμένα πρόσωπα.

Πρόεστη: στὴν Κηδεῖα τοῦ τ. ὑπουργοῦ Κων-

όποιο, ὡς ἐπεσημάνθη ὑπὸ τοῦ Τύπου, καταγγέλλονται τὰ ἐξῆς διὰ τὴν ἐν Ἀλβανία ἐπικρατοῦσαν κατάστασι: «Τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως ἀποτελοῦν ἰδιοκτησίαν τοῦ κράτους, ἢ ἀκρόασις ξένου ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τιμωρεῖται μὲ πολυετὴ φυλάκισι, οἱ διεθνεῖς συμφωνίες καὶ ὀργανώσεις γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα δὲν ἀναγνωρίζονται, ἢ θρησκευτικὴ λατρεία ἀπαγορεύεται, ἢ ποινὴ τοῦ θανάτου προβλέπεται γιὰ 30 ἀδικήματα ἀνάμεσα σὲ ὅποια ἢ "ἀντικρατικὴ δραστηριότητα", ἢ κατοχὴ "ἐχθρικών" ἐφημερίδων, περιοδικῶν ἢ βιβλίων, ἢ θρησκευτικὴ προπαγάνδα, ἢ ἀπόπειρα παρανόμου μεταναστεύσεως κ.λπ. Τὰ βασανιστήρια, οἱ σκληρὸς συνθήκες στὶς φυλακές, ἢ δυνατὴ ἐπιβολὴ πενταετοῦς φυλακίσεως χωρὶς δίκην, ἢ ἀπαγόρευσις ἐπισκέψεως ξένων δημοσιογράφων, εἶναι μερικὲς μόνον ἀπὸ τὶς παραβιάσεις στοιχειωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐκ μέρους τοῦ μονοκομματικοῦ ἀλβανικοῦ καθεστώτος».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς μερικοὶ εἰς τὸν τόπον μας παρουσιάζουν ἀπαράδεκτον στρουθοκαμηλισμὸν πρὸ τοῦ γεγονότος ὅτι ἑκατοντάδες χιλιάδων Ἑλλήνων ἀδελφῶν μας δεινοπαθοῦν ὑπὸ τὸ ἀπαίσιον πέλμα τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ἀνθεϊστικοῦ Κράτους.

Ἐλπιδοφόροι δηλώσεις.

Εἰς τὰς σαφεῖς ἐνδείξεις περὶ τῆς ὑπὸ τῆς Σο-

βιετικῆς Ἐνώσεως ἐγκαταλείψεως τῆς παλαιότερας στάσεως αὐτῆς ἐναντι τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας προσετέθησαν καὶ αἱ πρόσφατοι δηλώσεις τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου Θρησκευμάτων κ. Κων. Κάρισεφ, κατὰ τὰς ὁποίας, ἐνῶ «σήμερον ἢ ἰδίᾳ ἢ ζωὴ ἔχει καταργήσει τὴν (ἀντικλησιαστικὴν) νομοθεσίαν τοῦ 1929», παρὰ ταῦτα «ἢ ἀναγραφόμενῃ εἰς τὸ Σύνταγμα ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως οὐδόλως ὑπάρχει, εἰς τὴν πραγματικότητα».

Ἐπειτα ὁ κ. Κάρισεφ τονίζει, ὅτι πρέπει γὰρ δοθῆναι εὐνοϊκὴ λύσις εἰς τὰ ζητήματα, τὰ ὅποια ἐπεσημάνθησαν εἰς τὸν κ. Γκορμπασὼφ ὑπὸ τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένου. Τὰ ζητήματα ταῦτα συνδέονται πρὸς τὰ αἰτήματα περὶ λειτουργίας νέων Σεμιναρίων πρὸς ἐκπαίδευσιν κληρικῶν, περὶ ἐπανιδρύσεως Ἱερῶν Μητροπόλεων, αἱ ὅποια καταργήθησαν κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ 1960, περὶ ἐπαναλειτουργίας θρησκευτικῶν σωματείων, περὶ παροχῆς ἀδείας εἰς Ἱ. Μονὰς πρὸς ἐκδοσὶν θρησκευτικῶν βιβλίων, περὶ ἀναπτύξεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κοινωνικοῦ ἔργου.

Εὐχόμεθα, ὅπως αἱ δηλώσεις αὗται σημαίνουν οὐ μόνον κατάπανον τῆς ἀντικλησιαστικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ἀλλὰ καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

σταντίνου Λάσκαρη και στο Μνημόσυνο που τελέσθηκε στην Αίθουσα του «Παρνασσού» για τους πεσόντες κατά την «Αλωση της Κωνσταντινουπόλεως, με πρωτοβουλία του Συλλόγου προς Διάδοσιν της 'Ελληνικής Μουσικής (29/5).

Π ρ ο σ έ φ ε ρ ε: στα 70 προσφυγόπουλα από την Πολωνία και τὸ 'Ιράν, που φιλοξενεί ἡ Χριστιανική 'Αλληλεγγύη σὲ ἰδιόκτητο κτίριο, σὲ εἰδική τελετὴ δῶρα ἐνόψει τοῦ Πάσχα (21/4), ἐνῶ μὲ ἐντολή του ἡ Χριστιανική 'Αλληλεγγύη προγραμματίσει καὶ πραγματοποιήσει ἐξόρμηση ἀναψυχῆς τῶν παιδιῶν αὐτῶν στὶς κατασκηνώσεις τοῦ Δήμου 'Αθηναίων.

Π α ρ α θ ρ έ θ η κ ε: στὸ Μουσικο - φιλολογικὸ Μνημόσυνο γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο Ψάχο στὸ 'Ωδεῖο 'Αθηνῶν (12/5) καὶ στὴν 7η Μουσικολογικὴ Σπουδὴ τῆς Σειρᾶς «Βυζαντινοὶ καὶ Μεταβυζαντινοὶ Μελοῦργοι» τοῦ 'Ιδρύματος Βυζ. Μουσικολογίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος στὴν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν (25/5).

('Εκ τῆς Πρωτοσυκελλίας τῆς 'Ι. 'Αρχ/πῆς)

'Ιερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Στις 18 'Ιανουαρίου 1989, ἑορτὴ τοῦ 'Αγίου 'Αθανασίου Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας, μετὰ ἀπὸ τῆς θείας Λειτουργίας ἔγινε ἡ ἐκλογή τῆς νέας 'Ἡγουμένης τῆς 'Ιερᾶς Μονῆς 'Αγίου Στεφάνου Μετεώρων, 'Αγάθης Μοναχῆς, σύμφωνα μὲ τὸν ἐσωτερικὸ Κανονισμὸ τῆς Μονῆς. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἔγινε ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας κ. 'Αλέξιο ἡ ἐνθρόνισή της κατὰ τὸ μοναστηριακὸ τυπικὸ.

Ὁ Σεβασμιώτατος στὴν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε στὶς ἀρετὲς τῆς νέας 'Ἡγουμένης καὶ τὸν σταυρὸ που καλεῖται νὰ σηκώσει μὲ τὰ νέα της καθήκοντα.

—Στις 16 'Ιανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας κ. 'Αλέξιος στὴ Σταγιάδειο αἴθουσα τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως ἔκοψε τὴν πίττα γιὰ τοὺς 'Ιερεῖς τῆς περιοχῆς Τρικάλων καὶ στὶς 19 'Ιανουαρίου στὴ Βαρλαάμειο αἴθουσα Καλαμπάκας γιὰ τοὺς 'Ιερεῖς τῆς περιοχῆς Καλαμπάκας. Καὶ στὶς δύο ἐκδηλώσεις ὁ Σεβασμιώτατος εὐχήθηκε στοὺς 'Ιερεῖς καλὴ καὶ καρποφόρα χρονιά καὶ ἔδωσε γενικὲς κατευθύνσεις γιὰ τὸ ἔργο τους.

—Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης 30 ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμηση τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Δωροθέου Νάσκαρη, ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας κ. 'Αλέξιος τέλεσε μνημόσυνο στὶς 22 'Ιανουαρίου στὸν 'Ιερό Ναὸ 'Αγίου Νικολάου τοῦ ἐκ Μετσόβου Τρικάλων. Ὁμιλῶν κατὰ τὸ μνημόσυνο ὁ Σεβασμιώτατος ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἀοιδίου προκατόχου του.

—Μὲ κάθε λαμπρότητα γιορτάσθηκε στὴν πόλι μας ἡ γιορτὴ τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Παιδείας. Τὸ ἀπόγευμα τῆς παραμονῆς 29 'Ιανουαρίου τελέσθηκε πανηγυρικὸς 'Αρχιερατικὸς 'Εσπερινὸς χοροστατούντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ. 'Αλεξίου. Ὁμιλήσε ὁ Διευθυντὴς τοῦ 30οῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κ. Κων)νος 'Ηλιάδης. 'Ακολούθως στὴ Σταγιάδειο αἴθου-

σα τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως πραγματοποιήθηκε ἑορταστικὴ ἐκδήλωση γιὰ τοὺς κ.κ. 'Εκπαιδευτικοὺς τῆς Πρωτοβάθμιου καὶ Δευτεροβάθμιου 'Εκπαιδεύσεως. Στὴν ἀρχὴ ἡ Παιδικὴ Χορωδία τῆς Προτύπου Μουσικῆς Σχολῆς Τρικάλων μὲ μαέστρο τὴν κ. Τασία Κασιώλα - Τσοῦθα ἀπέδωσε ἐπικάιρους ὕμνους καὶ τραγούδια. 'Ακολούθησε ὁμιλία ἀπὸ τὸν 'Αναπλ. Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Θ.Π. κ. Χρ. Κρικῶνη μὲ θέμα: «Τὰ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς ἀνισότητος καὶ δικαιοσύνης κατὰ τοὺς Τρεῖς 'Ιεράρχας». Τὸν ὁμιλητὴ παρουσίασε ὁ Σεβασμιώτατος.

Τὴν κυριώτατο ἡμέρα 30 'Ιανουαρίου ἔγινε πανηγυρικὴ 'Αρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία στὸν 'Ιερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ 'Αγίου Νικολάου Τρικάλων. Ὁμιλήσε ὁ Θεολόγος - Φιλῶλογος Καθηγητὴς κ. Δημήτριος Καλούσιος.

—Στις 17 Μαρτίου κατ' ἔτος ἄγει τὰ σεπτὰ Ὀνομαστήριά του ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας κ. 'Αλέξιος. Τὴν παραμονὴ τῆς ἑορτῆς τέλεσε τὴν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου 'Αποδείπνου στὸν 'Ιερό Ναὸ τῶν 'Αγίων 'Αναργύρων Τρικάλων. Τὴν κυριώτατο ἡμέρα τέλεσε στὸν 'Ιερό Ναὸ τοῦ 'Αγίου Νικολάου Τρικάλων τὴν Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία κατὰ τὴν ὁποία μίλησε ὁ Πανσο. 'Αρχιμ. 'Ιγνᾶτιος Ποῦτος 'Ιεροκήρυκας τῆς 'Ι. Μητροπόλεως. Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπας, Γρεβενῶν κ. Σέργιος καὶ Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. 'Αγαθόνικος. 'Ακολούθως ὁ Σεβασμιώτατος δέχθηκε στὸ 'Επισκοπεῖο τὶς εὐχές τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου καὶ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. 'Ιερωνύμου, τῶν 'Αρχῶν τῆς πόλεως καὶ τοῦ πληρώματος τῆς τοπικῆς 'Εκκλησίας.

('Εκ τῆς 'Ι. Μητροπόλεως)

Νέα προεδρεία στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ

Κατὰ τὴ γενικὴ Συνέλευση τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν (5.6.89), πρόεδρος τούτου ἐξελέγη γιὰ τὴν ἐπόμενη διετία ὁ Καθηγητὴς κ. 'Ηλίας Οἰκονόμου, ἀναπληρωτῆς δὲ πρόεδρος ὁ 'Επίκ. Καθηγητὴς κ. Παναγιώτης Μπούμης. Ἡ θητεία τους ἀρχίζει τὴν 1η Σεπτεμβρίου 1989 καὶ λήγει τὴν 31.8.1991. 'Επίσης κατὰ τὴ Συνέλευση τῆς 9.6.89 τοῦ Τμήματος Θεολογίας, ἐξελέγη Πρόεδρος αὐτοῦ ὁ Καθηγητὴς κ. Κων. Σκουτέρης.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Λεοντοπόλεως

'Απὸ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1988 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως κ. Τίτος περιοδεύει συνεχῶς τὴν 'Ιεράν αὐτοῦ Μητρόπολιν, ἐπισκεπτόμενος τοὺς 'Ελληνας Ὁρθοδόξους χριστιανοὺς, ἔνθα διαμένουν, οὕτως, ὥστε νὰ ἐμψυχώσῃ αὐτοὺς δεδομένου, ὅτι εἶναι ἐλάχιστοι, ἀφ' οὗ, ὡς γνωστὸν, τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου καταρρέει.

'Εξ ἄλλου αἱ ἐπισκέψεις αὗται ἐκρίθησαν παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Τίτου ἀπαραίτητοι, καθ' ὅτι ἡ μετὰ τῶν πιστῶν γνωριμία καὶ ἐπικοινωνία

νία ἐνδύκνυται, ὥστε νὰ ἐπανασυνδεθοῦν οἱ πιστοὶ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ νὰ μὴ ζοῦν εἰς τοὺς τόπους τῶν ἐντελῶς ἐγκαταλελειμμένοι ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς. Προσέφερε τὴν εὐλογία τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τὰς πατρικὰς εὐχὰς τῆς αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθενίου καὶ μετέλαθε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων αὐτοὺς ὁ ἴδιος.

Ἐπικοινωνῶν μετὰ τῶν ἐλαχίστων Ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐκτελεῖ τελετουργικὰ καθήκοντα ὁ ἴδιος εἰς ὄσους Ἱερῶς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς αὐτοῦ Μητροπόλεως διασῶζονται, ἐπιμελούμενος αὐτῶν ὁ ἴδιος καὶ νοθεύει τοὺς χριστιανοὺς παντοιοτρόπως, ἐπειδὴ στεροῦνται Ἱερέων.

Κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων ἐλειτούργησεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μητᾶ Ἰσμαηλίας, εἰς τὸν ὁποῖον προσῆλθον οἱ πιστοί.

Ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ Νέου Ἐνιαυτοῦ τῆς Χρηστότητος τοῦ Κυρίου ἐτελέσθη κατὰ τὸ καθιερωμένον ἔθιμον ἡ εὐλογία τοῦ ἄρτου, ἐν ἣ παρέστησαν αἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ἐν τέλει δὲ μετὰ τὰς ἐκφωνηθείσας ἑορτίους προσφωνήσεις ὁ Σεβασμιώτατος διένειμεν εἰς τοὺς παῖδας κατάλληλα δῶρα, εὐχρηθεὶς ἀγαθὰς προόδους εἰς αὐτούς.

Ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῶν Θεοφανείων ὁ Σεβασμιώτατος κατόπιν συνηγορίας μετὰ τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν τῆς πόλεως Ἰσμαηλίας ἅμα τῇ τελέσει τῆς θείας Λειτουργίας, ἐν μέσῳ ταπεινῆς εὐσεβοῦς πομπῆς καὶ τῶν ἐπισήμων ὁ Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως κ. Τίτος ἀνέπεμψε δέσιν καὶ ρίψας τὸν Τίμιον Σταυρὸν εἰς τὴν θάλασσαν ἐτέλεσε τὸν ἀγιασμόν τῶν ὑδάτων. Συνεκινήθησαν σφόδρα οἱ παριστάμενοι, δεδομένου ὅτι ἡ ρίψις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τὴν θάλασσαν εἶχε νὰ τελεσθῇ ἀπὸ 40ετίας.

Ἐν τέλει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως κ. Τίτος ἡμερίμνησεν εἰς τὴν τέλει παρὰ τοῦ ἰδίου τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος τόσον ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὅσον καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις δύο ἐπαρχίαις, Σουεζ καὶ Ζαγαζίκ. Παρὰ τὰς τεραστίας ἀποστάσεις ἐπεκoinώνησε μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐπὶ τῇ Λαμπροφώρῳ Ἑορτῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐπευλογήσας αὐτούς, διένειμε δὲ εἰς αὐτούς τὰ πασχαλινὰ αὐγά καὶ τσουρέκια.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Λεοντοπόλεως ἐπεβλήθη μετὰ τῶν λοιπῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Αἰγύπτου, χάρις εἰς τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητα τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΓΙΑΝΟΓΛΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ ἐν Καίρῳ Πανεπιστημίου

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Εἰς τὴν Μόσχαν ἰδρύθη σύλλογος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησία καὶ περσετρόϊκα», τοῦ ὁποῦ τοὺς μέλη εἶ-

ναι πολλοὶ Ἱερεῖς καὶ πιστοὶ τῆς Μόσχας. Ἐπὶ κεφαλῆς εὐρίσκονται οἱ Ἱερεῖς GLEB JAKUNJIN, NICOLAJ GAINOV καὶ GEORGIJE EDELSTAJN. Κατὰ τὴν ἀποψιν μελῶν τοῦ συλλόγου ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ βοηθήσῃ τοὺς νέους καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς. Σκοπὸς τοῦ ἰδρυθέντος συλλόγου εἶναι ἡ ἱεραποστολικὴ δραστηριότης: ἡ δημιουργία κύκλων διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ διὰ τὴν σπουδὴν τῆς Βίβλου καὶ τῆς Λειτουργίας, ἰδιαίτερος μετὰ τῶν νέων. Ἡ ἀνανέωσις τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς θεμελιούται εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἀγάπης μετὰ τῶν πιστῶν, ὡς καὶ εἰς τὸν στενὸν σύνδεσμον Ἱερέων καὶ πιστῶν. Εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἡ ἀναθίωσις τῆς ἀποστολικῆς διακονίας μετὰ τὴν ἴδρυσιν νοσοκομείων καὶ ἐνοριακῶν κέντρων διὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ ἀλκοολισμοῦ, τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῆς διασπάσεως τῆς οἰκογενειακῆς ἐνότητος, ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύει τὴν μεγαλύτεραν ἀσθένειαν εἰς τὴν σοβιετικὴν κοινωνίαν.

—Ὁ ἀρχιεπίσκοπος OMSK καὶ TJUMEUS (Δυτικὴ Σιθηνία) Θεοδόσιος ἔκαμε δῆλωσιν εἰς τὴν ἡμερίδα «MOSKOVSKE VESTI» περὶ τῆς αἰσιοδόξου ἐξελίξεως τῶν πραγμάτων εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Σιθηνίας. Ἀνακαινίζεται ὁ καθεδρικός ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰς τὴν πόλιν TOBOLSK, ὡς καὶ ἡ ἰ. μονὴ ABALAC (17ου αἰῶνος). Εἰς τὴν ἀχανῆ Σιθηνίαν ὑπάρχουν μόνον 15 ἐνορίαι καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Σιθηνίαν ὡς ἐβελοντής. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἴδρυσεν ἱερατικὴν σχολὴν εἰς τὸ TOBOLSK διὰ 20 μαθητὰς, οἱ ὁποῖοι κατὰγονται ἐκ τῆς ἐπαρχίας του. Μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1000-ετηρίδος τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὴν Ρωσίαν διὰ πρώτην φορὰν μετὰ τὴν Ρωσικὴν ἐπανάστασιν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὠργάνωσεν τὴν περιφορὰν τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνης τῆς Θεοτόκου τῆς ἰ. μονῆς ABALAK, παρέχων τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν λαὸν νὰ προσκυνῇ τὴν εἰκόνα.

—Ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων τῆς Οὐκρανίας KOLESNIK ἐδήλωσεν ὅτι τὸ προηγούμενον ἔτος ἐνεκαινίσθησαν 430 ὀρθόδοξοι ναοὶ καὶ κατεχωρήθησαν ἐπισημῶς 50 ὀργανώσεις διαφόρων θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν. Ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει, τοῦτο ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῶν νέων σχέσεων μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας εἰς τὴν Οὐκρανίαν. Εἰς τὴν Λάυραν PECER τοῦ Κιέβου συνεχίζεται ἡ ἀνακαινίσις ἰ. ναῶν καὶ μοναστηριακῶν κελλιῶν. Εἰς τὴν Λάυραν ὑπάρχουν ἤδη 50 μοναχοὶ μετὰ τὸν ἀρχιμανδρίτην Ἰωνάθαν. Εἶναι ὁμοῦ ἀναγκαῖον, ὅπως ἡ Πολιτεία ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δόλοκληρον τὸ μοναστηριακὸν συγκρότημα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΡΜΕΝΙΑΣ

Τὸ τρέχον ἔτος ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀρμενίας ἑορτάζει τὴν συμπλήρωσιν 350 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τὸ ἔτος 1639 εἰς τὴν ἰ. μονὴν TATEVACI. Μετὰ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην τὸ προηγούμενον ἔτος ὠργάνωθη ἐπιστημονικὸν συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον παρέστησαν πολλοὶ Ρῶσοι καὶ Γεωργιανοὶ Ὀρθόδοξοι Θεολόγοι, διὰ δὲ τὸ παρὸν ἔτος ἔχουν προγραμματισθῆ πολλὰ ἐπιστημονικὰ συναντήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, Ἡ Ἱερα θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, Θεσσαλονίκη 1988.

Νέον τεκμήριον τῆς φιλοπονίας καὶ συγγραφικῆς δραστηριότητος τοῦ Ἑλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Βασιλείου Σταυρίδου, ὑπῆρξεν ὁ πρότερον κυκλοφορήσας τόμος αὐτοῦ «**Ἡ ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ**», ἐκδοθεὶς ἐν Θεσσαλονίκη ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ οἴκου Ἀδελφῶν Κυριακίδη, γνωστῶν διὰ τὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εὐλαδῆ αἰσθήματα αὐτῶν.

Ὁ Ἑλλογιμ. Καθηγητὴς κ. Βασίλειος Σταυρίδης, ἠμόλιβε νὰ εὐρίσκειται εἰς τὰς κόλπους τῆς κατὰ Χάλκην Ἱεραῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐπὶ μίαν πεντηκονταετίαν περίπου, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἔζησε, εἶδε καὶ ἤκουσε πολλοὺς Σχολάρχας, Καθηγητάς, μαθητάς καὶ ἄλλα ὑπεύθυνα πρόσωπα καὶ πράγματα ἐν τῇ τροφῇ Σχολῆς, τὰ ὅποια μὲ πολλὴν ἀντικειμενικότητα, κρίσιν καὶ πείραν διαζωγραφίζει ἐπιτυχῶς εἰς τὸ ἀξιόλογον τοῦτο βιβλίον του.

Μὲ ἄλλες λέξεις ἢ ἐνδιαφέρουσα αὐτῇ ἐργασία εἶναι γραμμμένη εἰς τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἐμπειρίας τοῦ κ. Καθηγητοῦ, τυγχάνει δὲ καὶ ἐπιστέγασμα τοῦ μεγάλου συνδέσμου του μὲ τὴν Ἱεράν Θεολογικὴν Σχολὴν μας.

Μετὰ τὴν ἐκ 30 σελίδων Εἰσαγωγὴν, ἀκολουθεῖ τὸ Α' Τμήμα, ὅπερ διαλαμβάνει τὴν ζωὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας (1844 - 1923) μὲ ἰδιαίτερα κεφάλαια διὰ τοὺς σχολάρχας καὶ τοὺς καθηγητάς καὶ ἐν παραρτήματι διὰ τοὺς λοιποὺς διδασκάλους, καθηγητάς, ὑφηγητάς, τὸ ἀνώτερον προσωπικὸν καὶ τοὺς ἀποφοίτους τῆς περιόδου ταύτης.

Εἰς τὸ Β' Τμήμα, τὸ ὁποῖον διαλαμβάνει τοὺς χρόνους τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας (1923 -) ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κεφάλαια διὰ τοὺς σχολάρχας, καθηγητάς, ἐν τῷ παραρτήματι ἀναφέρονται ἰδιαίτερα κεφάλαια διὰ τοὺς Τούρκους καθηγητάς, τοὺς καθηγητάς τοῦ Γυμνασίου, τὸ ἀνώτερον προσωπικόν, τοὺς ἀποφοίτους τῆς περιόδου ταύτης, διὰ τὰ φροντιστήρια ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τοὺς Κανονισμοὺς τῆς Ἱεραῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, διὰ τὴν ἐν Ἀθήναις Ἑστίαν Θεολόγων Χάλκης καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν Σχολὴν καὶ τὴν Θεολογίαν Βιβλιογραφίαν.

Αἱ ἀναλύσεις τῶν διαφορῶν ἐπὶ μέρους κεφαλαίων πραγματοποιοῦνται ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου μιᾶς καθ' ὅλα δικαιολογημένης ἀγάπης τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν

Σχολὴν καὶ τὸ ἔμφυχον ὕλικόν αὐτῆς, ἀγάπης ὅμως, ἢ ὁποῖα οὐδόλως παρασύρει αὐτὸν εἰς ἔλλειψιν ἱστορικῆς ἀντικειμενικότητος.

Τὸ ὅλον ἔργον εἶναι χρήσιμον ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ θεολογικοὺς κύκλους, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε ἄτομον ποῦ εἰσῆλθεν ἀπὸ τὰ προπύλαια τῆς παλαιφάτου ταύτης Σχολῆς ἢ ἤκουσε καὶ ἐθαύμασε τὸ ἔνδοξον παρελθὸν καὶ τὴν πνευματικὴν προσφορὰν τῆς Σχολῆς ταύτης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος.

Ἡ ὡς ἄνω ἐργασία, ὡς καὶ αἱ πρό τινος ἐκδοθεῖσαι δύο ἐργασίαι «Ὁ Συνοδικὸς Θεσμὸς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον», Θεσσαλονίκη: Ἐκδοτικὸς Οἶκος Ἀδελφῶν Κυριακίδη, 1986, σελίδες α'-κδ', 1-695, καὶ «Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1453 - Σήμερον)», 6' ἐκδόσις, Θεσσαλονίκη, Ἐκδοτικὸς Οἶκος Ἀδελφῶν Κυριακίδη, 1987, σελ. α'-ιε', 1-455, μὲ εἰκόνας, ποῦ προέρχονται ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ Ἑλλογ. Καθηγητοῦ κ. Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, τυγχάνουν ἰδιαιτέρως ἀξιόλογοι, διότι οὗτος εἰς τὴν μακρὰν ἐπιστημονικὴν του δρᾶσιν καὶ εἰς τὸ γόνιμον συγγραφικόν του ἔργον ἠσχολήθη συστηματικὰ μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, ἰδιαιτέρως δὲ μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ σεπτοῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ ὁποίου εἶναι ὄντως πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον τέκνον, διὸ καὶ ὀφείλονται εἰς αὐτὸν θερμότητα συγχαρητήρια.

† Ὁ Λαοδικεὶας ΙΑΚΩΒΟΣ

Κ. Ν. Ξενογιάννη, Μεσσηνιακὰ φωνητάματα τῶν βυζαντινῶν Βουλκάνου καὶ Δημιόθης, Καλαμάτα 1988, σελ. 63.

Ὁ κ. Ξενογιάννης, γνωστὸς θεολόγος, λογοτέχνης καὶ συγγραφεὺς ἀρχαιολογικῶν μελετημάτων, κλείνει μὲ τοῦτο τὸ βιβλίον του τὸν κύκλον τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν - μελετῶν του γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ Φωτανάματα. Οἱ ἐρευνές του σ' αὐτὸ τὸ χῶρον — μὲ πρωτοτυπία καὶ ἐπιτυχία — κράτησαν πάνω ἀπὸ δέκα χρόνια καὶ ἀποτελοῦν μιὰ σημαντικὴ προσφορὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν Ἐπιστήμην — σὺς ὁποῖες ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν του ὁλόκληρη. «Καὶ λογίζω — γράφει ὁ κ. Ξενογιάννης — τὸν ἑαυτὸ μου εὐτυχῆ καὶ εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, ποῦ μὲ ἀξίωσε νὰ τερματίσω τὴν ἐπιμοχθὴ καὶ δύσκολη αὐτὴ ἐπιστημονικὴ προσπάθεια, μὲ τῆς ἀγαπημένης μου πατρίδος τῆς Μεσσηνίας τὰ Φωτανάματα» (βλ. σελ. 9). Τὸ βιβλίον, κομψὸ εἰς τὴν ἐκδόσιν καὶ καλογραμμμένο ἀπ'

τόν προικισμένο λογοτέχνη συγγραφέα του, είναι ανάτυπο άπ' τό γνωστό περιοδικό «Ίθώμη» και περιέχει, έκτός άπό τήν έρευνα, κ' ένα πλήθος άπό σχέδια, κατόψεις και φωτογραφίες, πού έχουν σχέση με τό κείμενο. Η «Έκκλησία», πού συγκαταλέγει μεταξύ τών συνεργατών της τόν κ. Ξενογιάννη, συγκαίρει κ' εύχεται κι άλλους έπιστημονικούς καρπούς στόν κλάδο πού τόσον εύδοκίμως διακονεί, χρόνια τώρα.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Π. Β. Πάσχοϋ, Άνεδαίοντας τόν Άλιάκιμονα (διηγήματα). «Σύνδεσμος Γραμμάτων και Τεχνών Ν. Κοζάνης» — Έκδ. «Άκρίτας», Άθήνα 1989, σελ. 229.

Διάβασα εύγνώμων τήν «Άνάδαση στόν Άλιάκιμονα». Ήταν ένα άπολαυστικό έρτυμα ψυχής. Ένας ισόβιος νόστος του συγγραφέα για τήν Ίθάκη του.

Πρόκειται για μιá υποβλητική αφήγηση, πού διαθέτει άμεσότητα και γοητεία. Τό ύφος θυμίζει αυθεντικούς παραμυθάδες του Γένους. Άφτιασίδωτη διήγηση, χωρίς φιλολογισμούς και άφαιρέσεις. Η σπονδύλωση του μύθου είναι στέρεη. Τό κάθε δίδαγμα πειστικό. Ο λόγος άποπνέει τό έρωμα της εύγένειας. Άκόμα και κεί πού ή άγριότητα της ζωής θρασομανάει, ή Τέχνη του «Άλιάκιμονα» τήν κάνει νά φαίνεται ώραία. Η όνοματοποιία κάποιων ήρώων λίγο δυσπρόφερτη. Σύστοιχη όμως με τή σκληρότητα του φυσικού τοπίου. Η «Άσημένα Είλινα» άριστούργημα ψυχολογικής περιγραφής. Άλλού ή Ύδρις και ή Νέμεσις λειτουργεί εύθέως, όπως ή θεοδικία της άρχαίας Τραγωδίας («Στου Καίλια τό Κάστρο»). Τά «Βέλη Πειρασμών» μάς οδηγούν συνειρμικά σε κάποιες έκπρεπείς σελίδες του μεγάλου Σκιαθίτη («Όνειρο στό κύμα»). Μού θυμισαν Παλαμιά: «Άλαφρανέθασμα ή ψυχή, θαρύν κατέβα ή σάρκα». Ήξοχη έλεγεία ή «Προσμονή». Άδάμας έρωτικής τραγωδίας ή «Καταιγίδα». Ο «Δαρμένος Σδέρκος» άχνίζει άνθρωπιά. Λαμπρό φιλοσοφικό σχόλιο ή τελευταία παράγραφος άπό τόν «Κήπο».

Η «Άνάδαση στόν Άλιάκιμονα» είναι ένα εύγενισμένο σύνολο διηγήσεων, αυθεντικής λαϊκής σοφίας και άνθρωπιάς. Δημιουργικού συγκερασμού ρεαλιστικότητας και ιδανισμού. Βουκολικής πνοής και ήρωϊκού ήθους της Ρωμισούνης. Ένα εύσομο άνθος της πληθωρικής ψυχής του συγγραφέα της.

Π. Ι. ΒΡΕΤΑΚΟΣ

Ίδρύματα Κώστα και Έλένης Ούράνη, Νεοελληνική Βιβλιοθήκη — Άθήνα 1988 έξ.

Η «Νεοελληνική Βιβλιοθήκη» άποτελεί ένα μεγα-

λόπινο σχέδιο του Ίδρύματος Κώστα και Έλένης Ούράνη, πού άρχισε ήδη νά πραγματοποιείται. Όπως είναι ήδη γνωστό, τό Ίδρυμα Ούράνη έποπτεύεται άπό τήν Άκαδημία Άθηνών και έχει ως τώρα μιá μεγάλη πνευματική άκτινοβολία στην Ελλάδα και στό Έξωτερικό — ιδίως στις Έδρες Νεοελληνικής και Βυζαντινής Φιλολογίας τών ξένων Πανεπιστημίων. Στο Δ.Σ. του Ίδρύματος μετέχουν διακεκριμένοι Καθηγητάι Πανεπιστημίου και Λογοτέχνες, μέλη της Άκαδημίας Άθηνών, όπως οι κ.κ. Διον. Ζακυθηνός, Άθαν. Πετσάλης - Διομήδης, Πέτρος Χάρης, Άπ. Σαχίνης, Άγγ. Βλάχος, Τ. Άθανασιάδης και ό Γεν. Γραμματέας της Άκαδημίας Άθηνών, μουσουργός κ. Μεγ. Παλλάντιος. Μέσα στην τόση κακοδαιμονία πού δέρνει πολλά έλληνικά Ίδρύματα, τό Ίδρυμα Ούράνη, με τή συνετή διοίκησή του, τά έτήσια θραβεία του και τήν όλη πνευματική του δραστηριότητα, είναι πράγματι ένας σεμνός αλλά φωτεινός πνευματικός φάρος, πού μάς γεμίζει δικαιολογημένα έλπίδες για τό μέλλον του τόπου μας. Σ' αυτή τήν πνευματική δραστηριότητα του Ίδρύματος Ούράνη εντάσσονται και οι έκδόσεις της σειράς Νεοελληνική Βιβλιοθήκη, πού έκδίδονται άπό τό 1988 και έξής, με τή γενική έποπτεία του Καθηγητού και Άκαδημαϊκού κ. Άπ. Σαχίνη. Πρόκειται για έκδόσεις σημαντικών έργων της νεοελληνικής λογοτεχνίας, πού άπευθύνονται σ' ένα ευρύτερο κοινό, αλλά δοσμένες με άψογο τρόπο — φιλολογικά ή έκδοτικά. Και τό σπουδαίο είναι, πώς οι έκδόσεις διατίθενται, για τό κοινό και για τίς διβλιοθήκες, σε τιμές κόστους, για νά ναι προσιτές σε όλα τά θαλάσσια.

Άπό τά έργα, πού έχουν έκδοθεί ως τώρα, φαίνεται πώς ή έπιλογή τους γίνεται με πολλή προσοχή, άνάμεσα σε πάμπολλα διβλία πού κατά καιρούς (άπό τό 1821 και δώθε) κυκλοφόρησαν. Επιλέγονται διβλία, πού έχουν άφήσει όνομα και εποχή με τήν παρουσία τους, αλλά και δίνευν τόν έθνικό παλμό της ιστορίας της Λογοτεχνίας μας. Άς προσθέσουμε, άκόμη, πώς ή φιλολογική έπιμέλεια του κάθε τόμου - έργου έχει άνατεθεί σε Πανεπιστημιακούς, ειδικούς πάνω σ' αυτά τά θέματα, πού έχουν άσχοληθεί ή και έκδώσει άνάλογα έργα.

Τά έργα πού έκδόθηκαν ως τώρα στην Νεοελληνική Βιβλιοθήκη του Ίδρύματος Ούράνη είναι τ' άκόλουθα: 1) Στεφ. Θ. Έένου, «Η ήρωϊς της Έλληνικής Ήπειρας» Άθ. 1988, (τ. Α', σελ. 582, τ. Β' 492), με φιλολο-

γική επιμέλεια τής κ. Βικτωρίας Χατζηγεωργίου - Χασιώτη. 2) 'Αλεξ. Παπαδιαμάντη, Διηγήματα (ἐπιλογή), 'Αθ. 1988, (σελ. 372), με φιλολογική επιμέλεια του κ. Φ. Α. Δημητρακοπούλου. 3) 'Ανδρ. Κάλβου, «'Ωδαι», 'Αθ. 1988 (σελ. 204), με φιλολογική επιμέλεια του κ. Στέφ. Διαλησημά. 4) Γερασ. Μαρκορά, Ποιήματα, 'Αθ. 1988 (σελ. 368), με φιλολογική επιμέλεια του κ. Π. Δ. Μαστροδημήτη. Καί 5) 'Αλεξ. Ρίζου Ραγκαβή, «'Ο Αὐθέντης τοῦ Μωρέως», 'Αθ. 1989 (σελ. 248), με φιλολογική επιμέλεια του κ. 'Απ. Σαχίνη, πού ἔχει καί τήν ὄλη Γεν. 'Εποπτεία τής λαμπρῆς αὐτῆς σειράς. 'Εντός τοῦ ἔτους ἴσως κυκλοφορήσουν ἄλλα δύο ἔργα στή σειρά τής Νεοελληνικῆς Βιβλιοθήκης: «'Η φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ» τοῦ Κωστῆ Παλαμά, σέ φιλολογική επιμέλεια του κ. Κ. Γ. Κασίνη, καί τὸ μυθιστόρημα τοῦ 1842 «'Ο ξωγράφος» τοῦ Γρηγορίου Παλαϊολόγου, σέ φιλολογική επιμέλεια του κ. 'Α. 'Αγγέλου.

Στά θετικά τής ἔξοχης αὐτῆς σειράς πρέπει νά προσθέσουμε καί τήν εὐσυνείδητη τυπογραφική επιμέλεια, πού μαζί με τήν καλή ἐκτύπωση καί τήν ἐκλεκτή ποιότητα τοῦ χαρτιοῦ, βοηθαίει στήν ἐπιτυχία τής ὄλης προσπάθειας. Αὐτὸ τὸ αἰσθητικὸ ἀποτέλεσμα-ἄθλο, γιὰ τὸ ὁποῖο δικαιοῦνται τὸν δίκαιο ἑπᾶννο ἐκεῖνοι πού κοπίασαν, μποροῦν νά τὸ χαροῦν καί νά τὸ γευθοῦν ὅλοι οἱ 'Ελληνες, —ἐδῶ καί στὸ ἐξωτερικὸ— καθὼς καί οἱ ξένοι, οἱ «τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας μετέχοντες». Γιατὶ πρόκειται γιὰ ἔργα νεοελληνικὰ ἔθνηκα καὶ ἀθάνατα, πού θά μποροῦσαν ἴσως ν' ἀποτελέσουν μιὰ ἰδανικὴ σειρά βασικῶν βιβλίων νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καὶ παιδείας.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

'Αλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, 'Απαντα (τ. Ε'), κριτικὴ ἔκδοση Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου, 'Εκδόσεις «Δόμος», 'Αθήνα 1988, σσ. 572.

Εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ πρώτου καὶ κορυφαίου πνευματικοῦ ἰδρύματος τῆς Χώρας μας, δηλ. τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, πού ἐδράθευσε πρὶν λίγα χρόνια αὐτὴ τὴν μοναδικὴ κριτικὴ ἔκδοση τῶν 'Απαντων τοῦ ἔθνικοῦ μας συγγραφέα 'Αλεξ. Παπαδιαμάντη, ἡ ὁποία ὀλοκληρώνεται με τὴν πρόσφατη ἔκδοση τοῦ Ε' Τόμου. Πολλοὶ ἔγραψαν ἐγκώμια γιὰ τὴν ἔκδοση αὐτὴ καὶ πολλὰς κριτικὰς σέ περιοδικὰ καὶ

ἑφημερίδες, ἐδῶ καί στὸ ἐξωτερικὸ, εἶπαν ἐπαινετικούς λόγους γιὰ τὸν διαπρεπῆ καὶ εὐσυνείδητο ἐκπαιδευτικὸ καὶ φιλόλογο κ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλο, πού, παρόλον ὅτι ζεῖ στήν ἐπαρχία καὶ εἶναι φορτωμένος με οἰκογενειακὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ θάρη καὶ εὐθύνες, ἔφερε σέ τόσο πετυχημένο καὶ αἴσιον τέλος αὐτὸ τὸν ἄθλο τῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν 'Απάντων τοῦ Παπαδιαμάντη. 'Εδῶ πρέπει νά τονίσουμε καί τὴν προσφορὰ τοῦ ἀκαταπόνητου ἐκδότη, με τίς θεολογικὰς ρίζες καί τὴν ἀγάπη γιὰ τὴ μητέρα 'Εκκλησία, δηλ. τοῦ κ. Δ. Η. Μαρρόπουλου, πού δὲν ἐλογάριασε μήτε κόπους μήτε χρήματα, γιὰ νά ντύσει τυπο-εκδοτικά, κυριολεκτικά, με «πορφύραν καὶ βύσσον» τὴν πληρέστερη καὶ τελειότερη ὡς τὴν ἔκδοση τοῦ Παπαδιαμάντη. Καὶ ὀφείλουμε νά ὀμολογήσουμε, πῶς, δίχως τὴν ἐγκρατέστατη φιλολογικὴ συγκρότηση, τίς θυσίες καί τὴν ὑπομονὴ τοῦ Τριανταφυλλόπουλου, καί τὸ ἀνυστερόβουλο μεράκι τοῦ Μαυρόπουλου, τὸ 'Εθνος θά περίμενε γιὰ πολλὰ χρόνια ἀκόμη τὴν κριτικὴ ἔκδοση τοῦ μεγαλύτερου καὶ πνευματικώτερου Συγγραφέα τοῦ Νέου 'Ελληνισμοῦ.

'Ἄλλοι, εἰδικώτεροι, θά κρίνουν τίς λεπτομέρειες αὐτῆς τῆς ἐκδόσεως, πού ἀνοίγει δρόμος γι' ἀνάλογες κριτικὰς ἐκδόσεις στὸ χῶρο τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας. 'Εμεῖς θά θέλαμε νά τονίσουμε μονάχα, πῶς καί γιὰ τὴν 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία εἶναι μιὰ πολύτιμη προσφορὰ ἢ ἔκδοση αὐτὴ, γιὰτὶ ὁ Παπαδιαμάντης περνάει μέσα στὸ δημιουργικὸ λογοτεχνικὸ ἔργο του ὄλη τὴν παράδοση καί τὴν πράξη τῆς 'Εκκλησίας μας, τὴν ὁποία διακονοῦσε ἀπὸ παιδὶ ἀκόμη, κοντὰ στὸν ἱερέα πατέρα του, ἀλλὰ καὶ ὅταν μεγάλωσε, ὡς ἱεροφάτης, ὡς ὕμνογράφος, ὡς ἐόρτιος ἀρθρογράφος, ὡς ἀπολογητής... Τέλος, ὡς πιστὸν τέκνον τῆς, με ζηλευτὴν ὀμολογίαν ὅτι ἀνήκει καί μετέχει σ' αὐτήν.

'Ο Ε' καὶ τελευταῖος τόμος τῶν 'Απάντων ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ θεολογικούς κύκλους γιὰτὶ περιέχει, —ἐκτός ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ Ὑμνογραφήματα τοῦ κύρ- 'Αλέξανδρου, τοῦ ἐπιλεγμένου «ἀγίου τῶν ἐλληνικῶν Γραμμάτων»—, ἕνα πλῆθος ἄλλων κειμένων του, πού ἀγγίζουν ἐπίκαιρα πάντα θρησκευτικά, ἐκκλησιαστικά, πνευματικά κλπ. θέματα. Συγκεκριμένα ἔχουμε: Α' Ποιήματα, Β' Ὑμνογραφήματα, Γ' Σατιρικά, Δ' Θρησκευτικὰ ἄρθρα, Ε' Διορθωτικά (ἐδῶ καί οἱ διορθώσεις τοῦ Παπαδιαμάντη στὰ λειτουργικά μας βιβλία), ΣΤ' Μουσικολογικά, Ζ' Φιλολογικά, Η' Διάφορα, Θ' Νεκρολογίες. Κατόπιν ἔχουμε «Σημείωμα τοῦ ἐκδότη», «Συμπλήρωμα βιβλιογραφίας», «Συντομογραφίες ὑπομνημάτων καὶ γλωσσαρίου», «Ὑπομνήματα» (ἐδῶ θαυμάζει κανεὶς

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ίερά Μητρόπολις Βερροίας και Ναούσης

Έχοντας ύπ' όψει τās διατάξεις: α) τών άρθρων 38, παραγρ. 2 και 67 του Ν. 590/1977, β) του Ν. Δ. 1398/1973, γ) του Ν. 673/1977 και προκειμένου ίνα προβώμεν εις ανάκηρυξιν ύποψηφίων πρός πλήρωσιν τών κενών θέσεων τακτικών Διακόνων έν τοίς ί. ναοίς 1) Άγίων Άποστόλων Πέτρου και Παύλου πόλεως Βερροίας, 2) Όσίου Άντωνίου του Βερροϊέως πόλεως Βερροίας, 3) Άγίων Άναγύρων πόλεως Βερροίας, 4) Μεταμ. του Σωτήρος πόλεως Ναούσης, 5) Κοιμ. τής Θεοτόκου πόλεως Ναούσης, 6) Άγίου Μηνά πόλεως Ναούσης και 7) Κοιμ. Θεοτόκου Άλεξανδρείας, καλοόμεν τούς βουλοόμενους ίνα καταλάβωσι τās Διακονικās ταύτας θέσεις και έχοντας τά υπό του άρθρου 34/ιθ' του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών» προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ήμίν τά νενομισμένα δικαιολογητικά διά τά περαιτέρω.

Έν Βερροία τή 31η Μαΐου 1989

† Ό Βερροίας και Ναούσης ΠΑΥΛΟΣ

Έχοντας ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παραγρ. 2 του Ν. 590/1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Έλλάδος» και τών άρθρων 33-37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικās θέσεις τακτικών έφημεριών τών Ίερών Ναών 1) Άγίου Δημητρίου Τριλόφου, 2) Άγίων Κων)νου και Έλένης Άράχου, 3) Γεν. τής Θεοτόκου Καλοχωρίου, 4) Προφ. Ήλιου Ταγαροχωρίου, 5) Άγ. Νικολάου Κουμαριάς, 6) Άγίου Γεωργίου πόλεως Βερροίας και 7) Κοιμ. τής Θεοτόκου Άλεξανδρείας, καλοόμεν τούς βουλοόμενους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Βερροία τή 31η Μαΐου 1989

† Ό Βερροίας και Ναούσης ΠΑΥΛΟΣ

τήν έκταση τής ύπομονής, τής σοφίας μά και τής έντιμότητος του φιλολογικού έκδότη τών «Άπάντων», «γλωσσάρι», Εύρετήρια και πενήντα πίνακες (φωτ.) αὐτογράφων του μεγάλου μας Συγγραφέα.

Νά μά έκδοση, για τήν όποία θά μπορούσε κανείς να πεί, ότι ζημιώνει τό σπίτι, τό σχολείο, ή ένορία, που δέν τήν έχουν στή βιβλιοθήκη τους. Γιατ' είναι μια πολύτιμη προσφορά όχι μόνο στα Γράμματα, μά στο Έθνος δλόκληρο!

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Γυθείου και Οϊτύλου

Έχοντας ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παραγρ. 2 του Ν. 590/1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Έλλάδος» και τών άρθρων 33-37 του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίερού Ναού Ύπαπαντής του Σωτήρος Μάλτας,

καλοόμεν τούς βουλοόμενους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής άνωτέρω κενής θέσεως.

Έν Γυθείφ τή 31η Μαΐου 1989

† Ό Γυθείου και Οϊτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Λαγκαδά

Έχοντας ύπ' όψει: α) Τήν ύπ' άριθμ. Φ. 031)259) Α)31)18.1.85 άπόφασιν του Ύπουργου Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων, β) Τήν ύπ' άριθ. 3784 και 3131 Πράξιν 547)21.9.88 Πράξιν του Ύπουργου Προεδρίας τής Κυβερνήσεως. γ) Τήν ύπ' άριθ. 3234)88)58)10.1.1988 Άπόφασιν τής ΔΙΣ. Προκειμένου να προβώμεν εις τήν κατ' εξαίρεσιν δι' έπιλογής κατά τās διατάξεις του άρθρου 15 του ύπ' άριθ. 5)1978 Κανονισμού «Περί Κώδικος Έκκλησιαστικών Ύπαλλήλων», πλήρωσιν μιās θέσεως ένός (1) λαϊκού ύπαλλήλου Κλάδου ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ ή ΥΕ τής καθ' ήμάς Ίεράς Μητροπόλεως καλοόμεν τούς βουλοόμενους και έχοντας τά υπό τών κειμένων διατάξεων και Κανονισμών προβλεπόμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης, υποβάλωσιν ήμίν σχετικήν αίτησιν μετά τών απαιτούμενων δικαιολογητικών. Προτιμούνται οι έχοντας προύπηρεσίαν εις παρομοίαν Ύπηρεσίαν.

Έν Λαγκαδά τή 1η Ιουνίου 1989

† Ό Λαγκαδά ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Τριφυλίας και Όλυμπίας

Κενούς ούσης μιās θέσεως Ίεροκήρυκος του Νόμου 817)1978, τής καθ' Ημάς Ίεράς Μητροπόλεως και προκειμένου να προβώμεν εις τήν πλήρωσιν αὐτής συμφώνως τῷ άνωτέρω Νόμῳ, καλοόμεν τούς βουλοόμενους και έχοντας τά νόμιμα προσόντα, όπως, έντός είκοσαήμερου, από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν Ημίν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά, μετά σχετικής αίτησεως, διά τά περαιτέρω.

Έν Κυπαρισσία τή 9η Ιουνίου 1989

† Ό Τριφυλίας και Όλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Έχοντας ύπ' όψει τās διατάξεις τών άρθρων 33 και 34 του ύπ' άριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Έλλάδος «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», τās διατάξεις τών άρθρων

1, 2 και 3 του Ν.Δ. 1398) 24.3.1973 «Περί συστάσεως οργανικών θέσεων Διακόνων» (Φ.Ε.Κ. αριθ. 112 της 23.5.1973, τ. Α'), τας διατάξεις του άρθρου 1, παράγρ. 1, έδάφ. α' του Ν. 673) 1977 «Περί άνακατανομής και ρυθμίσεως οργανικών τινων θέσεων Διακόνων» (Φ.Ε.Κ. αριθ. 238 της 30.8.1977 τ. Α'), και την ύπ' αριθ. 168 'Απόφασιν ήμῶν της 20.12.1978, προκειμένου να προβῶμεν εις την πλήρωσιν της κενής θέσεως Διακόνου του 'Ενοριακού 'Ι. Ν. 'Αγίου Δημητρίου Μεσσήνης, καλούμεν τούς θουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, ὅπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ήμῖν τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν της άνωτέρω κενής οργανικής Διακονικής θέσεως.

Έν Καλαμάτα τη 12η 'Ιουνίου 1989

† 'Ο Μεσσηνιας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΩΚΙΔΟΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Πρός τόν πρεσβ. Παναγιώτην Ζαχαρόπουλον του Νικολάου, Κληρικόν της 'Ιερῆς Μητροπόλεως Φωκίδος (και νῦν άγνωστου διαμονής).

Διά του παρόντος κοινοποιούμε σοι κατωτέρω την έρήμην σου έκδοθείσαν ύπ' αριθ. 1) 17.2.89 απόφασιν του 'Επισκοπικού Δικαστηρίου της 'Ιερῆς Μητροπόλεως Φωκίδος, συνωδά τῷ άρθρῳ 122 έδ. 3 του Ν. 5383) 1932 «Περί 'Εκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων και της πρό αυτών διαδικασίας», ὡς τούτο τίθεται και ίσχύει συμπληρωθέν υπό του άρθρου 6 του Ν.Δ. 1714) 1942 και κατά τά σαφῶς δριζόμενα υπό της παραγρ. 1 του άρθρου 44 του Ν. 590) 1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος», ίνα οὔτω λάθης γνώσιν αυτής και άσκήσης κατ' αυτής τὸ κατ' άρθρον 126 του προειρημένου περί 'Εκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων Νόμου, ένδικον μέσον της άνακοπής έρημοδικίας.

Προσπειδηλούμεν σοι ὅτι έν περιπτώσει παρελεύσεως άπράκτου της υπό του Ν. 5383) 1932 καθοριζόμενης προθεσμίας, θέλει ή υπόθεσίς σου διαβιθασθῆ ένώπιον του Πρωτοβαθμίου Συνοδικού Δικαστηρίου, ὡς τὸ διατακτικόν της δημοσιευομένης άποφάσεως διαγρεύει.

'Ο Γραμματεὺς του 'Επισκοπικού Δικαστηρίου
Πρωτοπρ. Φώτιος Σιώπης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΩΚΙΔΟΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΠΟΦΑΣΙΣ 1η / 1989

Τὸ 'Επισκοπικόν Δικαστήριον της 'Ιερῆς Μητροπόλεως Φωκίδος, συγκείμενον έκ του Προέδρου Αὐτοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φωκίδος κ.κ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ και έκ των Μελῶν Αὐτοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτων Πρωτοπρεσβυτέρων Ταξιάρχου και Χαράλαμπος Κουτρούμπα. Συνελθόν εις συνεδρίαν τη 17η Φεβρουαρίου 1989 ήμέρα της έβδομάδος Παρασκευῆ και ὡρα 12 μεσ. έν τῷ Μεγάρῳ της 'Ιερῆς Μητροπό-

λεως Φωκίδος και τη συνήθει των Συνεδριῶν Αἰθούσῃ, επί παρουσίᾳ και του Γραμματέως Πρωτοπρ. Φωτίου Σιώπῃ ίνα κρίνη και δικάσῃ την υπόθεσιν του πρεσβυτέρου Παναγιώτου Ζαχαροπούλου του Νικολάου, Κληρικου της 'Ιερῆς Μητροπόλεως Φωκίδος, κατηγορουμένου επί άντικανονικοῖς παραπτώμασι.

Δικάζον έρήμην του κατηγορουμένου, νομίμως κληθέντος δις διά του Περιοδικου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» της 1.1. 1989 και 1.2.1989 ὡς και της ήμερησίας 'Εφημερίδος των 'Αθηνῶν «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» της 21.1.1989, και μη προσελθόντος και παραστάντος κατά την σημερινήν δικάσιμον.

Διεξεληθόν και έπισταμένως μελετήσαν άπαντα τά έν τῷ φακέλλῳ της δικογραφίας έγγραφα και στοιχεῖα.

Λαθόν ύπ' ὄψιν την εισήγησιν του Συνέδρου - Μέλους Αὐτοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. Ταξιάρχου Γκιούλου.

Σκεφθέν κατά τούς Θείους και 'Ιερούς Κανόνας και τούς Νόμους του Κράτους.

'Ε π ε ι δ ή, έκ της έπισταμένης μελέτης του ὅλου φακέλλου της δικογραφίας άπεδείχθη ὅτι ή υπό κρίσιν υπόθεσις εισάγεται προς έκδίκασιν ένώπιον Αὐτοῦ, τηρηθεισῶν των υπό του Νόμου 5383) 1932 «Περί 'Εκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων και της πρό Αὐτῶν διαδικασίας», προβλεπομένων και καθοριζομένων διαδικασιῶν.

'Ε π ε ι δ ή, έκ της έπισταμένης μελέτης και αξιολογήσεως του συνόλου των στοιχείων της δικογραφίας, των μαρτυρικῶν καταθέσεων, προσηκόντων έν τῷ συνόλῳ έκτιμωμένων, έν συνδυασμῷ μετὰ της έν γένει περι την άπόδειξιν διαδικασίας, περιλαμβανούσης και τά στοιχεῖα της προδικασίας ὡς και έκ των άναγνωσθέντων έγγράφων, κατ' έλευθέραν έκτίμησιν, δυνάμει του άρθρ. 57 Ν. 5383) 1932 άπεδείχθησαν τά κάτωθι πραγματικά περιστατικά

'Ε π ε ι δ ή, τά παραπτώματα του Κατηγορητηρίου, σαφῶς προβλέπονται και ρητῶς τιμωροῦνται, υπό των Θεῶν και 'Ιερῶν Κανόνων, ὡς και υπό των Γραφικῶν Λογίων διά της ποινης της Κ α θ α ι ρ ε σ ε ω ς έκ του 'Υψηλου της 'Ιερωσύνης 'Υπουργήματος και της έπαναφορᾶς εις την τάξιν των λαϊκῶν και δη υπό των

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

κηρύσσει ὁμοφώνως τὸν κατηγορούμενον πρεσβ. Παναγιώτην Ζαχαρόπουλον του Νικολάου, Κληρικόν της 'Ιερῆς Μητροπόλεως Φωκίδος, ἔ ν ο χ ο ν επί άντικανονικοῖς παραπτώμασι και μη δυνάμενον κατ' άρθροις 10 και 12 του Ν. 5383) 1932, ὅπως επιβάλῃ αὐτῷ την υπό των 'Ιερῶν Κανόνων προβλεπομένην ποινήν, κηρύσσει έαυτὸ άναρμόδιον επί της υπό κρίσιν υπόθεσεως και παμψηφεί διαβιθάζει αὐτήν, ίνα έκδικασθῆ λόγω άρμοδιότητος, ένώπιον του Πρωτοβαθμίου Συνοδικου Δικαστηρίου, καταδικάζον άμα εις θάρος του κατηγορουμένου και υπέρ Τ.Α.Κ.Ε. την έκ 10.000 δραχμῶν δικαστικὴν δαπάνην. Διατάσσει δέ την δημοσίευσιν της παρούσης, συνωδά τοῖς άρθροις 55 και 122 έδ. 3 του Ν. 5383) 1932, δις εις τὸ περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» και άπαξ εις την ήμερησίαν έφημερίδα

των Ἀθηνῶν «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», δίχως τῆς ἀναλυτικῆς ἀναφοράς τοῦ κατηγορητηρίου καὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ αὐτῆς μέρους.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Τὰ Μέλη

Πρωτοπρεσβ. Ταξιάρχης Γκιούλος

Πρωτοπρεσβ. Χαράλαμπος Κουτρούμπας

Ὁ Γραμματεὺς

Πρωτοπρ. Φώτιος Σιώπης

ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Τ.Α.Κ.Ε.)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

Α'. Τῶν ὑποψηφίων πού ἐπελέγησαν διὰ τὴν πλήρωση τεσσάρων (4) κενῶν ὀργανικῶν θέσεων τῆς Κατηγορίας ΠΕ, τοῦ Κλάδου ΠΕ1 Διοικητικοῦ - Λογιστικοῦ τοῦ ΤΑΚΕ, μεῖς εἰσαγωγικὸ βαθμὸ Γ'.

1. Κακοσαίου Μαρία τοῦ Χρήστου.
2. Δέρβου Κυριακὴ τοῦ Φωτίου.
3. Ἀντωνίου - Κυριαζῆ Βαρβάρα τοῦ Σπυρίδωνα.
4. Ἀνδρινόπουλος Στυλιανὸς τοῦ Ἐλευθερίου.

Β'. Τῶν ὑποψηφίων πού ἐπελέγησαν διὰ τὴν πλήρωση ἑπτὰ (7) κενῶν ὀργανικῶν θέσεων τῆς Κατηγορίας ΔΕ, τοῦ Κλάδου ΔΕ1 Γραφῶν - Δακτυλογράφων τοῦ ΤΑΚΕ, μεῖς εἰσαγωγικὸ βαθμὸ Γ'.

1. Δεληγιάννη Χαρίκλεια τοῦ Χριστοδούλου.
2. Παπασταθοπούλου - Αὐγερινοπούλου Γεωργία τοῦ Χαράλαμπος.
3. Γεωργιάδη Μαρία τοῦ Στεφάνου.
4. Σταματάτος Ἰωάννης τοῦ Παρασκευᾶ.
5. Μπάκα Ἀγγελικὴ τοῦ Ἰωάννη.
6. Μαστραντώνη Αἰκατερίνη τοῦ Παναγιώτη.
7. Θεμελῆ - Τίκα τοῦ Ἰωάννη.

Γ'. Τῶν ὑποψηφίων πού ἐπελέγησαν διὰ τὴν πλήρωση μιᾶς (1) κενῆς ὀργανικῆς θέσεως τῆς Κατηγορίας ΔΕ, τοῦ Κλάδου ΔΕ2 Βοηθῶν Προγραμματιστῶν τοῦ ΤΑΚΕ, μεῖς εἰσαγωγικὸ βαθμὸ Γ'.

Παπαδόπουλος Βασίλειος τοῦ Ἀθανασίου.

Ἀθῆναι, 17 Μαΐου 1989

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Πρόεδρος

Λεωνίδας Ἀργεντιδης

Τὰ Μέλη

Παναγιώτης Καραλῆς

Βασίλειος Παπατζανῆς

Ὁ Γραμματεὺς

Μιχαὴλ Σκουτέρης

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

† Ὁ Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Μνημόνιον τοῦ περιεχομένου τῆς γενετησίου διαπαιδαγωγήσεως.

Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ἐπιστολὴ Ἐσωτάτης Συμβουλῆς.

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἰ. Μονὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνωρος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκειον αὐτῆς.

Κων. Γ. Μπόνη, Ἐρμῖον (ἢ Ἐρμείον) Φιλοσόφου «Διασυρμὸς τῶν ἔξω» φιλοσόφων.

Νικ. Π. Μπρατσιώτη, Ἡ ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἑορτὴ τῆς βαθντέρας αὐτοσυνειδησίας αὐτῆς.

Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Παραδοσιακὴ Κατήχησις.

Πρωτοπρ. Γεωργ. Ε. Μαρνέλλου, Ἡ ἰδέα «νέος ἄνθρωπος» στὴν «κοσμικὴ» παιδαγωγικὴ καὶ τὸ χρέος τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Λάμπρου Σκότξου, Ἡ παρουσία καὶ τὸ ἔργο τοῦ Παρακλήτου στὴν Ἐκκλησία.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.